

Lokalförsörjningsplan 2018-2020 för utbildningsnämnden

Innehåll

Inledning	3
Utblick – 10 år	4
Behov	4
Ekonomi.....	4
Behovsanalys	4
Hur görs analysen?.....	5
Befolkningsprognos.....	5
Elevprognos för grundskola.....	11
Elevprognos för gymnasieskola	19
Lokalresurser	23
Förskola	24
Grundskola.....	24
Gymnasieskola	24
Administrativa lokaler	25
Förändringar i lokalbeståndet	25
Skolbyggnation för grund- och gymnasieskola	25
Samordnad skolplanering i Stockholm, SAMS	27
Paviljongetableringar – nyanlända	29
Samverkansprojekt om idrottsbehov	30
Föreningslivets tillgång till idrottssalar och övriga skollokaler	31
Övernattning i stadens skolor	31
Konstgräsplaner på skolgårdar	32
Kök	32
Konceptskola grundskola och gymnasieskola	33
Ekonomisk utveckling historiskt och framtida perspektiv	33
Kostnader.....	33
Intäkter.....	34
Analys	35
Utvecklingsmöjligheter för att begränsa effekter av kostnadsökningar	36
Kostnadsutveckling 2018-2020	38
Gymnasieskola	41
Stadsdelsnämndsområden, SDO	42
Bromma	44
Enskede-Årsta-Vantör	49
Farsta	53
Hägersten - Liljeholmen	56
Hässelby-Vällingby.....	60
Kungsholmen.....	64
Norrholm	67
Rinkeby-Kista.....	73
Skarpnäck	78
Skärholmen	81
Spånga-Tensta	84
Södermalm	88
Älvsjö	92
Östermalm.....	96

Bilagor

- Bilaga 4.1 Funktionsprogram för skollokaler
Bilaga 4.2 Teknisk beskrivning av befolknings- och elevtalsprognosen

Inledning

Lokalförsörjningsplanen, LFP, är ett verktyg för att staden på nämnd- och stadsledningsnivå ska kunna planera det långsiktiga behovet av lokaler. På kort sikt, som tre år är i lokal-sammanhang, har utbildningsförvaltningen en god bild av behoven. Årets LFP har en framåtblick om tio år men även en utblick till år 2040. Planering är just planering och osäkerheten ökar ju längre bort i tid bostadsbyggnationen planeras. Prognoserna visar på ett stort behov, men olika omvärldsfaktorer kan naturligtvis påverka prognoserna framöver.

Alla projekt som redovisas i lokalförsörjningsplanen är tidssatta. Fram till år 2025 är beräkningarna baserade på ordinarie prognoser på lokal nivå. Lägre fram ökar prognososäkerheten och prognoserna för år 2040 baseras på stadsdelsnämnds nivå och är starkt relaterade till hur bostadsbyggandet antas utvecklas. Årtalen ska ses som en indikation på ett skolbehov ungefär vid den tidpunkten givet bostadsbyggnationen.

Lokalförsörjningsplanen är uppdelad i olika delar:

- En framåtblick och idéer om hur behovet kan påverkas över tid.
- En behovsanalys utifrån det material som finns i dag på 3, 10 och 23 års sikt.
- En genomgång av de lokalresurser nämnden har.
- En genomgång av de förändringar som sker i lokalbeståndet.

Först redovisas stadens behov på aggregerad nivå och därefter bryts det ner på stadsdelsnämnds nivå. Gymnasieskolan redovisas under en egen rubrik.

Redovisningen av kommunala och fristående skolor skiljer sig åt eftersom förvaltningen inte har tillräcklig kunskap om de fristående skolorna för att kunna göra en likvärdig bedömning.

Förvaltningen har även detta år uppdraget att redovisa förskolelokaler. Det kommer att ske på likartat sätt som förra året.

I år utökas analysen till att omfatta planeringen fram till 2040, det är en del av SAMS-arbetet som redovisas.

En revisionsrapport, [nr 8/2016](#), har gjorts under förra året. Där beskrivs processen och bristerna i stadens anskaffande av mark bland annat till skollokaler. Nämnden har svarat på revisionsrapporten i ett [remissyttrande](#). Revisionsrapporten pekar på behovet av strukturerad samverkan och att resurser tillskjuts berörda förvaltningar så att de kan arbeta med frågorna. Vidare pekar rapporten på svårigheter då staden ska hantera fördyrande kostnader, då exempelvis kulturhistoriskt intressanta byggnader ska bevaras och dessa anses lämpliga att använda till skola.

Under åren 2017-2018 kommer arbetet med att underteckna kapacitetsöverenskommelserna att fortsätta. Vid redovisningen av kapaciteten är det viktigt att förstå att alla skolor inte kan vara fulla samtidigt, då viss överkapacitet är nödvändig för att hantera oförutsedda

förändringar. Kapacitetsöverenskommelserna är överenskommelser som gäller just nu, vid förändrad verksamhet kan kapaciteten förändras.

Utblick – 10 år

Behov

Utbildningsförvaltningen är beroende av att hela staden arbetar tillsammans för att säkerställa att de skolbehov som uppstår kan mötas. Det kan ske genom att samarbete med exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret utökas än mer. Arbetet har redan inletts genom Samordnad skolplanering för Stockholm, SAMS, men behöver fortsatt utvecklas. Vidare är det väsentligt att de markområden som anvisas får generösa detaljplaner som ger frihetsgrader att bygga ut skolor när nya behov uppstår. Det skulle minska tidsåtgång vid utbyggnad och minska behovet av tillfälliga bygglov när behoven överstiger tillgången på lokaler.

Ekonomi

Fler skolor medför att hyrorna kommer att öka. Beräkningar har gjorts som visar att hyrorna för förvaltningens kommunala grundskolor kommer att öka med cirka 400 mnkr (29 procent) fram till år 2024. På motsvarande sätt beräknas hyrorna för de kommunala gymnasieskolorna öka med cirka 280 mnkr (40 procent) under samma period. Det schablonggrundande elevunderlaget beräknas inte öka i samma utsträckning, men höjda grundschabloner ökar intäkterna mer utöver elevökningen. Till viss del ryms hyresökningarna inom de ökade intäkterna, men förvaltningens bedömning är att det under perioden blir en utmaning att klara ekonomin. Orsaken är framförallt att hyrorna för nybyggda skolor är högre än för befintliga skolor samt att de externa inhyrningar som görs också är kostsamma.

Behovsanalys

Syftet med behovsanalysen är att beskriva skolornas nuläge samt identifiera framtidsbehov av elevplatser i rätt mängd, rätt tid och på rätt plats utifrån den planerade bostadsbyggnationen.

Behovsanalysen utgör underlag för planering av nya skolplatser under planeringsperioden 2018-2020 samt den kommande tioårsperioden. Den jämför den prognostiserade ökningen av barn och unga samt elever i Stockholms stad, utifrån nuvarande sökmönster, med skolornas kapacitet för att identifiera de skolor och områden där det finns brister och när det möjligtvis finns överskott i vissa delområden.

Stockholm befinner sig i en intensiv utvecklingsfas. Stockholms stad har cirka 940 000 invånare och 446 000 bostäder. Sedan 2006 har befolkningsökningen i snitt varit cirka 15 000 personer per år och ökningen förväntas hålla sig på samma nivå också de kommande tio åren. Stadens prognos visar att Stockholm blir en miljonstad redan år 2020 och år 2040 beräknas staden ha närmare 1 300 000 invånare. Befolkningstillväxten skapar stor efterfrågan på bostäder. Stockholms stad har som mål att bygga 140 000 nya bostäder fram till år 2030.

Det är viktigt att ha god kännedom av den demografiska utvecklingen i staden och koppla ihop den med stadens långsiktiga planeringen för stadsutveckling och ny samhällsservice. Under de närmaste åren kommer antalet elever i Stockholms grundskolor fortsätta att öka markant. I takt med bostadsbyggandet måste planeringen och byggandet av förskolor, grundskolor och gymnasieskolor säkerställas. Målet är att säkerställa framtidens skolplatsbehov så att alla barn/elever ska erbjudas plats på en skola inom rimligt avstånd från hemmet, eller efter önskemål, samt att utbudet av skolor motsvarar efterfrågan.

Hur görs analysen?

Behovsanalysen grundar sig på befolkningsprognoser för Stockholms stad och län respektive elevantalsprognoser för grundskola och gymnasieskola. Elevantalsprognoserna utgår från befolkningsprognoserna, men är sedan framskrivningar utifrån nuläget antagningsmönster och elevernas rörelsemönster. Det innebär att nya beteenden med anledning av exempelvis nyetablering av skolor, ambitioner att ändra antagningsmönster eller ändring av skolornas årskursindelning kan komma att påverka prognosen. Förvaltningen kommer att arbeta vidare med att utveckla behovsanalysen.

De prognoser som används i denna behovsanalys är stadens officiella prognoser och tas fram en gång per år av Sweco:

- Befolkningsprognos för 2016-2025
- Elevantalsprognos för grundskolan 2016-2025
- Gymnasieprognos för 2016-2024
- Befolkningsprognos för 2016-2040
- Befolkningsprognos för Stockholms län 2016-2025, som tas fram av Stockholms läns landstings Tillväxt- och regionplaneförvaltning (TRF).

Prognoserna ovan står för underlag till all statistik och analys i detta kapitel om annan referens inte är angiven. Bilaga 4.2 innehåller en teknisk beskrivning av befolknings- och elevantalsprognoserna.

Prognoserna redovisar barn och elever folkbokförda i staden och även elever folkbokförda i andra kommuner som går – eller förväntas att gå – i en kommunal grund- eller gymnasieskola i Stockholms stad. I stadens kommunala grund- och gymnasieskolor finns även asylsökande vilka till antalet ökade kraftigt under år 2015. Eftersom asylsökande inte är folkbokförda och därmed inte kan placeras in i någon av prognosgrupperna redovisas faktiskt befolknings- och elevantal år 2016 och prognos exklusive asylsökande. Antalet asylsökande redovisas separat i avsnittet om nyanlända.

Befolkningsprognos

I slutet av år 2015 hade Stockholms stad 924 000 invånare varav 190 000 i åldrarna 0-18 år. De senaste tio åren har antalet barn och unga i Stockholms stad ökat med cirka 3 500 per år och ökningen ser ut att fortsätta i samma tempo. Detta betyder att antalet kommer att passera 200 000 till 2018 och öka med 20 procent fram till år 2025 från dagens nivå. Motsvarande befolkningsökning är under planeringsperioden 2018-2020 drygt 12 000 (6 procent).

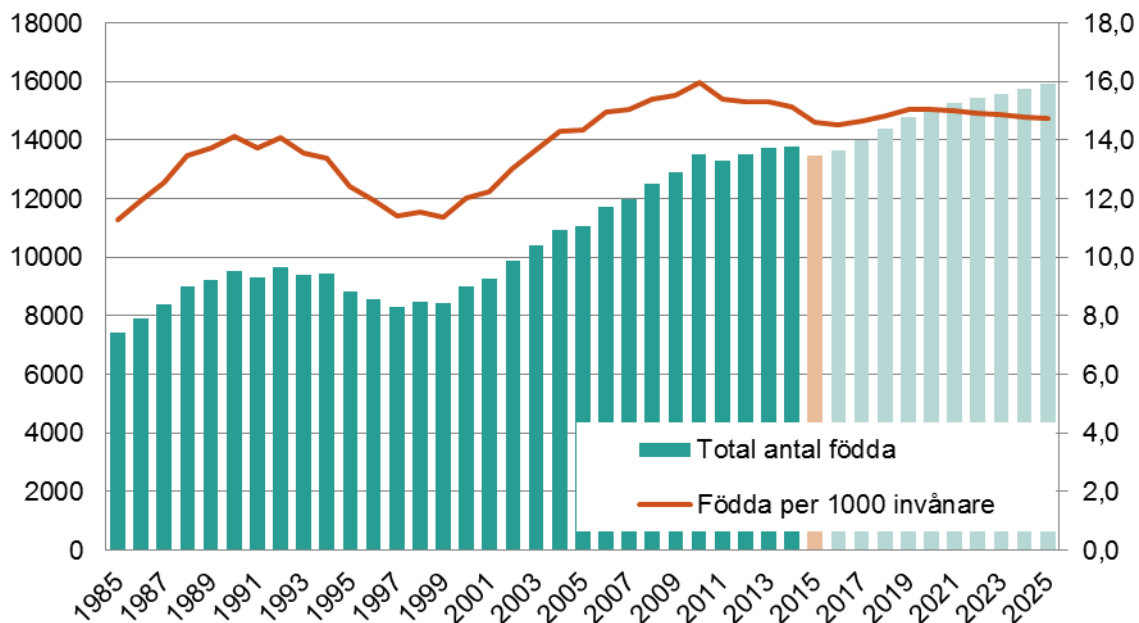
Befolkningstillväxten beror främst på höga födelsetal. Medelåldern i Stockholm är bland de lägsta i Sverige (38,9 år) och stadens unga befolkning föder många barn. Den andra faktorn är en stor inflyttning från utlandet och från övriga Sverige. Ökningstakten dämpas något av utflyttningar till andra kommuner i länet.

Antalet födda per år i Stockholms stad är på historiskt höga nivåer. På 2000-talet har barnafödandet i Stockholm ökat kraftigt och år 2015 fick Stockholm ett tillskott med nästan 13 500 nyfödda barn. Enligt prognosen kommer antalet födda barn att öka under de närmaste tio åren i takt med att de stora födelsekullarna från början av 1990-talet kommer upp i åldrar där barnafödandet är högt.

Antal födda per 1 000 invånare har dock nått sin topp. Under åren 2000-2010 fanns en tydlig ökning för varje år upp till 16,0 barn och därefter en liten nedgång till 14,5 barn år 2016.

Under de kommande 10 åren förväntas antal barn per 1 000 invånare vara mellan 14,5 och 15,1 (figur 4.1).

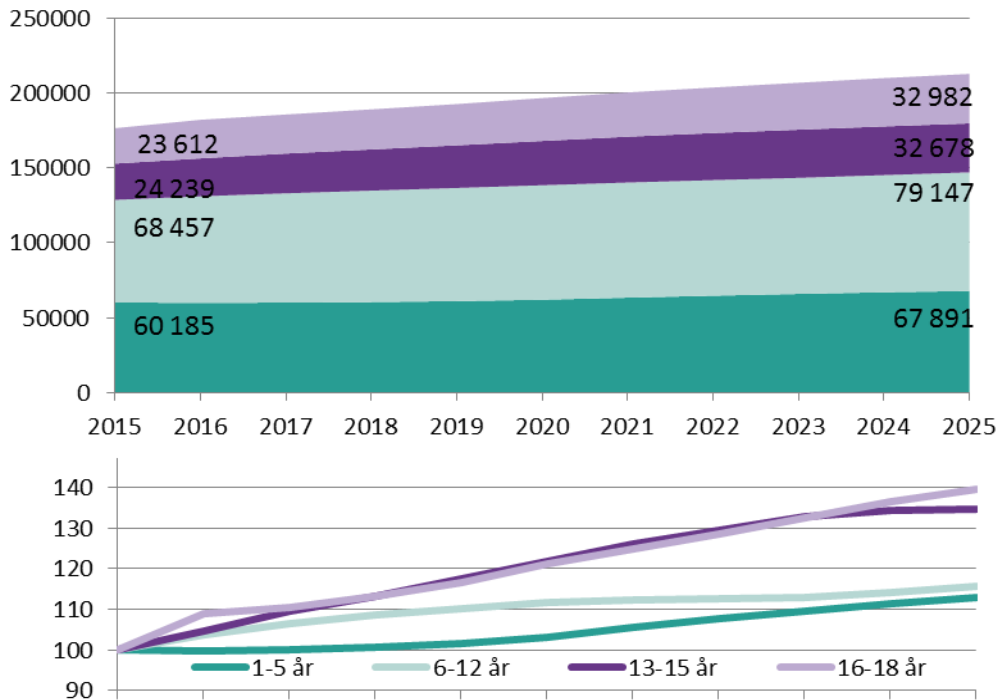
Figur 4.1: Antal födda per år (Från och med år 2016 = Prognostiserat antal)

Datakälla: ODS & Sweco

För samtliga barn- och ungdomsåldrar upp till 18 år väntas befolkningen öka under prognosperioden, men alla åldersgrupper ökar inte lika kraftigt (figur 4.2). Totalt sett förväntas antalet barn i grundskoleåldern 6-15 år öka från 92 700 till 105 900 år 2020 och till 111 800 personer år 2025.

Figur 4.2: Befolkningsprognos för olika åldersgrupper år 2015-2025. Den övre figuren visar antal barn och ungdomar och den nedre indexförändringen per år.

Datakälla: Sweco 2016

Befolkningsutvecklingen av antalet 1-5-åringar hänger starkt samman med barnafödandet och dess förändringsbenägenhet, men är också påverkat av familjernas ökade utflyttning till grannkommuner. Fram till år 2020 förväntas antalet barn vara stabilt för att därefter öka. Antal barn i förskoleåldern beräknas då öka med totalt 13 procent fram till år 2025 (mörk grön).

Denna stabilisering av antal barn i förskoleåldern är en förklarande faktor till varför antalet 6-åringar förväntas minska under 2017-2018 med 240 barn på stadsnivå, men från år 2019 och framåt antas antalet barn att öka igen. Antal barn i ålderskategorin 6-12 år förväntas öka med 12 procent fram till år 2020 och därefter plana ut till 2025. Detta ger som resultat över 10 000 fler 6-12-åringar än idag (ljus grön).

De som föddes vid millennieskiftet och direkt efter - då födelsetalen var som lägst - har nu kommit upp i högstadie- och gymnasieåldern. Den tidens små ålderskullar i kombination med de stigande födelsetalen under 2000-talet gör att antalet elever, och speciellt andel barn i den högre grundskoleåldern 13-15 år (mörk lila) och i gymnasieåldern 16-18 år (ljus lila) kommer att öka kraftigt de närmaste åren. Redan till år 2020 kommer båda åldersgrupperna att öka med över 20 procent. Fram till år 2025 förväntas ungdomar i gymnasieåldern öka mest med 40 procent från dagens nivå. Antalet ungdomar i högstadieåldern förväntas att öka med 35 procent. År 2016 och 2017 ökar antal ungdomar i gymnasieåldern kraftigt med anledning av nyanlända, vilka nu blir folkbokförda.

Befolkningsförändringar på stadsdels- och områdesnivå är kraftigare än för staden som helhet. Områdenas befolkningsstruktur och ändringar av bostadsbeståndet gör att det kan ske stora förändringar på kort tid. Till exempel ökar antalet barn mest i områden där nya bostäder byggts de senaste åren och där nyproduktion förväntas under prognosperioden.

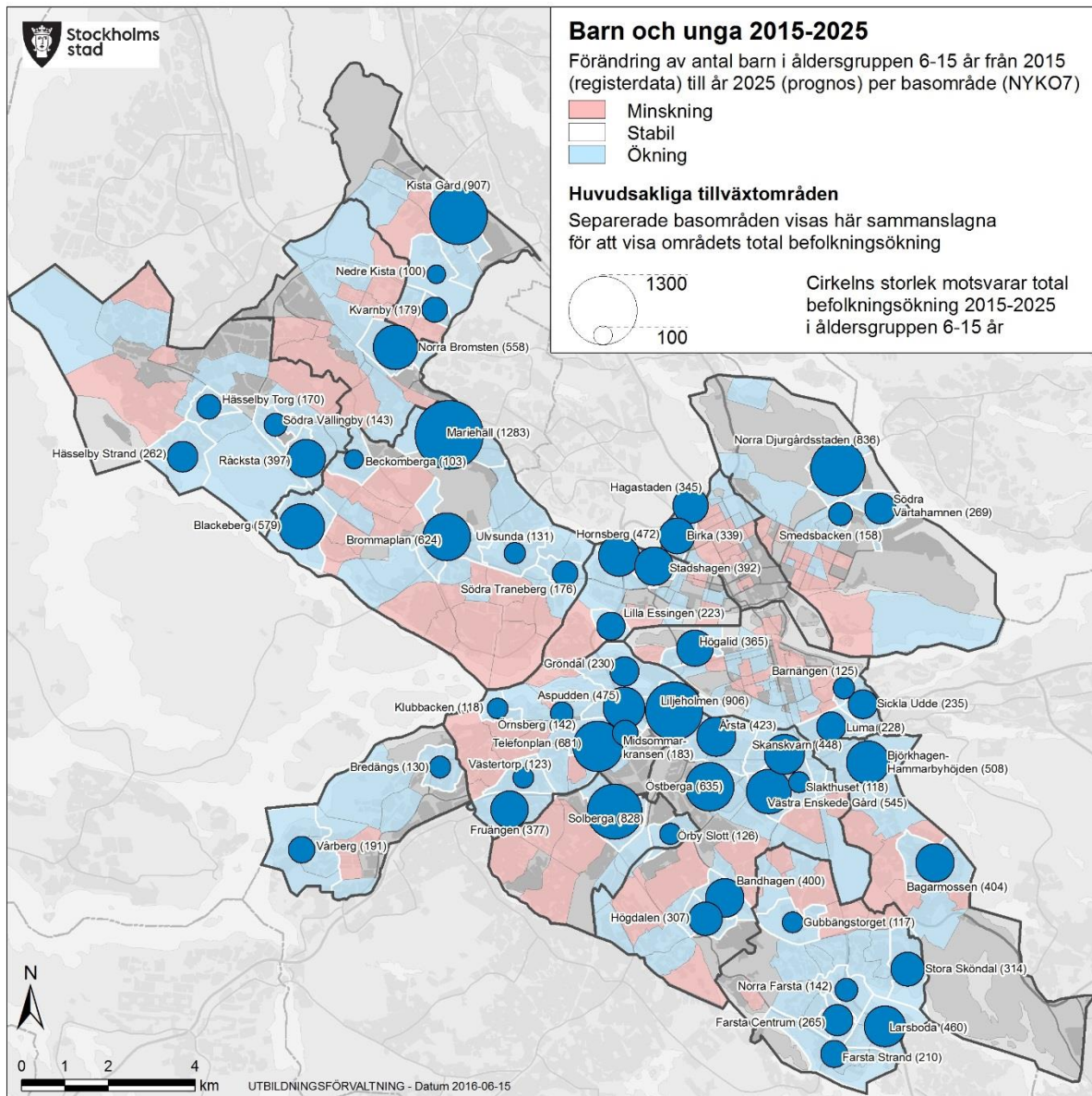
Fram till år 2020 förväntas antal barn och ungdomar i åldrarna 0-18 öka mest i Hägersten-Liljeholmen, med 3 200, och i Bromma med 2 700. Den största relativa ökningen 19 procent sker i Östermalm och motsvarar 2 100 nya 0-18-åringar. Den minsta ökningen förväntas ske i Skärholmen, Skarpnäck och Spånga-Tensta.

Fram till år 2025 förväntas antal barn och ungdomar i åldrarna 0-18 öka mest i Hägersten-Liljeholmen, med 5 900, och i Enskede-Årsta-Vantör med 5 600. Den största relativa ökningen, 34 procent, sker i Hägersten-Liljeholmen. Även Farsta, Östermalm och Enskede-Årsta-Vantör förväntas att ha en befolkningsökning på över 25 procent. Den minsta ökningen förväntas att ske i Skärholmen och Södermalm.

Barn i förskoleåldern 1-5 år ökar framförallt i stadsdelsnämndsområden med nybyggnation. I Östermalm, Bromma och Rinkeby-Kista förväntas antalet 1-5-åringar öka med över 10 procent fram till år 2020. Fram till år 2025 förväntas istället Enskede-Årsta-Vantör och Hägersten-Liljeholmen öka mest, båda med över 1 000. Antal barn i förskoleåldern förväntas däremot minska från dagens nivå på Södermalm och Kungsholmen.

Fram till år 2020 kommer antal barn i grundskoleåldern 6-15 år öka med över 2 000 i Hägersten-Liljeholmen och med över 1 000 i fem andra stadsdelsnämndsområden, vilket indikerar en ganska stabil befolkningsökning i staden överlag. Fram till år 2025 har ökningen koncentreras till Hägersten-Liljeholmen (3 300), Enskede-Årsta-Vantör (2 800) och Bromma (2 200) på stadsdelsnämndsområdesnivå. På basområdesnivå utmärker sig Mariehäll-Bällsta (1 300), Kista (900), Liljeholmen (900), Norra Djurgårdssaten (800) och Solberga (800) med att ha störst befolkningsökning i antal 6-15-åringar (figur 4.3). Tillsammans motsvarar befolkningsökningen i de fem områdena en fjärdedel av den totala ökningen i staden.

Figur 4.3: Befolkningsökning 6-15 år 2015-2025 enligt befolkningsprognos 2016 per basområde. Blå färg markerar ökning, röd minskning och ingen färg stabil utveckling. Cirkelns storlek motsvarar förväntad befolkningsökning fram till år 2025. Namn med tillhörande cirkel är inkluderade endast i de basområden som har en befolkningsökning på över 100 personer i åldrarna 6-15.

Den största relativa befolkningsökningen 6-15 år förväntas däremot ske i Hägersten-Liljeholmen (27 procent) och på Kungsholmen (19 procent) fram till år 2020 och fram till år 2025 i Hägersten-Liljeholmen (43 procent), Farsta (30 procent) och Östermalm (28 procent).

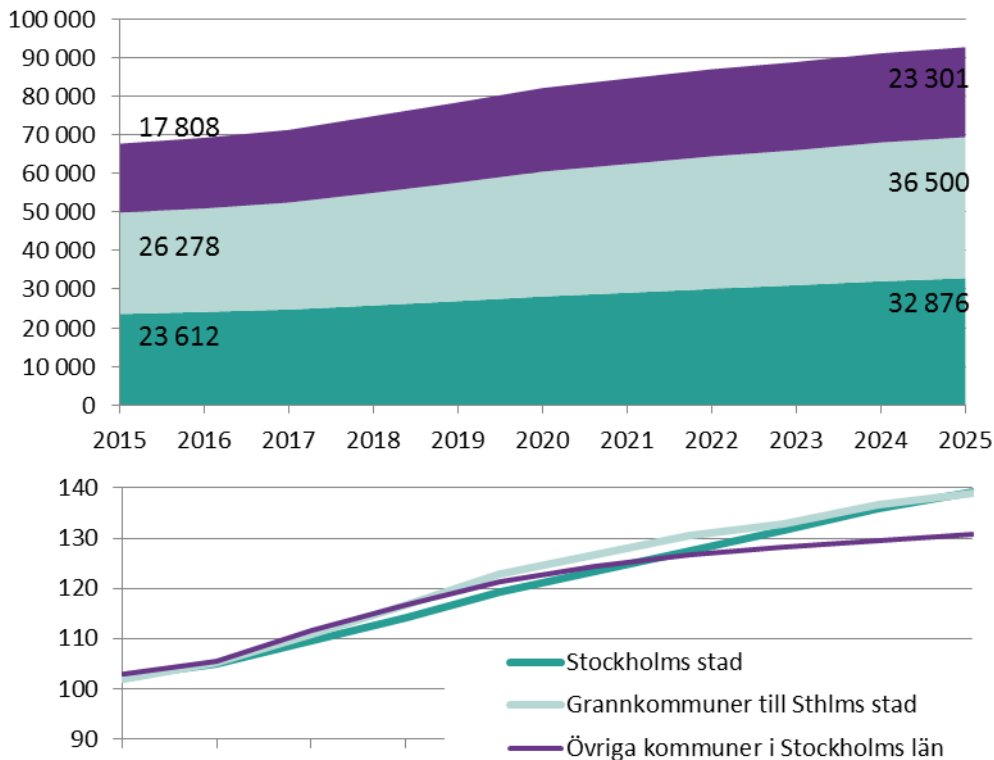
Befolkningsprognos 16-18 år i Stockholms län

Gymnasieregionen omfattar hela Stockholms län samt Håbo kommun och enligt samverkansavtal kan alla ungdomar i hela regionen söka till, och antas på lika villkor, till alla

gymnasieskolor i Stockholms län. Därför är stadens gymnasieverksamhet beroende av befolkningsutvecklingen inom länet.

Oavsett om det handlar om befolkningsutvecklingen bland 16-18-åringar i Stockholms stad eller i övriga kommuner i länet kommer antalet ungdomar att öka kraftigt. Fram till år 2020 kommer antal 16-18-åringar öka med 21 procent och fram till år 2025 med 37 procent i Stockholms län. Utvecklingen är lite snabbare i Stockholms stad och dess grannkommuner än i de övriga kommunerna i Stockholms län (figur 4). Grannkommuner definieras här som angränsande kommuner samt Haninge kommun.

Figur 4.4: Befolkningsprognos över antalet 16–18-åringar i Stockholms län år 2015-2025, fördelad på Stockholms stad separat och grann-/övriga kommuner för sig. Den övre figuren visar antal barn och ungdomar och den nedre indexförändringen per år. TRFs befolkningsprognos för 16–18-åringar beräknar att antal 16–18-åringar i Stockholms stad i år 2025 är 100 ungdomar mindre än i Swecos prognos. Därför finns det en liten avvikelse mellan figurer 2 och 4.

Datakälla: TRF 2016

Befolkning i nybyggnation

Fram till år 2025 förväntas omkring 148 000 invånare bo i nyproducerade bostäder. Detta motsvarar 94 procent av den förväntade befolkningsökningen. Antalet 0-18-åringar i nybyggnation förväntas vara 34 700 och 14 700 av dem förväntas vara 6-15 år.

Det är stadsdelsnämndsområdena Enskede-Årsta-Vantör och Hägersten-Liljeholmen som antas få det största tillskottet av barn i grundskoleåldern genom nybyggnation, båda nästan 2 000 fram till år 2025. Därefter kommer Bromma med cirka 1 700 och Farsta med cirka 1 400 barn i nya bostäder.

Bostadsområden där nybyggnationen fortsätter är de områden i staden där antalet 6-15-åringar förväntas öka mest i både befintlig bebyggelse och i nybyggnation, som Mariehäll, Liljeholmen, Norra Djurgårdsstaden och Blackeberg. Frammot år 2025 förflyttas fokus till Årstafältet, Enskede Gård, Kista Gård och Bromsten som områden med störst ökning av antal barn i nybyggnation.

Asylsökande

Under 2016 har antalet asylsökande minskat kraftigt jämfört med det höga antalet asylsökande under hösten 2015. Totalt har Stockholm tagit emot cirka 1 400 kommunmottagna minderåriga enligt ersättningsförordningen år 2016. Av dem är 590 6-15-åringar, 275 är 16-17-åringar och 142 är 8-19-åringar. Totalt 380 av dem var ensamkommande.

Enligt framskrivningen av antalet asylsökande och ensamkommande flyktingbarn, som är baserade på Migrationsverkets huvudscenario från april 2016, kommer det komma cirka 300 asylsökande 6-15-åringar till Stockholm per år fram till år 2020. Cirka 100 av dem är ensamkommande flyktingbarn.

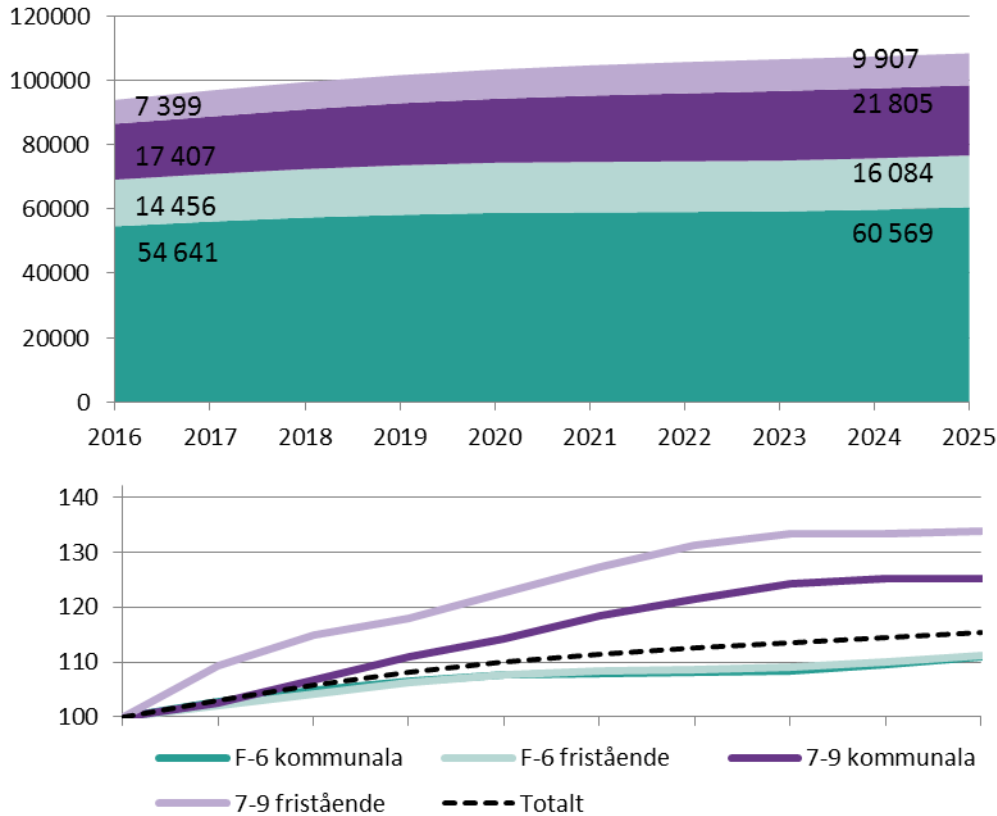
Dessa barn är utöver de som är inkluderade i befolkningsprognosen och således inte heller med i elevantalsprognosen. De asylsökande är inte folkbokförda och då Migrationsverket bedömer att det tar 1-2 år att ha prövat de asylärenden som kommit in, så kommer de först med i statistiken när de har fått uppehållstillstånd.

Elevprognos för grundskola

År 2019 förväntas antal kommunala grundskoleelever i Stockholms stad samt Stockholms eleverna i de fristående skolorna bli över 100 000 för att nå 108 000 år 2025. Det innebär en ökning med 15 procent från dagens nivå. Elevantalsökningen förväntas vara snabbare fram till år 2020 när de mindre årskullarna ersätts med de större, med cirka 2 400 elever per år. Mellan år 2021-2025 förväntas elevantalet plana ut och öka med cirka 1 000 elever per år (Figur 4.5).

Dessutom finns det cirka 4 000 elever folkbokförda i Stockholm, som går i skola i annan kommun eller i utlandet. Om dessa elever räknas med i prognosen kommer elevantalet att överstiga 100 000 redan i år.

Figur 4.5: Elevantalsprognos för olika årskurser och regi år 2016-2025. Den övre figuren visar antal elever och den nedre indexförändringen per år

Datakälla: Sweco 2016

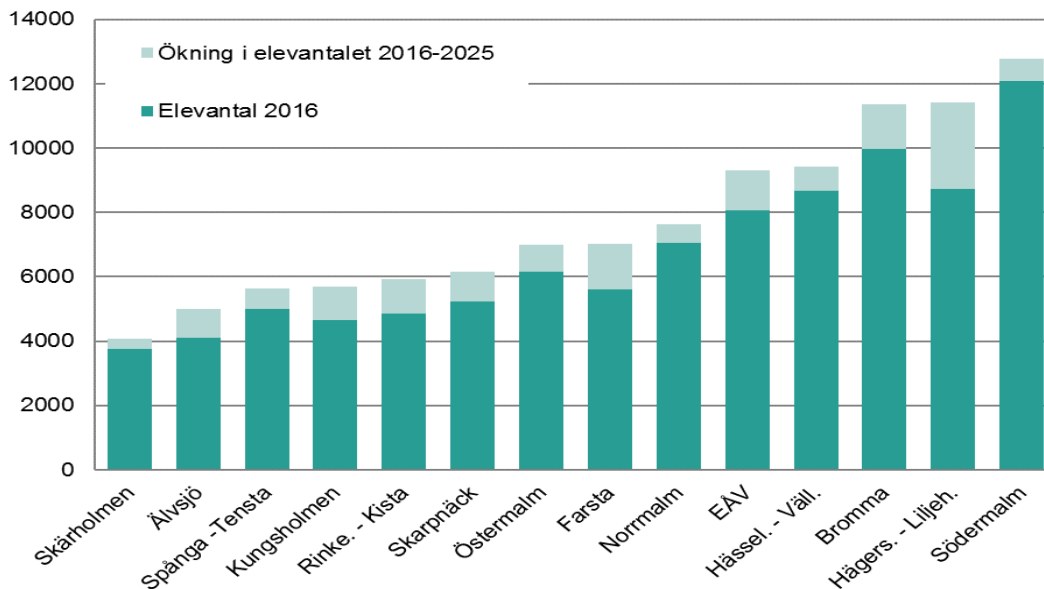
Antalet grundskoleelever kommer att öka i alla stadsdelsnämndsområden inom Stockholms stad. Fram till år 2020 är det Hägersten-Liljeholmen som i antal väntas öka sitt elevantal mest, med 1 700 elever. Elevantalet förväntas öka med över 800 elever i Bromma, Farsta, Hässelby-Vällingby och Kungsholmen. Den största relativa elevökningen kan Hägersten-Liljeholmen och Kungsholmen se fram emot. Minst ökning, under 200 elever, förväntas till Spångstensta.

Fram till år 2025 är den förväntade elevantalsökningen fortfarande störst i Hägersten-Liljeholmen (2 700) men nu följt av Farsta, Bromma och Enskede-Årsta-Vantör; alla med en ökning på över 1 000 elever jämfört med dagens nivå. Den relativa ökningen är även stor inom Kungsholmen, Rinkeby-Kista och Älvsjö. Den minsta ökningen, cirka 300 elever, förväntas till Skärholmen (figur 4.6).

Det finns områden inom ett och samma stadsdelsnämndsområde där det ena förväntas minska sitt elevantal och det andra ha kraftigt behov av nya elevplatser. Så är fallet i Bromma där stadens båda extremer finns. Elevantalet förväntas minska i södra Bromma, speciellt i Högländet och Äppelviken, samtidigt som det ökar mest i Mariehäll med över 500 elever. Stor ökning finns också i de nya, expanderande skolorna i Midsommarkransen och Liljeholmen. Detsamma gäller även i Hjorthagen innan Bobergskolan startar i Norra

Djurgårdsstaden år 2019. I övrigt kommer elevantalet att öka i Hammarbyhöjden, Kristineberg och Farsta.

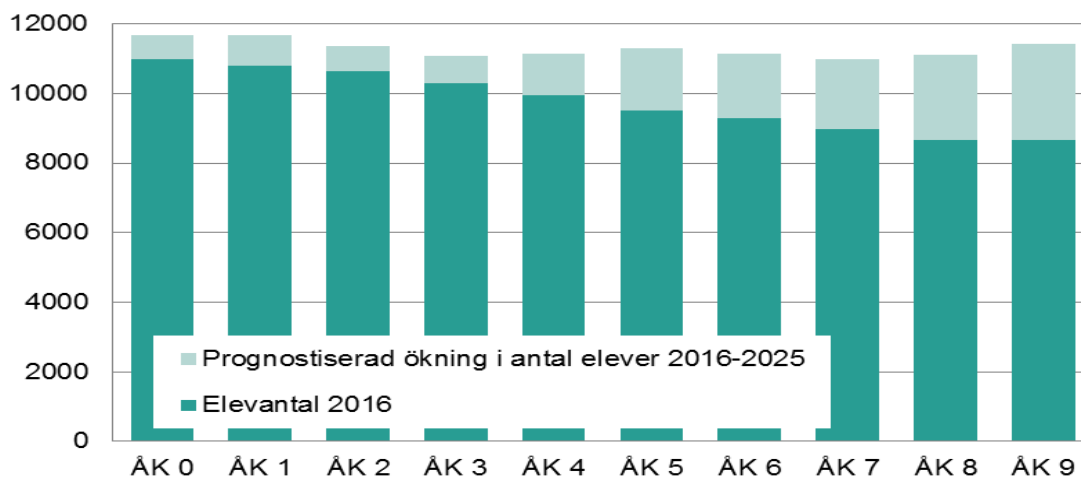
Figur 4.6: Elevantal år 2016 samt prognostiserad ökning i elevantal per stadsdelsnämndsområde, SDO, fram till år 2025.

Datakälla: Bosko, Sweco 2016

När det gäller elevantalsprognosen per årskurs (figur 4.7), är det tydligt att elevantalet ökar mest i de högre årskurserna, från årskurs 5 och uppåt och speciellt i årskurs 7-9. Denna ökning gör att antal elever per årskurs efter ett par år kommer att vara nästan lika stor i varje årskurs i motsats till dagens situation där tyngdpunkten ligger på de lägre årskurserna.

Figur 4.7: Elevantal år 2016 samt prognostiserad ökning av elevantal per årskurs fram till år 2025.

Datakälla: Bosko, Sweco 2016

Årskurs F-6 i Hägersten-Liljeholmen utmärker sig med att ha snabbast elevantalsökning, 1 200 elever fram till år 2020 och sammanlagt 1 700 fram till år 2025. Under samma tidsperiod står Bromma för den näst största ökningen. I Kungsholmen och Hässelby-Vällingby förväntas elevantalet öka kraftigt fram till år 2020, för att därefter stabiliseras. En mer måttlig ökning går att se hos Enskede-Årsta-Vantör, för att öka kraftigare mot slutet av prognosperioden.

Stadens elevantalsökning beräknas vara dubbelt så hög i åk 7-9 som i åk F-6. Elevantalet förväntas öka med 16 procent fram till år 2020 och 27 procent fram till år 2025. Den största relativa ökningen beräknas till Farsta, där antalet ökar med 63 procent fram till år 2025. Även i Älvsjö, Hägersten-Liljeholmen, Kungsholmen och Skarpnäck förväntas ökningen vara över 40 procent.

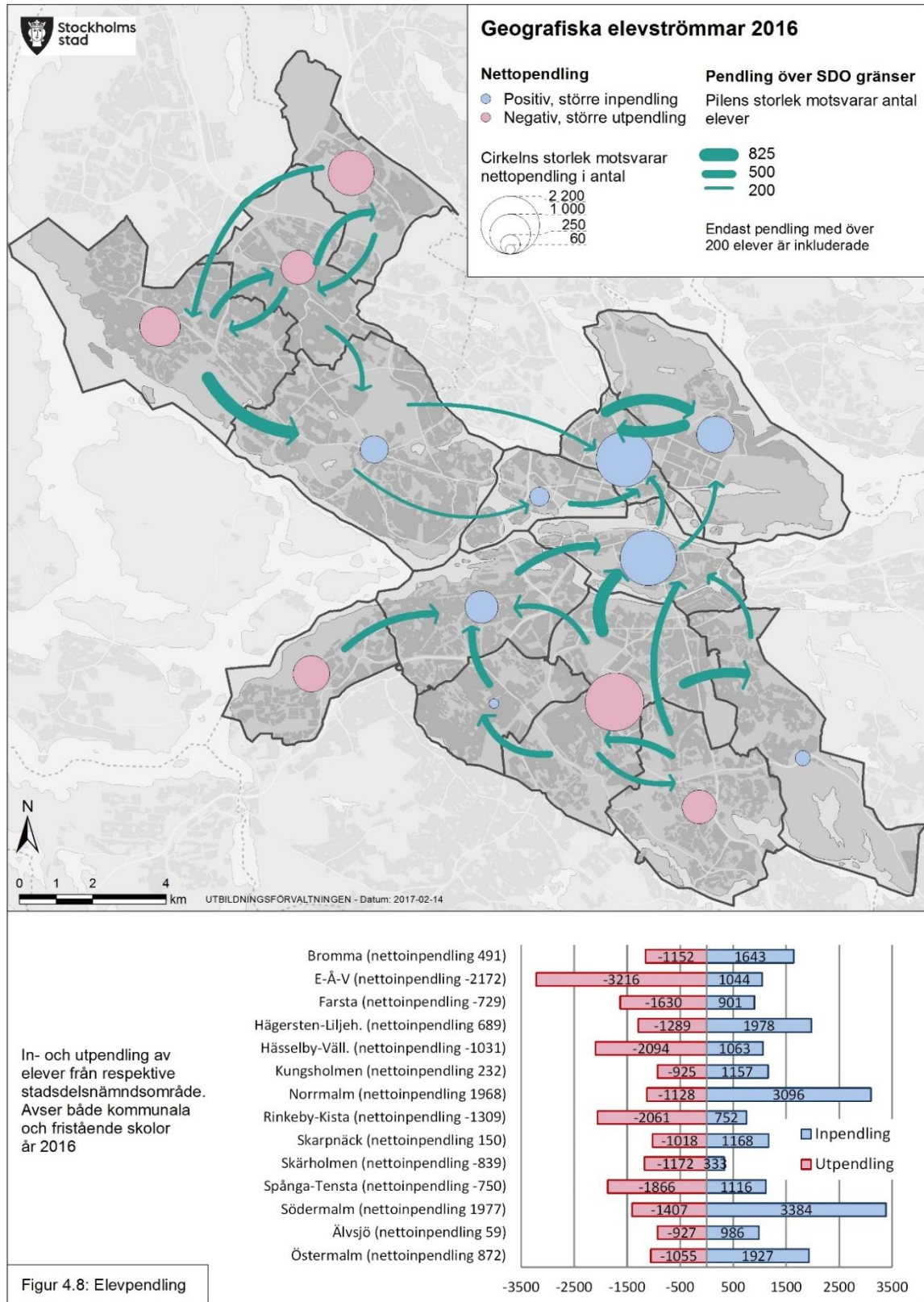
Geografiska elevströmmar

I genomsnitt bor tre av fyra stockholmselever i det stadsdelsnämndsområde, SDO, där de går i skola. Skillnaden mellan olika områden är stor. Under 70 procent av eleverna i Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta går i skola i sitt stadsdelsnämndsområde, jämfört med Bromma (88 procent), Södermalm (86 procent) och Hägersten-Liljeholmen (84 procent). Därför är det viktigt att ta hänsyn till de aktuella elevströmmarna i elevantalsprognosen. Elevströmmarna är baserade på elever från både kommunala och fristående skolor.

Andel elever som går i skolan i sitt eget stadsdelsnämndsområde är ganska stabil över tid. När en ny skola öppnas – eller en skola läggs ned – kan det påverka andelen. I övrigt är det mycket små förändringar.

När det gäller nettoinpendlingen i elevantal, det vill säga utpendlande mot inpendlande elever, tar alla SDO:n i innerstaden samt Bromma, Hägersten-Liljeholmen emot mer elever än vad som pendlar ut från dessa områden. I Skarpnäck och Älvsjö är nettoinpendlingen också positiv men mest relaterad till de kommunala skolor som ligger på stadsdelsnämndsområdesgränser och tar in elever lokalt, men från annat SDO (figur 4.8).

Figur 4.8: In- och utpendling av elever per SDO 2016

Figur 4.8: Elevpendling

Datakälla: Bosko

Inpendlingen i antal är störst till Södermalm och Norrmalm men även Östermalm och Hägersten-Liljeholmen får ett rejält tillskott av elever genom inpendling. Relateras inpendlingen till elevantalet har Norrmalm den absolut största inpendlingen, 43 procent av eleverna kommer från annat stadsdelsnämndsområde. En betydande del av dessa står Adolf Fredriks musikklasser för med nästan 1 000 inpendlande elever.

Den antalsmässigt största utpendlingen sker från Enskede-Årsta-Vantör, men även från Hässelby-Vällingby och Rinkeby-Kista utpendlar över 2 000 elever till andra SDO:n.

Pendlingsnivåer över stadsdelsnämndsområdesgränser är beroende av årskurs och regi. Under de första skolåren sker in- och utpendling i en relativt liten omfattning. Av förskoleklasser är utpendlingen endast 13 procent, men andelen ökar successivt med högre årskurser. Den stora förändringen när det gäller pendlingsförfarandet, sker i årskurs 4 (22 procent utpendling) samt i årskurs 7 (36 procent utpendling).

När det gäller pendling från ett SDO till ett annat, är det tydligt att de största pendlingsströmmarna går till angränsande stadsdelsnämndsområden. Eleverna boende i innerstaden pendlar mest till andra SDO:n i innerstaden. Samma beteende finns i västerort; eleverna boende i västerort pendlar mest till andra SDO:n i västerort. Eleverna boende i söderort däremot, pendlar mest till Södermalm och Hägersten-Liljeholmen.

Elevströmmar mellan kommunala och fristående skolor

Andel stockholmselever i fristående skolor	2016: 23 procent
	2025: 24 procent
Elevantalsökning fram till:	2020 – kommunala + 6 600, fristående +2 800
	2025 – kommunala + 10 100, fristående +4 100

Av elever boende i Stockholm går 73 procent i kommunala grundskolor i Stockholm. Över tid har andelen elever i de fristående skolorna ökat och stabiliserats till en knapp fjärdedel. Elevantalsprognosen beräknar att andelen elever i fristående skolor kommer att hålla sig på i stort sett samma nivå fram till år 2025. Andel stockholmselever som går i skolan utanför Stockholm är, och förväntas, vara 4 procent.

Utveckling av fördelning mellan kommunal respektive fristående skola är central i planering av nya skolor och beräkning av kapacitetsökning i de befintliga skolorna. Den totala elevantalsökningen i fristående skolor är svårare att prognostisera än för de kommunala. Fristående skolor har sällan möjlighet att expandera inom existerande fastighet. Ökning i antal elever i fristående skolor betyder oftast att nya skolor har etablerat sig. Under de senaste tio åren har i genomsnitt fem fristående skolor startat per år. Det är fler fristående skolor som söker tillstånd att etablera än som faktiskt startar. Svårighet att hitta lämplig lokal är en bidragande orsak (figur 4.9). Det är också svårt att förutse hur antalet fristående skolor kommer att utveckla sig i framtiden. Till exempel kan ett eventuellt införande av ett vinsttak ändra antalet markant.

Figur 4.9: Antal nystartade fristående grundskolor 2008-2017

Nystartade fristående grundskolor	Start 2008	Start 2009	Start 2010	Start 2011	Start 2012	Start 2013	Start 2014	Start 2015	Start 2016	Trolig start 2017
Antal	9	3	7	6	3	5	4	4	5	4

En annan bidragande faktor är att medan de kommunala skolorna oftast tar in elever lokalt, kan fristående skolor antingen ha lokalt eller stadsövergripande intagningsområde. Det är därför svårt att förutse om en nystartad fristående skola kommer att underlätta kapacitetsbehov i ett visst område eller inte.

I genomsnitt bor 85 procent av eleverna i de kommunala skolor i det stadsdelsnämndsområde där de går i kommunal skola. För fristående skolor är motsvarande siffra 56 procent. De kommunala skolorna tar huvudsakligen in elever från skolans närområde och därför syns inte så stora skillnader mellan olika SDO:n. I Norrmalm och Östermalm väljer elever en kommunal skola nära hemmet men eftersom många av skolorna ligger nära en stadsdelsnämndsområdesgräns bör de två SDO:n räknas tillsammans för att hamna på samma nivå som staden i övrigt.

Däremot finns det stora skillnader hur lokalt de fristående skolorna tar in sina elever. Endast de fristående skolorna i Farsta och Skärholmen har över 70 procent av sina elever från SDO. Samtidigt väljer över 70 procent av elever boende i Hägersten-Liljeholmen, Södermalm och Östermalm en fristående skola inom samma SDO men eftersom de SDO:n också lockar elever från andra delar av staden är andelen lokala elever i skolorna bara något över 50 procent.

Endast 23 procent av elever boende i Älvsjö väljer en fristående skola i området och av dem går endast 18 procent i fristående skolor i Älvsjö.

Knappt hälften av eleverna i Östermalm går i kommunal skola (figur 4.10), men nästan 90 procent av eleverna i Enskede-Årsta-Vantör och Älvsjö. Andelen elever i fristående skolor kommer att öka framförallt i Rinkeby-Kista och Älvsjö. I Hässelby-Vällingby kommer fristående skolor att öka i årskurs F-6 medan i Hägersten-Liljeholmen och Norrmalm blir ökningen i årskurs 7-9. Andelen elever i fristående skolor förväntas minska i Kungsholmen och Östermalm, samt i årskurs 7-9 i Skarpnäck och Farsta.

Figur 4.10: Andel elever i kommunala skolor per årskurs 2016 samt prognos för 2025 per stadsdelsnämndsområde, i procent

	Totalt		ÅK F-3		ÅK 4-6		ÅK 7-9	
	2016	2025	2016	2025	2016	2025	2016	2025
Bromma	84	84	89	89	80	82	79	77
E-Å-V	88	88	92	93	89	88	76	78
Farsta	74	75	83	82	70	70	57	67
Hägers.-Liljeh.	71	69	80	79	64	66	63	59
Hässel.-Välling.	85	82	90	87	81	77	79	79
Kungsholmen	71	75	75	78	69	76	65	71
Norrmalm	71	70	78	80	78	80	57	54
Rinkeby-Kista	72	64	81	79	69	61	61	45
Skarpnäck	82	83	83	83	82	83	79	82
Skärholmen	71	70	80	80	66	64	63	63
Spånga-Tensta	78	78	86	86	77	76	69	71
Södermalm	77	76	79	77	77	78	74	73
Älvsjö	87	80	92	91	81	76	84	70
Östermalm	47	52	50	56	40	50	48	50
Totalt	73	72	80	79	71	71	65	64

Datakälla: Bosko, Sweco 2016

Andelen elever i fristående skolor ökar successivt med elevernas årskurs. I årskurs F-3 går 17 procent i fristående skola. Bytet från kommunal till fristående skola sker oftast i årskurs 4 och 7 men en del byter också i årskurs 6. I årskurs 4-6 går cirka 24 procent i fristående skola och i årskurs 7-9 nästan 30 procent. Ett likartat förlopp kan förväntas de kommande tio åren. En skillnad är dock att eleverna i årskurs 9 ökar i antal och i år hamnar i nivå med årskurs 7 och 8, vilket beror på att skolorna nu byggt ut sin verksamhet och i större grad omfattar årskurs 9.

Förskoleklass

För planering av intag och mer övergripande behov fram till år 2020 är det särskilt viktigt att se på utvecklingen av F-klasselever – både totalt och fördelning mellan kommunal respektive fristående skola.

De lite mindre årskullarna födda år 2011 och år 2015 leder till ett minskat behov av F-klassplatser år 2017 (200 färre elever) och 2021 på stadsnivå. Antalet F-klasselever förväntas att minska i alla SDO förutom Hägersten-Liljeholmen. Denna minskning – som förväntas att vara störst i innerstaden – är dock tillfällig och elevantalsökningen fortskrider därefter. Till år 2025 kommer antal F-klasselever att öka med nästan 700 från dagens nivå. När det gäller Södermalm har dock inte elevantalet år 2025 återhämtat sig helt jämfört med år 2016 utan är fortfarande på en lägre nivå. Hägersten-Liljeholmen kan däremot se fram emot en i stort sett oavbruten ökning av antal elever (Figur 4.11).

Figur 4.11: Prognostiserat antal elever i förskoleklass år 2016-2025 i Stockholms stadsdelsnämndsområden. Blå färg markerar ökning från föregående år, röd minskning.

SDO	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bromma	1099	1084	1151	1136	1146	1172	1142	1161	1184	1205
Enskede - Årsta - Vantör	974	957	964	943	1001	990	1021	1052	1088	1121
Farsta	693	691	667	687	699	696	718	743	763	779
Hägersten - Liljeholmen	1068	1088	1094	1119	1127	1123	1128	1155	1187	1223
Hässelby - Vällingby	1034	1009	965	1041	1024	983	1002	1010	1016	1024
Kungsholmen	589	587	591	596	608	569	578	585	593	600
Norrmalm	617	554	586	574	607	583	584	599	618	638
Rinkeby - Kista	568	573	567	559	595	587	591	603	617	632
Skarpnäck	684	657	673	646	663	626	638	649	669	695
Skärholmen	424	428	396	399	406	400	402	408	414	419
Spånga -Tensta	519	506	494	503	500	477	501	522	548	576
Södermalm	1262	1236	1162	1203	1170	1111	1114	1125	1149	1174
Älvsjö	508	488	479	504	473	495	494	508	522	537
Östermalm	671	633	673	699	676	694	687	700	716	736
Utanför kommunen	215	220	216	218	221	221	224	230	236	243
Totalt	10925	10712	10679	10829	10916	10726	10825	11049	11319	11601

Datakälla: Bosko, Sweco 2016

Fördelningen mellan kommunal och fristående skola har varit mer eller mindre stabil på stadsnivå de senaste fem åren. Samtidigt förväntas dagens fördelning, med 81 procent av F-klassel elever i kommunala skolor, hålla i sig de kommande tio åren. Enskede-Årsta-Vantör och Älvsjö har högst andel förskoleklassel elever i egen regi, över 90 procent. Motsatsen uppvisar Östermalm som sticker ut med en låg andel elever i egen regi, 54 procent. Alla andra SDO:n har minst 79 procent av förskoleklassel elever i egen regi.

Andelen förskoleklassel elever i kommunal skola förväntas minska marginellt i Farsta, Hägersten-Liljeholmen, Hässelby-Vällingby och Södermalm. Däremot förväntas de kommunala skolornas andel av förskoleklassel elever öka kraftigt i Östermalm, mest på grund av utbyggnation av Hjorthagens skola samt etablering av nya Bobergsskolan i Norra Djurgårdsstaden.

Elevprognos för gymnasieskola

Kommunerna i Stockholms län och Håbo kommun hör till en och samma gymnasierregion. Genom samverkansavtalet från år 2011 har elever möjlighet att söka utbildning och skola på lika villkor till samtliga drygt 200 gymnasieskolor i regionen. Konsekvensen har blivit att många elever väljer att pendla in till Stockholm och speciellt till de populära innerstads-skolorna.

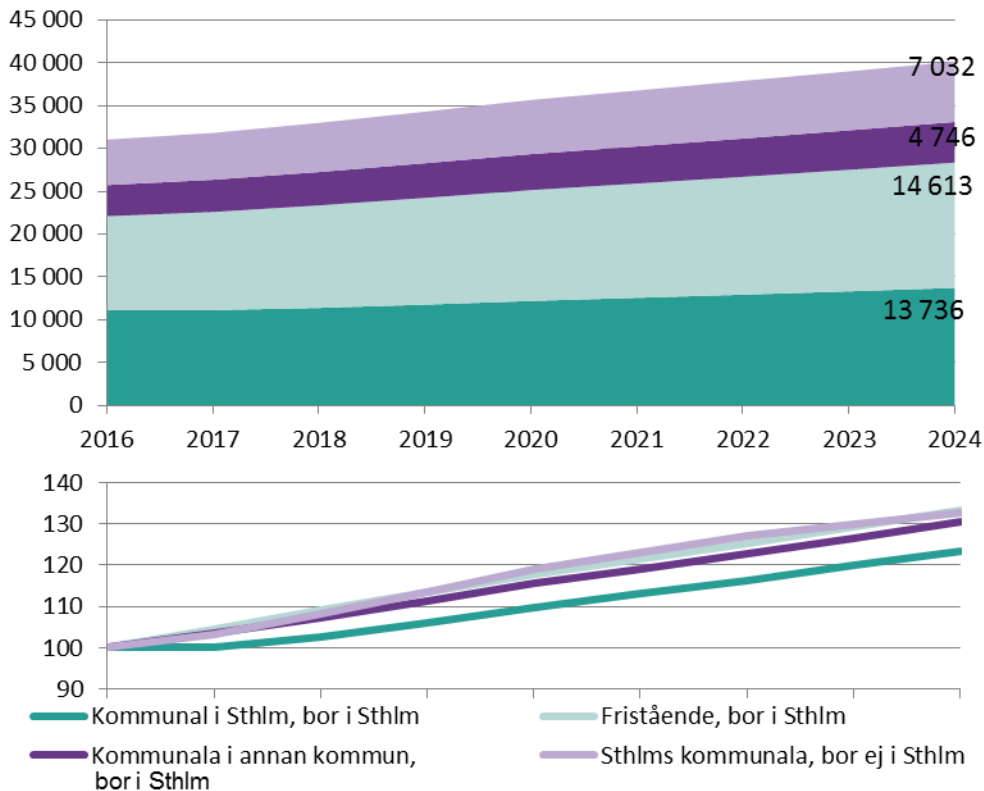
Stockholms län har år 2016 cirka 70 000 gymnasieelever varav nästan hälften i Stockholms stad. Länet har sedan år 2009 haft minskande elevkullar i gymnasieskolan. 2015 var antalet 16-18 åringar som lägst, för att från och med år 2016 öka kontinuerligt hela prognosperioden fram till år 2025. År 2025 förväntas det finnas 25 000 mer 16-18-åringar i Stockholms län jämfört med dagens nivå.

Elevantalsprognos för gymnasieskolan i Stockholms stad

Elevantal år 2016: 31 000
Elevantal år 2025: 40 100
Ökning i elevantalet fram till år 2020: 4 600 (+ 15 %)
fram till år 2025: 9 100 (+ 29 %)

Elevantalsprognos för gymnasieskolan omfattar alla elever folkbokförda i Stockholms stad, samt elever folkbokförda i andra kommuner men som går i en kommunal gymnasieskola i Stockholm. Prognosen visar ett kraftigt ökat elevantal under planeringsperioden 2018-2020 när dagens mindre årskullar ersätts med större. Därefter kommer ökningen att vara lite över 1 000 elever per år (figur 4.12).

Figur 4.12: Elevantalsprognos för gymnasieskolan, samtliga årskurser, för hösttermin åren 2016-2025, uppdelad efter regi och boendeort, uppgifter för 2016 grundas på elevregistren per den 15 september

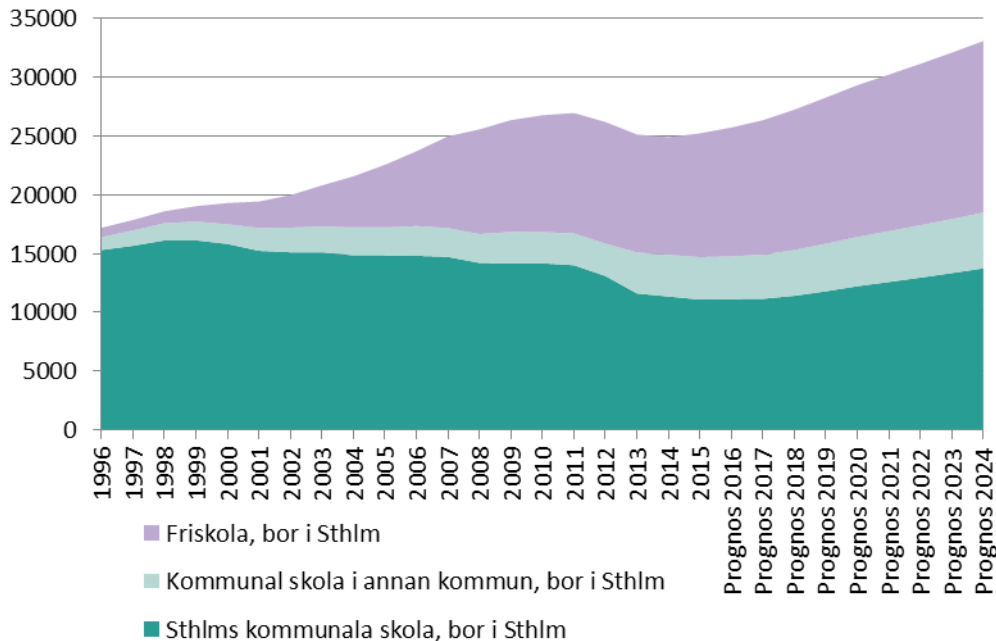
Datakälla: Sweco, Utbildningsförvaltningen 2016

Nämndens målbild sedan tidigare är att 50 procent av eleverna från Stockholms stad ska beredas plats i kommunal gymnasieskola i Stockholm. Andelen av stockholmseleverna som idag går i kommunal skola är 43 procent.

I de kommunala gymnasieskolorna förväntas elevantalet att öka med 2 100 elever fram till år 2020 och med 4 300 fram till år 2024. Cirka hälften av ökningen beror på inflöde av elever boende i andra kommuner.

Elevantalsökningen förväntas vara kraftigast i de fristående skolorna. Redan i år förväntas antal elever i fristående skolor överstiga antalet stockholmselever i kommunala gymnasieskolor. År 2024 beräknas 900 fler stockholmselever gå i fristående skola än i kommunal gymnasieskola (figur 4.12 och 4.13).

Figur 4.13: Fördelning av Stockholmselever efter utbildningsanordnare 1996-2015 samt prognos för år 2016-2024

Datakälla: Sweco, Utbildningsförvaltningen

Utvecklingen sedan år 2007 visar att allt fler elever söker en kommunal eller fristående gymnasieskola i en annan kommun (Gymnasiebehovet 2015; KSL). De förväntade större elevkullarna de närmaste åren kan dessutom öka söktrycket på innerstadsskolorna ännu mer. Det kan i sin tur leda till en undanträngningseffekt av elever boende i Stockholm, som då söker sig till en gymnasieskola utanför staden. Det är dock fortfarande svårt att förutsäga hur konsekvenserna av dessa förändringar påverkar elevpendlingen (Källa: Sweco, Elevantalsprognos för gymnasieskolan 2016-2024).

Det finns 5 300 elever folkbokförda i Stockholms stad som går i gymnasieskola i en annan kommun och då är det framförallt en grannkommun som lockar. Nästan 70 procent av dem väljer en kommunal gymnasieskola. Gymnasieelever folkbokförda i Stockholm återfinns i cirka 90 kommuner runt om i Sverige. Elevantalsmässigt är det Värmdö gymnasium – beläget vid Gullmarsplan – som har mest inskrivna stockholmselever, cirka 700. Antal elever som bor i Stockholm och går i kommunal skola i en annan kommun förväntas öka med 30 procent fram till år 2024.

Det finns 5 000 elever som bor i andra kommuner och går i kommunal gymnasieskola i Stockholm. De flesta kommer från grannkommuner, men totalt finns det elever från cirka 100

kommuner i Stockholms gymnasieskolor. Antal elever som pendlar in till kommunala gymnasieskolor förväntas öka med nästan 2 000 elever under prognosperioden.

Elevantalsökningen i de fristående skolorna är svårare att förutse eftersom den är starkt relaterad till bristen på kännedom om fristående aktörer planerar att starta eller att utöka verksamheten på en befintlig fristående skola. Fristående skolor söker tillstånd hos Skolinspektionen för att få tillstånd att starta. Därefter tar det mellan ett till två år innan en skola kan starta. Etablering av nya fristående gymnasieskolor visar en vikande trend efter år 2008. Nedan redovisas (figur 4.14) antal nya fristående gymnasieskolor från år 2008. Det är möjligt att det kommer in fler ansökningar för att starta verksamhet år 2018 än de två som är godkända. En del av utökningen har dock skett i befintliga skolor genom att de har fått tillstånd att starta nya nationella program.

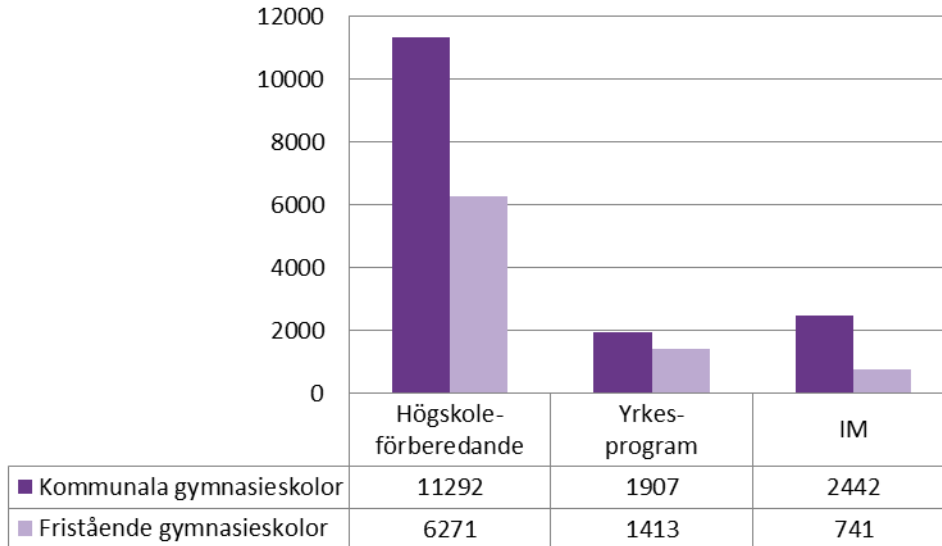
Figur 4.14: Antal nystartade fristående gymnasieskolor 2008-2018

Nystartade fristående gymnasieskolor	Start 2008	Start 2009	Start 2010	Start 2011	Start 2012	Start 2013	Start 2014	Start 2015	Start 2016	Trolig start 2017	Trolig start 2018
Antal	7	3	4	2	2	4	1	0	0	0	2

De flesta gymnasieskolor i Stockholms stad ligger i innerstaden eller vid Liljeholmen. Vissa innerstadsgymnasieskolor utmärker sig markant vad det gäller söktrycket till skolan, men också gymnasieprogrammet, programmets storlek, sökmönster och arbetsmarknadens efterfrågan styr söktrycket till gymnasieskolor (Gymnasiebehovet 2015; KSL).

Av gymnasieeleverna i Stockholm gick 73 procent högskoleförberedande program hösten år 2016 medan 14 procent av eleverna gick på yrkesprogram och 13 procent på introduktionsprogram. En jämförelse av elevfördelning per programtyp och regi visar att yrkesprogram (figur 4.15) relativt sett är större i de fristående skolorna, medan kommunala gymnasieskolor svarar för mer av utbildningen inom introduktionsprogram. Jämfört med förra läsåret har antalet elever som går språkintröduktion ökat rejält till följd av antalet nyanlända elever. Språkintröduktion är i år det fjärde största programmet på gymnasieskolan efter naturvetenskaps-, samhällsvetenskaps- och ekonomiprogrammet.

Figur 4.15: Elevfördelning per programtyp år 2016 i Stockholms kommunala gymnasieskolor, samt av Stockholms eleverna i fristående gymnasieskolor

Gymnasiebehovet (2016; KSL) har i sin beräkning antagit att elevernas sökmönster kommer att se ut på samma sätt som år 2016, för att göra prognostiseringar för elevantalet i gymnasieskolan som relaterar till befolkningsökningen. Detta betyder att cirka 80 procent av den förväntade elevantalsökningen kommer att ske inom de högskoleförberedande programmen.

Även om antal elever på yrkesprogrammen totalt sett förväntas öka, spås ett flertal yrkesprogram minska. Bygg- och anläggningsprogrammet har i nuläget haft den största minskningen av alla nationella program med en nedgång på cirka 50 procent de senaste fem åren. Andra yrkesprogram som minskat är bland annat hantverksprogrammet, handel- och administrationsprogrammet och hotell- och turismprogrammet.

Lokalresurser

För att få större kunskap om skolbyggnaderna, ha förutsättning för likvärdig bedömning av skolor och för att kapacitet ska tas tillvara har förvaltningen tagit fram ett kapacitetsverktyg. Kapacitetsverktyget fungerar som underlag till kapacitetsöverenskommelser för stadens grund- och gymnasieskolor och syftar till en mer effektiv användning av lokaler. Kapacitetsöverenskommelser tecknas mellan skolledning, verksamhetsavdelning och lokalenhet.

Överenskommelserna är ett resultat av den kapacitetsinventering som genomfördes under år 2014 för grundskolor och under år 2015 för gymnasieskolor. Kapacitetsöverenskommelser finns nu för cirka en fjärdedel av grundskolorna och näst intill samtliga gymnasieskolor. I de fall överenskommelse ännu inte finns, har nuvarande elevantal i kombination med kapacitetsverktyget använts i beräkningen av skolornas kapacitet. Kapaciteten uppdaterats successivt i samband med byggprojekt eller när nya kapacitetsöverenskommelser tecknas.

Förskola

Det finns drygt 1 000 förskolor i Stockholms stad varav nästan 60 procent är kommunala. Störst andel av fristående förskolor och då med över 50 procent av beståndet, finns i Södermalm, Norrmalm, Östermalm och Rinkeby-Kista. I Hägersten-Liljeholmen är den kommunala dominansen tydlig då nästan 80 procent av förskolebeståndet är kommunalt.

Det finns cirka 60 000 barn i förskoleåldern i Stockholm varav 86 procent är inskrivna i förskola. Deltagandet i förskolan varierar över staden. I vissa områden, oftast med lågt socioekonomiskt index, är deltagandet under 80 procent. I de flesta områden med både högt socioekonomiskt index och stor del av bostadsbeståndet i villor deltar nästan alla barn i förskolan. Över 60 procent av barnen som går i förskola går i en kommunal förskola.

Planeringen av ny förskolor skulle kunna samplaneras mellan förvaltningarna i större utsträckning. Många av de förskolor som byggs är relativt stora enheter och att säkerställa att de kan användas som till exempel F-6-skolor i ett senare skede är önskvärt. Det gäller speciellt i nybyggnadsområden. Det skulle också vara angeläget att säkerställa marktillgång för förskolor, både för privata och kommunala i tidiga skeden i detaljplaneprocessen.

Grundskola

Det finns 125 kommunala grundskolor i staden varav 21 har verksamhet i två separata enheter. Grundsärskolan finns i 32 enheter. I staden finns det i stort sett alltid en skola i närmiljön. Endast de cirka 100 barn och unga som bor i Ekhagen (i Universitetsområdet) har mer än två kilometer till närmaste kommunal skola.

Totalt är de kommunala skolornas kvadratmeteryta drygt 1 000 000 kvadratmeter. Detta motsvarar cirka 80 400 elevplatser. Året innan fanns det cirka 76 500 elevplatser. Den stora ökningen beror på färdigställda byggprojekt, tillfälliga paviljonger eller inhyrningar och justerade kapacitetsöverenskommelser. Paviljonger motsvarar totalt över 2 000 elevplatser av de som har etablerats 2016. Målet var att säkerställa skolplats till alla nyanlända elever.

Under år 2017 genomförs en genomlysning av praktiska förutsättningar och lämplighet att ställa om F-6-skolor till F-9. Resultatet av genomlysningen kan leda till verksamhetsanpassningar under planeringsperioden. Det kommer också att leda till ökade kostnader.

Totalt finns det cirka 43 500 kvadratmeter tillfälliga lokaler vid 46 grundskolor.

Gymnasieskola

Det finns drygt 30 kommunala gymnasieskolor i Stockholm. Flest skolor och elever finns på Kungsholmen (4 skolor med 4 800 elever) och Södermalm (7 skolor med 2 800 elever). Totalt sett går 60 procent av eleverna i gymnasieskolorna i innerstaden. I ytterstaden är det Bromma som lockar mest elever. Två stadsdelsnämndsområden i ytterstaden har ingen kommunal gymnasieverksamhet.

Totalt omfattar de kommunala gymnasieskolorna drygt 250 000 kvadratmeter. Detta motsvarar cirka 17 500 elevplatser. Denna siffra är exklusive Skärholmens gymnasium och Tensta gymnasium, som har tillfälligt stängt och kommer att genomgå en renovering innan den återöppnas. Av dessa 17 500 elevplatser är drygt 2 500 platser anpassade för yrkesprogram. Flertalet av yrkesprogrammen tar in komvuxstuderande för att utnyttja skolornas resurser på bästa sätt.

Förvaltningen lämnar hus A på Skärholmens gymnasium till Svenska Bostäder för bygget av deras huvudkontor.

Administrativa lokaler

De administrativa lokalerna omfattar lokaler för utbildningsförvaltningens gemensamma administration och det centrala kontoret för avdelningen för uppdrag kring lärande och elevhälsa. Kapaciteten bedöms till cirka 400 arbetsplatser på Hantverkargatan för förvaltningens gemensamma administration och på Trekantsvägen för avdelningen för uppdrag kring lärande och elevhälsa. Enligt den senaste mätningen finns det cirka 375 arbetsplatser på Hantverkargatans båda adresser men något färre helårsanställda.

Administrativa lokaler för fackliga förtroendevalda, pedagogisk personal eller elever ingår inte i redovisningen, det gäller exempelvis Språkcentrum, Sofia distans, Start Stockholm, Ungdomsmottagningen och enheten för vägledning och antagning/Slussen.

Förändringar i lokalbeståndet

Skolbyggnation för grund- och gymnasieskola

Skolbyggnationsbehov varierar såväl över tid som över staden. Den ojämna fördelningen av barn och unga i skolålder leder till att vissa områden har omfattande utbyggnadsbehov och andra har en sjunkande efterfrågan på skolplatser. Även om behovet av nya elevplatser är störst i områden med omfattande nybyggnation, finns det behov att bygga om eller renovera skolorna i alla delar av staden. Alla stadsdelsnämndsområden i Stockholm har behov av kompletteringar i form av nya förskolor och grundskolor. Nya gymnasieskolor planeras preliminärt till innerstaden samt till centrala transportnoder.

Behov av nya skolplatser är i hög grad relaterat till nybyggnation. Till år 2025 förväntas 77 procent av ökningen av antalet 6-15 åringar ske i nybyggda bostäder. För att säkerställa skolplatser i nybyggda områden har det i kommunfullmäktiges budget för år 2016 angivits ett riktmärke för grundskoleplaneringen om 50 platser per 100 nyproducerade bostäder. Detta planeringstal ska ses som en grund vid planering av skolutbyggnad i samband med bostadsexploatering i ett tidigt skede innan prognoser finns.

Stadens mål är att elevplatser i huvudsak ska bestå av permanenta byggnader. Innan och under byggprojekt behövs det dock tillfälliga lokaler för att säkerställa en fungerande verksamhet och skolplats till alla. Med tillfälliga lokaler avses permanenta byggnader med tillfälligt bygglov för skola och paviljong oavsett permanent eller tillfälligt bygglov. Det är

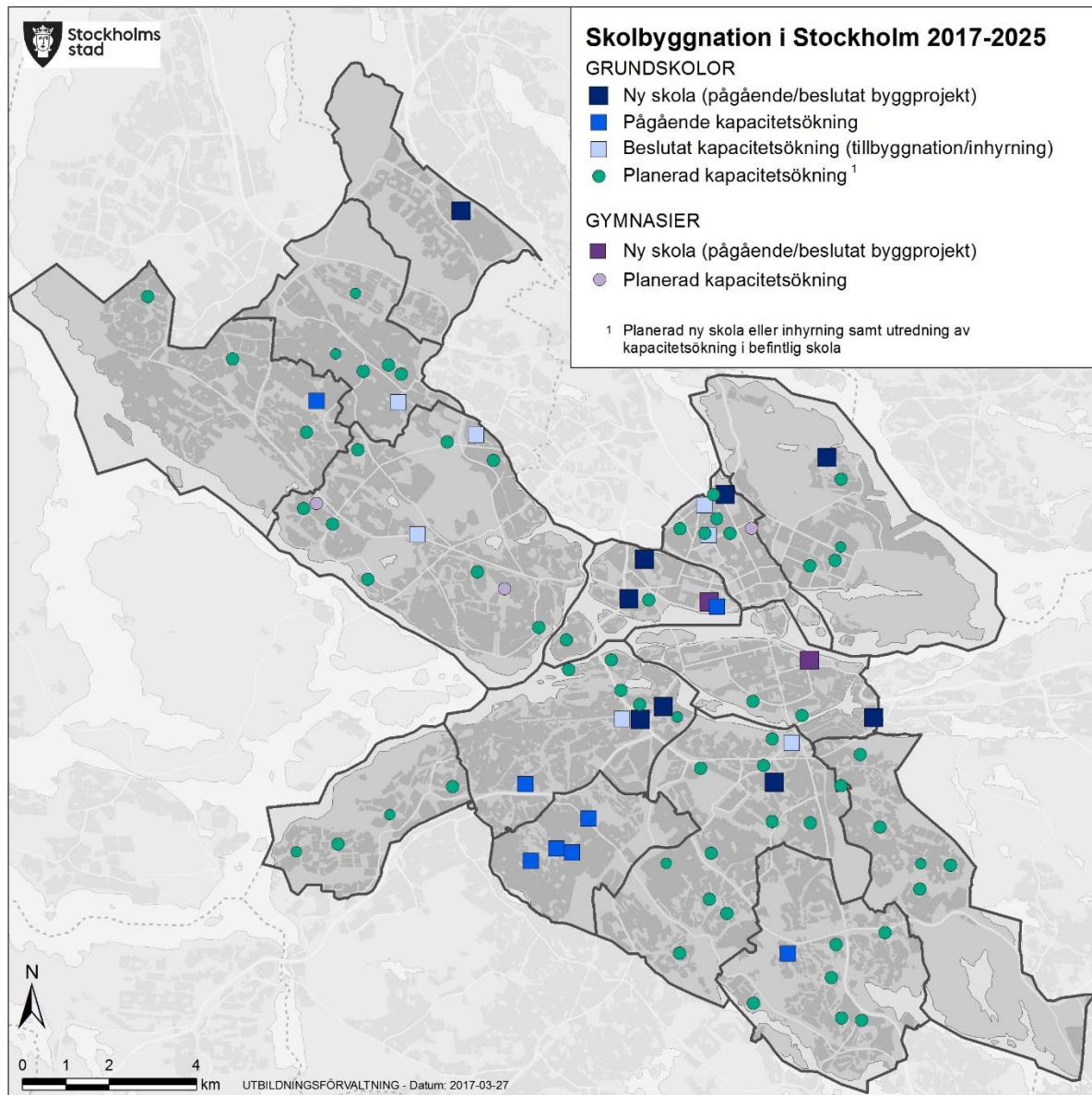
normalt fastighetsägaren som söker bygglov så det kan finnas tillfälliga bygglov som förvaltningen inte känner till. Tillfälligt bygglov beviljas fem år i taget och upp till 15 år, förutsatt att den sökande kan visa att det är ett tillfälligt och inte permanent behov. Det är inte möjligt att söka tillfälligt bygglov och sedan permanent bygglov på samma plats. Tillfälligt bygglov kan därför inte användas för att klara permanenta kapacitetsbehov.

Antalet elevplatser i kommunala grundskolor bedöms att öka med nästan 5 000 permanenta platser år 2017-2020. Tre nya skolor - Bobergskolan i Norra Djurgårdsstaden, Konradsberg på Kungsholmen och Sjöviksskolan i Liljeholmen - kommer att öppnas. De övriga cirka 3 000 platserna kommer att skapas genom om- och tillbyggnation i 14 skolor runt staden. Samtidigt finns det redan beslutade inhyrningar eller paviljongetableringar för cirka 2 000 elevplatser, varav inhyrning av Kilaberg i Midsommarkransen och Lagunens tillfälliga högstadieskola i Hammarby sjöstad är de största.

Tre nya kommunala skolor bedöms att starta år 2021 - Kista äng, Lindeskolan, som nu används för Enskedefältets skolas evakuering, samt Midsommarkransens grundskola, som redan har startat sina första klasser i tillfälliga lokaler. Ytterligare nio skolor planeras att starta år 2021-2025. Totalt motsvarar dessa tolv skolor 9 500 elevplatser. Samtidigt pågår det utredningar för om- och tillbyggnation av befintliga skolor. Totalt finns det nästan 8 000 elevplatser med i planeringen, varav en del är överlappande för att kunna bestämma det bästa alternativet. År 2025 förväntas antal elevplatser i kommunala grundskolor vara lite över 100 000.

Antalet platser i kommunala gymnasieskolor kommer att öka med cirka 3 000 under de närmaste åren, då P A Fogelströms gymnasieskola öppnar på Södermalm till höstterminen år 2017 och Anna Whitlocks gymnasium öppnar på Kungsholmen till höstterminen år 2018 (elevplatserna kommer att fyllas succesivt fram till 2021).

Figur 4.16: Pågående och planerade kapacitetshöjande projekt i stadens grund- och gymnasieskolor

Samordnad skolplanering i Stockholm, SAMS

Stadens mål, att mellan åren 2010-2030 bygga 140 000 bostäder, genererar krav på skolbyggnation. Med ett ökat tryck på att hitta platser till nya skolbyggen är samverkan mellan stadens förvaltningar tidigt i planprocessen viktig för att säkerställa behoven. Denna samverkan pågår under projektet Samordnad skolplanering i Stockholm (SAMS) och omfattar både grund- och gymnasieskolan.

Arbetet leds av en styrgrupp med representanter från utbildningsförvaltningen, exploateringskontoret, idrottsförvaltningen, stadsbyggnadskontoret samt Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB). En arbetsgrupp med representanter från berörda förvaltningar uppdrogs att leda det operativa SAMS-arbetet. Kommunstyrelsen har vid sammanträde den 15 juni 2016 godkänt

planeringsinriktningen om Samordnad grundskoleplanering i Stockholm, SAMS (Dnr 122-435/2016). En lägesrapport från SAMS kommer att färdigställas årligen av stadsledningskontoret. Lokalförsörjningsplanen innehåller en förenklad redovisning av SAMS-arbetet.

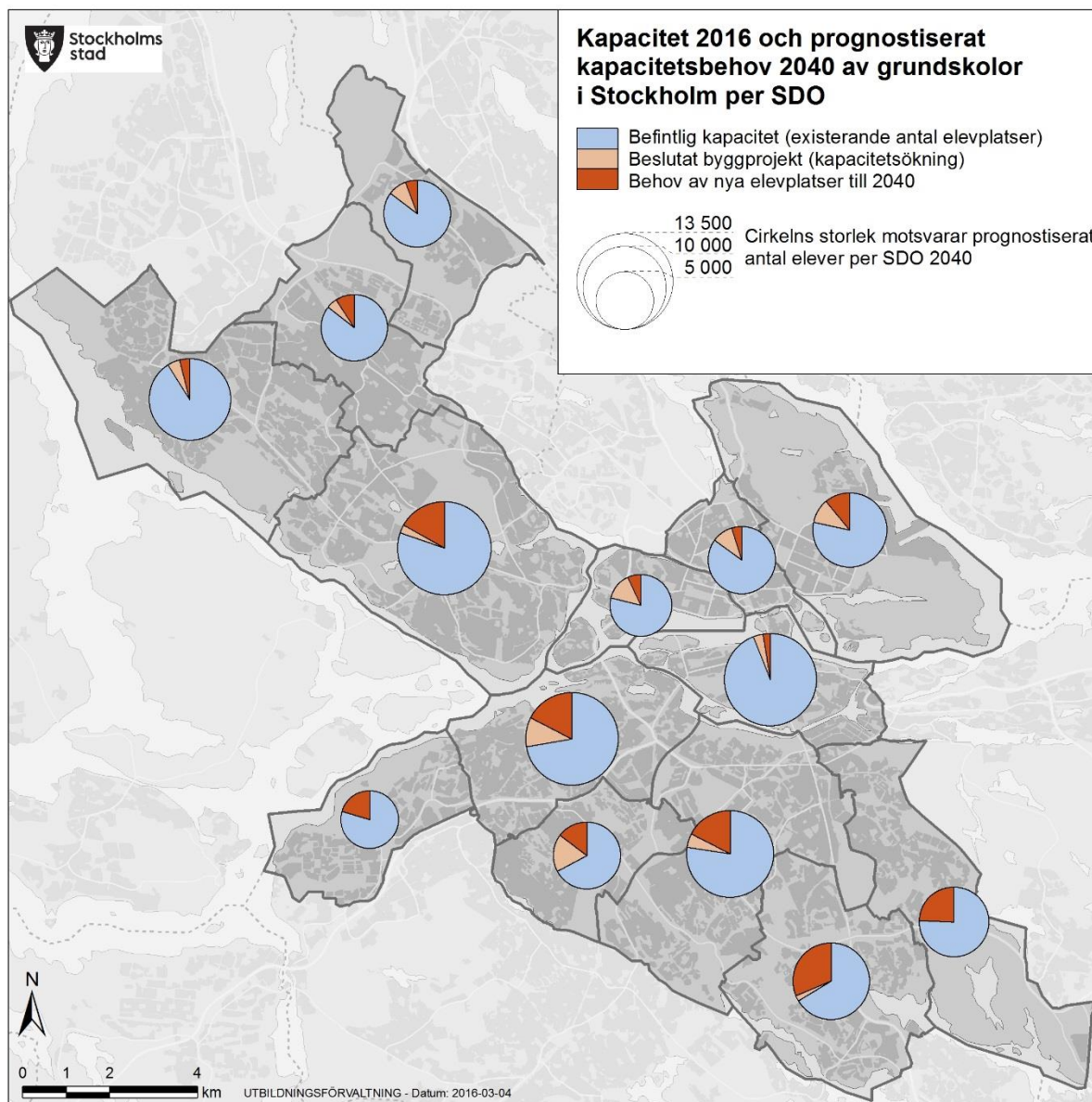
Syftet med SAMS-arbetet är att säkerställa det långsiktiga behovet av skolor fram till år 2040 kopplat till bostadsproduktion fram till år 2030. Målet är alla elever ska erbjudas plats på en skola inom rimligt avstånd, eller efter önskemål, samt att utbudet av skolor ska motsvara efterfrågan.

Enligt långsiktig befolknings- och elevantalprognos för grundskola kommer antalet grundskoleelever att öka med drygt 36 000 fram till år 2040. Det är en ökning med 40 procent mot dagens elevantal. Elevantalet bedöms öka mest i Hägersten-Liljeholmen (4 500), Enskede-Årsta-Vantör (4 400) och Farsta (4 100). Jämfört med dagens elevantal förväntas elevantalet öka relativt sett kraftigast i Farsta (74 procent) och Älvsjö (65 procent). Lägst ökning förväntas – sett i absoluta och relativa tal – på Norrmalm.

För att åskådliggöra behovet av nya platser redovisas behovet förenklat i form av antal nya skolor. En teoretisk ny grundskola motsvarar cirka 900 elever. I nästa steg har behovet omsatts i möjliga lokaliseringar i staden utifrån faktorer som läge, miljö och detaljplan. Utbildningsförvaltningen har producerat rapporter per stadsdelsnämndsområde som redovisar behovet av nya skolor och ökad kapacitet på lång sikt. Utbildningsförvaltningens rapporter har använts som underlag till en serie workshops tillsammans med övriga förvaltningar. Målet har varit att identifiera tänkbara platser för nya skolor och utbyggnationsmöjligheter vid befintliga skolor.

Det finns tjugo pågående eller beslutade kapacitetshöjdande skolbyggnationsprojekt i Stockholm som motsvarar cirka 7 600 elevplatser. Utöver de platserna visar nuläget i planeringen på ett totalt behov om cirka 27 000 nya grundskoleplatser till år 2040.

Figur 4.17: Kapacitet år 2016 och prognostiserat kapacitetsbehov år 2040 av grundskolor per stadsdelsnämndsområde. Blå färg markerar dagens kapacitet, orange planerad eller beslutad kapacitetsökning och röd ytterligare behov för år 2040.

Datakälla: Bosko, Sweco, Utbildningsförvaltning

SAMS-arbetet för gymnasieskoleplanering påbörjades under år 2016. Gymnasieplaneringen för Stockholm kompliceras av att gymnasieskolorna verkar på en marknad där lägesfaktorn inte är oväsentlig. Likaså är länsarbetet med en gemensam antagning något som komplicerar planeringen.

Paviljongetableringar – nyanlända

Utbildningsnämnden fattade i januari 2016 inriktningsbeslut för paviljongetableringar – med anledning av det ökande antalet nyanlända elever – som möjliggör ökad kapacitet upp till 4 200 elevplatser fördelade på grund- och gymnasieskola.

Vid utgången av år 2016 fanns 17 av dessa paviljonger på plats, varav två på gymnasieskolor. En majoritet av dessa stod färdiga till höstterminsstart år 2016 medan några stod klara löpande under terminen samt till vårterminens start år 2017.

Paviljongerna motsvarar cirka 2 000 elevplatser. Liljeholmens gymnasiums kapacitet har ökat i permanenta skollokaler. Under hösten har förvaltningens projektorganisation för tillfälliga lokaler omstrukturerats i syfte att effektivisera hanteringen.

I takt med att genomgångsboenden kommer att byggas i staden under år 2017 är det en utmaning att göra en prognos för elevbehovet i stadens olika områden. Behovet av paviljonger eller andra inhyrningslösningar kan komma att öka under både år 2017 och 2018 i takt med att dessa boenden står färdiga.

Samverkansprojekt om idrottsbehov

Uppdraget kring samplanering innebär att SISAB, fastighetskontoret, utbildningsförvaltningen och idrottsförvaltningen har ett närmare samarbete för planering av fullstora hallar.

Samplanering innebär utifrån utbildningsförvaltningens perspektiv hyresavtal för att säkerställa förfoganderätten dagtid och att förvaltningen åtar sig den verkliga kostnaden och inte enbart den timhyra som är aktuell vid timbokning av idrottsförvaltningens anläggningar. På så sätt säkerställs en skolas tillgång till idrott när exempelvis en skola byggs utan egen idrottsbyggnad och för idrottsförvaltningens del innebär det en säkerställd hyresintäkt och möjliggör inhyrningar i annans fastighet, exempelvis SISAB. För utbildningsförvaltningen innebär den ökade säkerheten en ökad kostnad i relation till sedvanlig timhyra. Beslut om samplanering tas i respektive nämnds genomförandebeslut. I samplaneringen uppstår ibland problem då idrottsbehovet och skolbehovet inte matchar varandra i tid, förvaltningarna arbetar kontinuerligt med de frågorna.

Samverkansprojekt	År	Kommentar	Fastighetsägare
Bromma			
Alviksprogrammet	2025	Ny skola, inte bestämd fast.ägare SISAB/FSK	FSK
Ullsunda industriområde	2025	Ny skola	FSK
Solvalla/BällstaIP	2025	Ny skola	FSK
Riksby	2025	Ny skola	FSK
Enskede Årsta Vantör			
Steningeparken	2024	Ny skola, detaljplanarbete pågår	FSK
Slakthusområdet	2022	Ny skola, nytt gymnasium (utanför ram), programarbete	FSK
Årstafältet	2023	Ny skola, detaljplanarbete pågår	FSK
Årstafältet/Östberga	2027	Ny sim- och idrottshall, ny skola, programarbete	FSK
Farsta			
Stora sköndal	2024	Utanför ram, ny skola	FSK
Hässelby-Vällingby			
Nälstastråket eller Yrkesmannen	2030	Ny skola	FSK
Grimstaskolan	2017	Genomförandeskede	FSK

Kungsholmen			
Kristinebergshöjden	2021	Ev samverkan för Kristinebergsskolan.	FSK
Norrmalm			
Rödabergsskolan (pilotprojekt)	2020	Förslagshandlingskedde	SISAB
Hagastaden/Belleveuparken	2025	Ny skola	
Rinkeby-Kista			
Kista	2030	Ny skola	FSK
Dalhagen	2019	Hallen är klar tidigare än eventuell skola.	FSK
Skarpnäck			
Skarpnäcks BP/Skarpnäcksskolan	2022 alt 2027	Ev samverkan för Skarpnäcksskolan, befintlig skola måste lösa idrott fram 2027.	
Nytorps gärde (alt. Hammarby backe)	2023	Hammarbyskolan. Detaljplanearbete startar våren 2017	FSK
Spånga-Tensta			
Spångadalen	2035	Ny skola	
Södermalm			
Henriksdalshamnen	2040	Ny skola	
Älvsjö			
Kämpetorpsskolan	2018/ 2019	Genomförandeskede, utbyggd skola.	FSK
Älvsjöprogrammet	2040	Två nya skolor	
Östermalm			
Hjorthagshallen	2019	Genomförandeskede	FSK
Frihamnen/Loudden	2025?	Ny skola	

Föreningslivets tillgång till idrottssalar och övriga skollokaler

Sedan år 2015 har utbildningsförvaltningen utökat samarbetat med idrottsförvaltningen och SISAB för att tillgängliggöra skolors idrottssalar till föreningar under kvällar och helger. Installation av kortlås pågår på skolor runt om i staden. Utbildningsnämndens mål är att tillgängliggöra minst fem idrottssalar om året. Under år 2016 gjordes sju skolors idrottssalar tillgängliga för bokning. Förvaltningarnas mål är att göra idrottssalar bokningsbara utifrån behov och möjliga åtgärder för kortlåsinstallation.

Samarbetet har utökats med kulturförvaltningen för att öka tillgången på övriga skollokaler till föreningslivet, utöver enbart idrottsföreningar. Det kan vara exempelvis uthyrning av aula eller matsal. Utredning av pilotskolor har inletts våren 2017. Utbildningsnämndens mål är att tillgängliggöra minst en skollokal per stadsdelsnämndsområde under året. Målet är att andra skollokaler ska hyras ut på samma sätt som gymnastiksalarna, med installation av kortlås och tillsyn av idrottsförvaltningen. Samtidigt utreds ansvarsfördelningen vid uthyrning av skollokaler samt modellen för skolkostnadsersättningen. Idag finns små incitament för skolor att hyra ut lokaler till föreningslivet då ersättningen är låg samtidigt som det innebär kostnader för skolorna, exempelvis för städning och ökat slitage.

Övernattning i stadens skolor

Kommunfullmäktige beslutade år 2006 i ärende 328-3636/2004 ”Översyn av ansvar, resursutnyttjande och samverkan kring stadens gymnastik- och idrottsanläggningar” om hur

övernattningsverksamheten i staden ska organiseras. Av beslutet framgick att 18 utpekade skolor ska vara tillgängliga för övernattnig.

I juni 2016 tog utbildningsnämnden och idrottsnämnden beslut om nytt kapacitetsförslag och nya rutiner. Kapacitetsförslagen innebär att behovet av övernattningskolor snarare utgår ifrån kluster utifrån idrottsförvaltningens behovsbedömning och med fördel i första hand förläggs i gymnasieskolor. Det är viktigt att idrottsförvaltningen analyserar taxeersättningen så att självkostnaden täcks av kunderna. Förvaltningarna inväntar beslut från kommunfullmäktige.

Konstgräsplaner på skolgårdar

På uppdrag av kommunfullmäktige har idrottsförvaltningen, utbildningsförvaltningen, SISAB och fastighetskontoret tagit fram en finansieringsmodell över hur kostnaderna ska fördelas vid anläggandet av konstgräsplaner på skolgårdar. Konstgräsplanen nyttjas av skolan under verksamhetstid och är därefter bokningsbar övrig tid. Gärdesskolan valdes som pilotskola där finansieringsmodellen testades. Konstgräsplanen genomfördes under sommaren 2016. Under år 2017 har projektet tagit fram två nya skolor som kommer att genomföras likt piloten: Norra Reals gymnasium och Kungsholmens gymnasium. Dessa projekt har ett planerat genomförande under sommaren 2017.

Kök

SISAB ansvarar för underhåll av flertalet av de kök nämnden hyr. Fördelningen av underhållsansvaret kan avvika i de fall nämnden hyr kök av andra fastighetsägare. Skolenhetens ansvar begränsas till maskiner och utrustning och mindre verksamhetsanpassningar. Mer omfattande verksamhetsanpassningar beställs av utbildningsförvaltningen i syfte att komma tillrätta med brister eller för att ändra kökets kapacitet. I dessa större projekt prövas också möjligheten att ställa om från mottagnings- till tillagningskök. Anpassningarna ska när så är möjligt samordnas med SISAB:s underhåll.

Mars 2017 pågick 35 större köksprojekt, det vill säga projektet befinner sig i något av projektprocessens skeden, från förstudie till genomförandeskede.

Tio skolkök har prioriterats för mer omfattande verksamhetsanpassningar under planeringsperioden. Två kök/matsalar kommer även att kompletteras med diskinlämning utan start av större köksprojekt. 11 skolkök har identifierats för hantering i särskild ordning och är beroende av andra skolbyggnadsprojekt eller beslut.

Prioriterade större köksprojekt under planeringsperioden:

1. Sjöängsskolan
2. Vällingbyskolan
3. Fruängens skola
4. Hagsätraskolan
5. Adolf Fredrik Musikklasser
6. Kista grundskola (Igelbäcksskolan)
7. Maltesholmsskolan
8. Smedslättsskolan

9. Fagersjöskolan
10. Lilla Adolf Fredrik

Solbergaskolan, Nybohovsskolan, Vinsta Östra skola, Ormkärrsskolan, Johannes skola, Ekensbergsskolan, Norra Reals gymnasium, Björnbodaskolan, Sörgårdsskolan, Spånga gymnasium och Södra Latins gymnasium hanteras i särskild ordning. Det finns tre projekt kring diskinlämning; Hjulsta grundskola och Aspuddens skola (Lilla Aspuddens skola) och Magelungsskolan.

Avsikten är att uppdatera prioriteringen varje år i samband med lokalförsörjningsplanen.

Staden har genom politiska beslut bestämt att vissa funktioner är önskvärda för skolor, ibland är det funktioner som regleras i lag ibland inte, men där staden beslutat om en högre standard. Tillagningskök vid nybyggnation och större ombyggnationer är sådana krav som kan bli kostnadsdrivande när kök behöver flyttas för att byggnaderna inte går att bygga ut av exempelvis antikvariska skäl.

Konceptskola grundskola och gymnasieskola

SISAB och utbildningsförvaltningen har gemensamt utvärderat hur konceptförskolan ”Framtidens förskola” med så små medel som möjligt kan förändras från förskola till skola. Slutsatsen är att konceptskolan kan rymma totalt 240 elever i fyra hemvister à 60 elever, alternativt två hemvister à 120 elever beroende av hur verksamheten väljer att använda lokalerna. Därutöver studeras en alternativ planlösning utan hemvister och med utökat antal lärosalar. Nuvarande konceptskola är precis som förskolan begränsad till två våningsplan. Vid en eventuell framtida vidareutveckling bör antalet våningar öka.

Konceptskolan ska ses som ett komplement till en fungerande skola där matsal och specialsalar finns i huvudbyggnaden. Två pilotprojekt har börjat utredas; Sturebyskolan och Bromma gymnasium. I pilotprojekten kan planlösningarna bearbetas ytterligare.

Ekonomisk utveckling historiskt och framtida perspektiv

Kostnader

Grundskola

Den totala årshyran för grundskolornas lokaler har de senaste fem åren ökat med 31 procent, medan årshyran per elev endast har ökat med 14 procent. Det är delvis en effekt av att elevantalsökningen hittills har kunnat hanteras inom befintliga lokaler i stor utsträckning, antingen direkt eller efter mindre verksamhetsanpassningar. Lokalutnyttjandet har därmed effektiviserats. Bedömningen är att många skolor nu utnyttjar sin fulla kapacitet och att merparten av den beräknade framtida elevökningen kommer att behöva göras i nybyggda skolor, eller i tillbyggnader till befintliga skolor. Detta kommer att medföra att genomsnittlig hyra per elev ökar snabbare än tidigare, framförallt då nybyggda lokaler är dyrare än äldre.

Genomsnittlig årshyra per elev var år 2016 cirka 18 200 kr per elev. När lokalprojekt genomförs i staden finns en gräns för årshyran på 30 000 kr per elev för att projektet ska accepteras, vilket är en gräns som numera är svår att komma under. En beräkning av hyresutvecklingen för perioden 2017-2024, med utgångspunkt i att hela elevökningen görs i nya skolor, medför en ökning av årshyran för grundskolan med cirka 400 mnkr, vilket motsvarar en ökning på 29 procent. Genomsnittlig årshyra per elev beräknas öka med cirka 17 procent, till 22 100 kr per elev 2024¹.

Gymnasieskola

För gymnasiet har utvecklingen de senaste fem åren varit motsatt. Den totala årshyran har ökat med 8 procent, medan årshyran per elev har ökat med 16 procent. Det är en effekt av att lokalerna inte har kunnat anpassas i samma utsträckning som antal elever har minskat. Elevminskningen har delvis berott på den demografiska utvecklingen, men även på att den kommunala gymnasieskolan har tappat marknadsandelar gentemot fristående skolor. En viktig faktor för en lokalekonomi i balans är att behålla, eller öka, andelen elever i egen regi.

Den demografiska utvecklingen visar att antalet elever i gymnasieskolan framöver kommer att öka. Utöver det finns även en trend att eleverna i allt större utsträckning väljer teoretiska program, för vilka lokalkostnaden ofta är lägre än för många av yrkesprogrammen. Elevernas val av gymnasieprogram påverkar också behovet av lokaltyp. Samtidigt finns det ett ökat söktryck inom gymnasierregionen på skolor lokaliserade till centrala delar av staden. Bedömningen är därmed att elevökningen inte helt och hållet kommer att kunna tas inom befintliga lokalers outnyttjade kapacitet. Konsekvensen är att genomsnittlig hyra per gymnasieelev förväntas öka, dels då nybyggda lokaler är dyrare än äldre och dels då lokalhyrorna i centrala delar av staden är högre än i ytterområdena.

En beräkning av hyresutvecklingen under perioden 2017-2024, med utgångspunkt i kända inhyrningar i centrala lokaler och att elevökningen i övrigt görs i nya skolor, medför en ökning av årshyran för gymnasieskolan med cirka 280 mnkr, vilket motsvarar en ökning på 83 procent. Genomsnittlig årshyra per elev beräknas öka med cirka 40 procent från cirka 19 300 kr per elev år 2016 till 27 200 kr per elev år 2024. I beräkningen är eventuell nedläggning av befintliga gymnasieskolor, med överkapacitet i lokaler som inte efterfrågas, inte medräknad.

Intäkter

Under den senaste femårsperioden har schablonintäkterna ökat med cirka 33 procent för grundskolan och cirka 10 procent för gymnasiet. Ökningen beror dels på ökade grundschabloner, dels på förändrat elevantal. Den totala schablonintäkten har därmed ökat något mer än vad hyreskostnaden har gjort. För grundskolan har det inneburit ett extra utrymme att möta ökade lokalkostnader. För gymnasieskolan finns dock i schablonökningen inräknat en extra schablonökning på 3,8 procent som gjordes år 2014 i syfte att täcka ökade it-kostnader i

¹ Ökningen av årshyra per elev kommer alltid att vara lägre än ökningen av total årshyra, även om den nybyggda skolan har en hög kostnad per elev. Det beror på att den totala hyrans slås ut på samtliga elever. Ju lägre den procentuella ökningen av elevantalet är, desto mindre kommer årshyran per elev att påverkas.

samband med 1:1-satsningen för gymnasiet. Räknas den satsningen bort har schablonintäkten endast ökat med cirka 6 procent mellan år 2011 och år 2016, vilket inte har täckt hyresökningen.

Den demografiska utvecklingen och stadens expansion medför att elevantalet i egenregi-skolorna förväntas öka, även om andelen elever i egen regi kommer att vara kvar på samma nivå som i dagsläget. En effekt av elevökningen i egenregiskolorna, utöver ökat behov av lokaler och därmed ökade lokalkostnader, är att nämnden får ökade schablonintäkter (det vill säga schabloner för fler elever). Det innebär att budgetutrymmet (det centrala avdraget) som ska bekosta skolornas hyror och den centrala förvaltningens administration ökar.

Budgetutrymmet som ska bekosta hyrorna är samtidigt dels beroende av hur kostnaderna för central administration utvecklas, dels av hur andelen elever i egen regi utvecklas. Den centrala administrationen har hittills inte ökat i samma takt som elevantalet inom grundskolan och därmed schablonintäkterna, vilket har medfört att ett visst extra utrymme att täcka ökade hyreskostnader har uppstått. Bedömningen framåt är att ett ökat elevantal och även en ökning av andelen elever i egen regi inte automatiskt medför en ökning av central administration i samma utsträckning. Därmed kommer det även framöver att skapas ett extra utrymme för hyrorna, då nästan hela det ökade centrala avdraget kan användas till hyror.

Historiskt har nämnden fått årliga schablonökningar, oftast på cirka 2 procent eller något mer. År 2017 var uppräkningsen 1,3 procent. Historiskt har nämnden även kunnat betala ut en något större andel av schablonen i elevpeng till de kommunala grund- och gymnasieskolorna, än vad kommunfullmäktige beslutat om (73,5 procent till grundskolan och 73,2 procent till gymnasieskolan, jämfört med beslutet om minst 73 procent).

Analys

En nyckelfaktor för hur nämnden ska kunna klara lokalkostnaderna framöver är hur *andelen elever i egen regi* utvecklas.

Samma andel elever i egen regi medför att:

1. Förvaltningen behöver utöka befintliga skolor eller bygga nya skolor
2. Genomsnittlig hyra/elev kommer att öka (då nya lokaler är dyrare) → minskat utrymme för peng till skolorna och befintlig central administration

Ökad andel elever i egen regi medför att:

3. Förvaltningen behöver **än fler** utökningar av befintliga skolor eller nya skolor
4. Genomsnittlig hyra/elev kommer att öka (då nya lokaler är dyrare) → minskat utrymme för peng till skolorna och befintlig central administration
5. Förvaltningen får **schablonintäkter för än fler elever**, vilket genererar ett större totalt centralt avdrag som, med befintlig central administration, kan användas till att bekosta ökade hyror.

Resonemanget i båda exempel utgår från att den centrala administrationen inte ökar i samma takt som elevantalsutvecklingen, men det kan komma en brytpunkt där den centrala administrationen ändå behöver utökas. Ett minskat elevantal eller en minskad andel elever i egen regi medför motsatta konsekvenser. För grundskolan bedöms dock en minskad andel elever i egen regi totalt sett inte var realistisk de närmaste åren. För en enskild skola eller ett enskilt område kan däremot en större etablering av en fristående skola i ett område påverka andelen elever på den skolan. I gymnasieskolan har däremot elevantalet minskat under ett antal år, liksom även andelen elever i egen regi. Det har medfört höga lokalkostnader per elev. Om utvecklingen fortsätter, eller att en elevantalsökning inte kan göras i befintliga lokaler, kommer omställning av lokalerna, exempelvis till grundskola, eller nedläggning av skolor att behöva göras.

Analysen för gymnasiet är dock mer komplex än för grundskolan. Exempelvis finns i dagsläget en trend att eleverna i allt större utsträckning väljer teoretiska program, för vilka lokalkostnaden ofta är lägre än för många yrkesprogram. För teoretiska program finns även en viss möjlighet att tillfälligt hyra in kontorslokaler för att täcka extra lokalbehov, alternativt att hyra ut tillfällig överkapacitet. Lokalkostnaden per elev för yrkesprogrammen kommer å andra sidan öka, när kostnaden slås ut på färre och färre elever. Staden har samtidigt ett uppdrag att erbjuda de utbildningar eleverna efterfrågar, även de med vikande söktryck.

Utifrån ovanstående *kostnadsutveckling* och med en uppskattning av genomsnittliga schablonökningar på mellan 1,8 och 2,0 procent per år beräknas hyrans andel av schablonintäkten öka. De största utmaningarna finns inom gymnasieskolan, där beräkningarna visar en ökning från 19,5 procent år 2017 till 24,6 procent år 2024. För grundskolan beräknas hyrans andel av schablonintäkten öka från 18,0 procent år 2017 till 18,8 procent år 2024.

Under förutsättning att samma andel av schablonen även fortsättningsvis betalas ut i elevpeng till de kommunala skolorna kommer den del av det centrala avdraget som bekostar den centrala administrationen under samma period att öka endast marginellt, totalt sett, från 751 mnkr år 2017 till 765 mnkr år 2024. Utan framtida schablonökningar kommer förvaltningens möjligheter att klara av ökade lokalkostnader samt central administration framöver att bli än mer utmanande.

Utvecklingsmöjligheter för att begränsa effekter av kostnadsökningar

I grundskolan är *lokalisering* av skolan en viktig faktor när eleverna/vårdnadshavarna väljer skola, vilket även medför att skolornas *årskursinriktningar* har betydelse för skolans attraktivitet. Närheten till hemmet är normalt sett en viktig faktor inför skolvalet för de yngre eleverna, medan andra faktorer kommer in i valet ju äldre eleverna blir. Att ha kommunala skolor för år F-6 i närområdena är angeläget, medan högstadieskolor kan ligga något längre bort, men strategiskt placerade med goda kommunikationer.

För gymnasieskolan är gymnasierregionens marknad och dess utveckling av stor betydelse för behovet av lokaler. Skolornas *lokalisering* är centralt för att attrahera elever i gymnasievalet.

Skolor belägna i innerstaden har vanligtvis inga problem att attrahera elever. Nya gymnasieskolor i innerstaden beräknas dock även attrahera elever från befintliga egenregiskolor och för att öka andelen elever i egen regi totalt sett är en avgörande faktor att övriga skolor i egen regi inte tappar elever. För att skapa attraktiva kommunala gymnasieskolor utanför innerstaden behöver skolorna förläggas till platser med goda kommunikationer, både inom staden och med länet i övrigt. Att på sådana platser skapa *gymnasiekluster* kan vara ytterligare ett sätt att förstärka profilen och samtidigt även kunna samutnyttja vissa resurser.

Ett sätt att begränsa hyresökningarna framöver är att *sänka projektkostnaderna* när en ny skola byggs eller en befintlig utökas/byggs. Förvaltningen avser att i dialog med SISAB arbet vidare med frågan.

En möjlighet att sänka lokalkostnaderna för skolan är blockförhyrning av *idrottslokaler*, exempelvis genom att idrottsförvaltningen bygger och äger idrottslokalerna medan utbildningsförvaltningen blockförhyr och endast betalar hyra för tiden som hör till skoldagen, medan hyran för övrig tid belastar idrottsnämnden. Ett annat alternativ är att fastighetsnämnden eller SISAB bygger och äger idrottslokalerna, men att inhyrningen delas mellan utbildningsförvaltningen och idrottsförvaltningen.

Normalt sett är det mest kostnadseffektiva att staden bygger och äger sina egna lokaler och att förvaltningarna hyr, exempelvis av SISAB. Möjligheten till upplåning sätter dock gränser för hur mycket staden själv kan bygga och äga. Ett alternativ för att sänka projektkostnaderna är att förvaltningen upphandlar nybyggnation, så att även externa aktörer ges möjlighet att bygga. Det medför att utbildningsförvaltningen måste hyra in sig hos externa fastighetsägare och långsiktiga, kostnadsmedvetna hyresavtal behövs i dessa fall, så att staden inte tappar kontrollen över hyresutvecklingen.

En viktig faktor för en effektiv lokalekonomi för gymnasieskolorna är att de byggs utifrån *optimal storlek*, vilken har bedömts till antingen 300 eller 900 elever, beroende på hur overheadkostnaderna hanteras.

En viktig förutsättning för att klara elevökningen är att befintliga lokalers kapacitet tas tillvara. Att utnyttja skollokalerna för *undervisning en större del av dagen* kan därmed vara ett alternativ som bör övervägas, för att öka lokaleffektiviteten. Detta alternativ skulle kunna prövas några år i ett antal högstadie- och gymnasieskolor, för att sedan utvärderas och eventuellt införas i större skala.

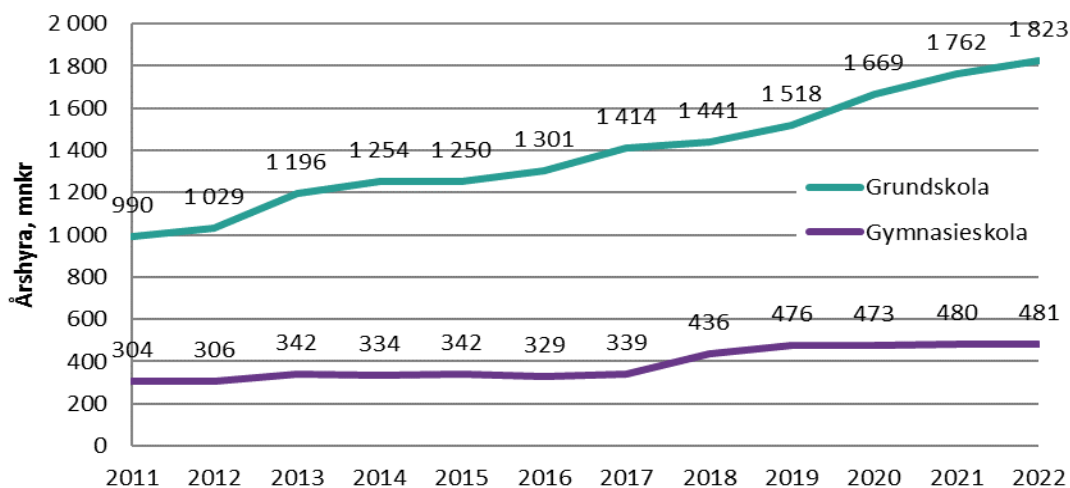
Distans- och fjärrundervisning är en annan utvecklingsmöjlighet som skulle kunna öka lokalutnyttjandet och minska beroendet av lokaler. I dagsläget är distansundervisning (normalt sett) inte tillåten enligt skollagen, men undantag finns. Förvaltningen skulle kunna överväga att göra en ansökan om att på prov få utveckla en modern form av distansundervisning som komplement till traditionell klassrumsundervisning, i samverkan med Skolverket, forskning och eventuellt andra kommuner.

För att begränsa stadens ersättning för obefogat höga hyror bör möjligheten att införa ett ersättningssystem med *kompensation för höga hyror* inom grundskolan ses över, på liknande sätt som finns inom förskolan. Ett sådant system skulle medföra en styrning, där aktörer oavsett regiform som tar ansvar för att bygga ut kapaciteten i den växande staden ersätts för detta, utan att aktörer som inte medverkar till ökad kapacitet får ersättning för kostnader de inte har.

Kostnadsutveckling 2018-2020

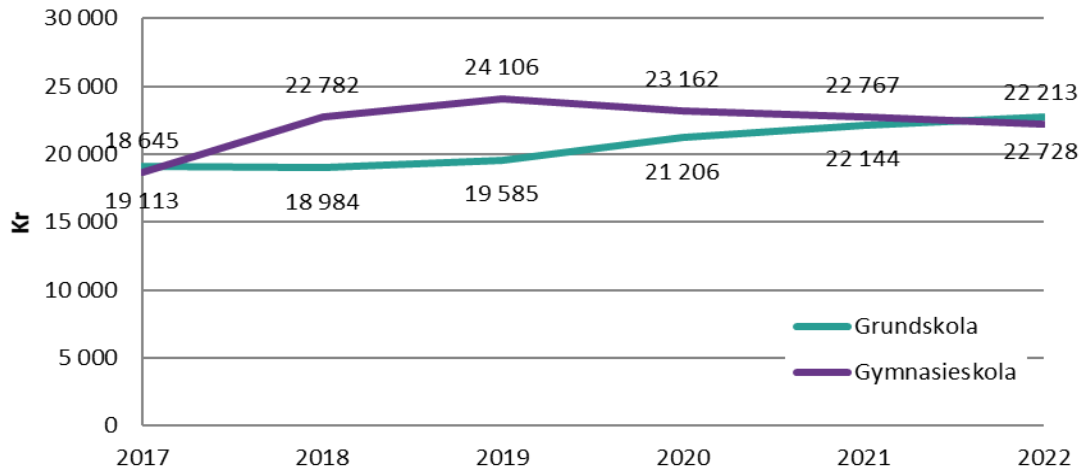
Sammanfattningsvis beräknas hyreskostnaderna totalt sett öka med cirka 390 mnkr under planeringsperioden, varav 255 mnkr avser grundskola och 134 mnkr avser gymnasieskola. Den procentuella ökningen är 18 procent inom grundskolan och 39 procent inom gymnasieskolan.

Figur 4.18: Hyresutveckling 2011-2022

Lokalkostnaderna beräknas också ta en allt större andel av resurserna, främst på grund av att nybyggda lokaler är dyrare än äldre men även på grund av inhyrning i strategiskt och centralt belägna lokaler för framförallt gymnasieskolan. Hyreskostnaden per grundskoleelev beräknas öka med 11 procent, från 19 100 kr år 2017 till 21 200 kr år 2020, med hänsyn till elevantalsprognos och i dagsläget kända lokalprojekt. Hyreskostnaden per gymnasieelev beräknas öka med 24 procent under planeringsperioden, från 18 600 kr år 2017 till 23 200 kr år 2020.

Figur 4.19: Hyra per elev 2017-2022

Effekten av hyreskostnadernas ökande andel är att det ekonomiska utrymmet för övriga centrala kostnader kommer att minska, såvida inte den andel av grundschablonen som betalas ut till skolorna i egen regi sänks eller att eventuella schablonökningar täcker hyresökningarna. Det finns även en risk att förvaltningen inte kan nå upp till kommunfullmäktiges mål om att minst 73 procent av schablonen ska betalas ut till de kommunala skolorna.

Kostnadsberäkningarna för år 2018-2020 tar hänsyn till hyresökningar för nya skolor, utbyggda skolor och övriga verksamhetsanpassningar, så långt de är kända i dagsläget. Hänsyn har även tagits till hyressänkningar på grund av avskrivningar i befintligt lokalbestånd, men inte hyresförändringar på grund av framtida ränte- och indexutveckling. Projekt i tidigt skede, exempelvis förstudie, är mer osäkra än projekt i senare skede. På samma sätt är projekt mer osäkra ju längre fram i tiden de planeras. Alla projekt är inte heller kända idag. Förvaltningen har dock, utöver medtagna projekt, ett antal objekt i ett än mer osäkert skede som inte är kostnadsbedömda och inte heller med i beräkningen. Dessa bedöms dock i första hand kunna bli aktuella efter planeringsperioden.

Externa faktorer utöver ovanstående som påverkar hyresutvecklingen på sikt är bland annat *byggsektorns utveckling*, *ränteutvecklingen* samt en eventuell förändring av stadens *tomträttsavgifter*. Utöver det kommer sannolikt *digitaliseringens* utveckling att ha effekter på lokalförsörjningen och därmed lokalkostnaderna. Samtidigt kan omvärldens utveckling medföra ett ökat *behov av säkerhetsåtgärder*, vilket kan komma att medföra lokalprojekt inom lås och larm som i förlängningen ökar hyrorna. Utöver detta finns även en risk för ökade hyror på grund av att *möjligheten till ränteavdrag för kommunägda bolag* har förändrats. Det är dock i nuläget inte klarlagt i hur stor omfattning utbildningsnämndens hyror kommer att påverkas. Den eventuella hyresökningen med anledning av detta ingår inte i ovanstående beräkningar.

Grundskola

Sammantaget beräknas *hyreskostnaderna* för grundskolan öka med 255 mnkr eller 18 procent under planeringsperioden. Fram till år 2022 är den totala ökningen 409 mnkr eller 29 procent.

Grundskola, mnkr	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Hyreseffekt, kända lokalprojekt		37,6	90,4	162,8	116,1	98,8
Årlig hyresförändring netto		27,3	76,6	150,9	93,0	61,6
Summa årshyra	1 413,8	1 441,1	1 517,7	1 668,6	1 761,5	1 823,2
Hyresökning som inte ryms inom elevantalsökningen		-4,5	49,5	131,9	78,3	49,7
Hyra per elev, kr	19 100	19 000	19 600	21 200	22 100	22 700

Utan schablonökningar beräknas *hyrans andel av schablonen* öka från 18,3 procent år 2017 till 20,4 procent 2020 och 21,9 procent år 2022. Om hyrans andel av schablonen ska kunna behållas på nuvarande nivå, innebär det att det sammanlagt saknas 177 mnkr till hyror för grundskolan under planeringsperioden.

Gymnasieskola

Sammantaget beräknas hyreskostnaderna för gymnasiet öka med 134 mnkr eller 39 procent under planeringsperioden och 142 mnkr eller 42 procent fram till år 2022.

Gymnasieskola, mnkr	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Hyreseffekt, kända lokalprojekt		99,7	41,4	0,2	10,0	10,0
Årlig hyresförändring netto		96,4	39,8	-2,4	6,6	1,2
Summa årshyra	339,4	435,8	475,7	473,2	479,9	481,0
Hyresökning som inte ryms inom elevantalsökningen		79,1	28,6	-15,5	-5,4	-9,6
Hyra per elev, kr	18 600	22 800	24 100	23 200	22 800	22 200

Utan schablonökningar kommer *hyrans andel av schablonen* att öka från 18,9 procent år 2017 till 23,5 procent år 2020. Om hyrans andel av schablonen ska kunna behållas på nuvarande nivå, innebär det att det totalt sett saknas 92 mnkr till hyror under planeringsperioden, varav 79 mnkr saknas redan år 2018.

Administrativa lokaler

Den prognostiserade hyreskostnaden år 2017 beräknas uppgå till 20 mnkr. Kostnaden för befintligt lokalbestånd bedöms inte förändras utöver framtida ränte- och indexutveckling.

Gymnasieskola

Behovsanalys

Se avsnitt Elevprognos för gymnasieskola

Förändringar under de kommande åren

Skola	Färdig	Kapacitetsförändring	Vad pågår och/eller kapacitetsförändring	Varför?	Konsekvenser under byggtiden
Anna Whitlocks gymnasium	Vt 2018	Cirka 2 200-2 400	Nytt gymnasium, byggnation. Skolan öppnas ht 2018 med nyintag samt evakuering av Östra reals gymnasium.	Kapaciteten behöver öka. Fullt utbyggd har den kapacitet för cirka 2 400 elever	
Blackebergs gymnasium	Inte utrett	Cirka 350-400	Utredning av tillbyggnad och omdisponering inom skolan.	Kapaciteten behöver öka .	Ingen evakuering
Bromma gymnasium	Inte utrett	Cirka 350-400	Utredning om tillbyggnad av matsal samt ytterligare byggnad.	Kapaciteten behöver öka.	Ingen evakuering
International School of Stockholm Region	Tidigast ht 2019	0	Utredning av kök och matsal sker under 2017. Ombyggnad under 2018.	Underhåll och skador samt önskemål om att öka kapaciteten i matsalen.	
Kungsholmens västra gymnasium	Succesivt fram till ht 2022..	Cirka 1 000-1 200 elever när det är klart (totalt finns cirka 1 000 där idag)	lordningställande av lokalerna på Konradsberg för att kunna bedriva verksamhet på ett adekvat sätt.	Ombyggnad behöves för att tillgodogöra Konradsbergs fulla kapacitet.	Omflyttningar och ett minder elevindag än beräknat maximalt intag.
Midsommar-kransens gymnasium	Vt 2018	180	Samnyttjas med grundskola. Se över kapaciteten i matsalen under 2017. Eventuella åtgärder genomförs 2017/2018	Tröga flöden och trångt i matsalen	Ingen evakuering
Norra reals gymnasium	Inte utrett	Cirka 350-400	Utredning om bygglov eller ändrad detaljplan. Utredning 2017/2018	Onskar utöka kapaciteten.	Troligt evakueringsbehov.
Ny skola Slakthusområdet	Omkrng 2022	Cirka 1 000	Utredning om ny gymnasieskola	Nytablering	Nej
P A Fogelströms gymnasium	Ht 2018	Cirka 650-800	Byggnation	Nytablering	Startar i andra lokaler, på Åsö.
RgRh Stockholm	Ht 2017		Byggnation på St Eriks gymnasium	För att uppfylla inkluderings-uppdraget	Nej, verksamheten är kvar i Skärholmen
Skärholmens gymnasium	Inte fastslaget		A-huset lämnas	Fordonsdelen flyttar till nya lokaler	Nej.
S:t Eriks gymnasium	Inte utrett		Utredning om utökad matsal och idrott under 2017/2018.	Kapaciteten behöver öka	Utreds
Södra latins gymnasium	Inte utrett	0	Utredning om ventilation samt kök	SISAB önskar göra köksombyggnad. Utbf vill utreda ventilation	Evakuering vid en ventilationsombyggnad.
Tensta gymnasium	Ht 2019		Ventilationsombyggnad under 2018-2019	Underhållsbehov	Nej
Thorildsplans gymnasium	Ht 2020	Cirka 600	Utredning om kök och matsal 2017	Kapaciteten behöver öka.	Utreds
Östra reals gymnasium	Ht 2019	0	Ventilationsombyggnad 2018/2019	Ventilation och brandskydd uppdateras	

Tabell: Förändringar 2017-2020

Plan för 2020 till 2025

Gymnasieskolor på Kungsholmen tillkommer och andra växer. Idrottskapaciteten i form av hallar har inte kunnat byggas i samma takt, därför är säkerställandet av idrottskapacitet under

perioden kritiskt för att skolorna ska fungera. Mark är anvisad på Konradsberg för att kunna bygga idrottshall men tidplanen är lång och utbildningsförvaltningen behöver hitta lösningar fram till dess att den byggnaden med två fullstora hallar och minst två salar är klar.

En skolbyggnation utreds vid Hagastaden, eventuellt kommer ett mindre gymnasium att bli aktuellt där tillsammans med en grundskola (högstadium).

Förvaltningen tittar också på Enkehuset och om det skulle vara möjligt att överföra detta från fastighetskontoret. Samplanering sker mellan grundskoleavdelningen och gymnasieavdelningen eftersom behoven även är mycket stora på grundskoleavdelningen.

Vidare behöver staden ta ställning om långsiktiga inhyrningar är en väg framåt. I så fall behöver förvaltningen arbeta fram en modell för någon typ av upphandling av långsiktiga kontrakt.

Plan 2026 till 2040

Antalet gymnasieplatser behöver öka, söktrycket är ofta till innerstaden. I samband med SAMS-arbetet har en ny gymnasieskola vid Garnisonen på Östermalm kommit upp.

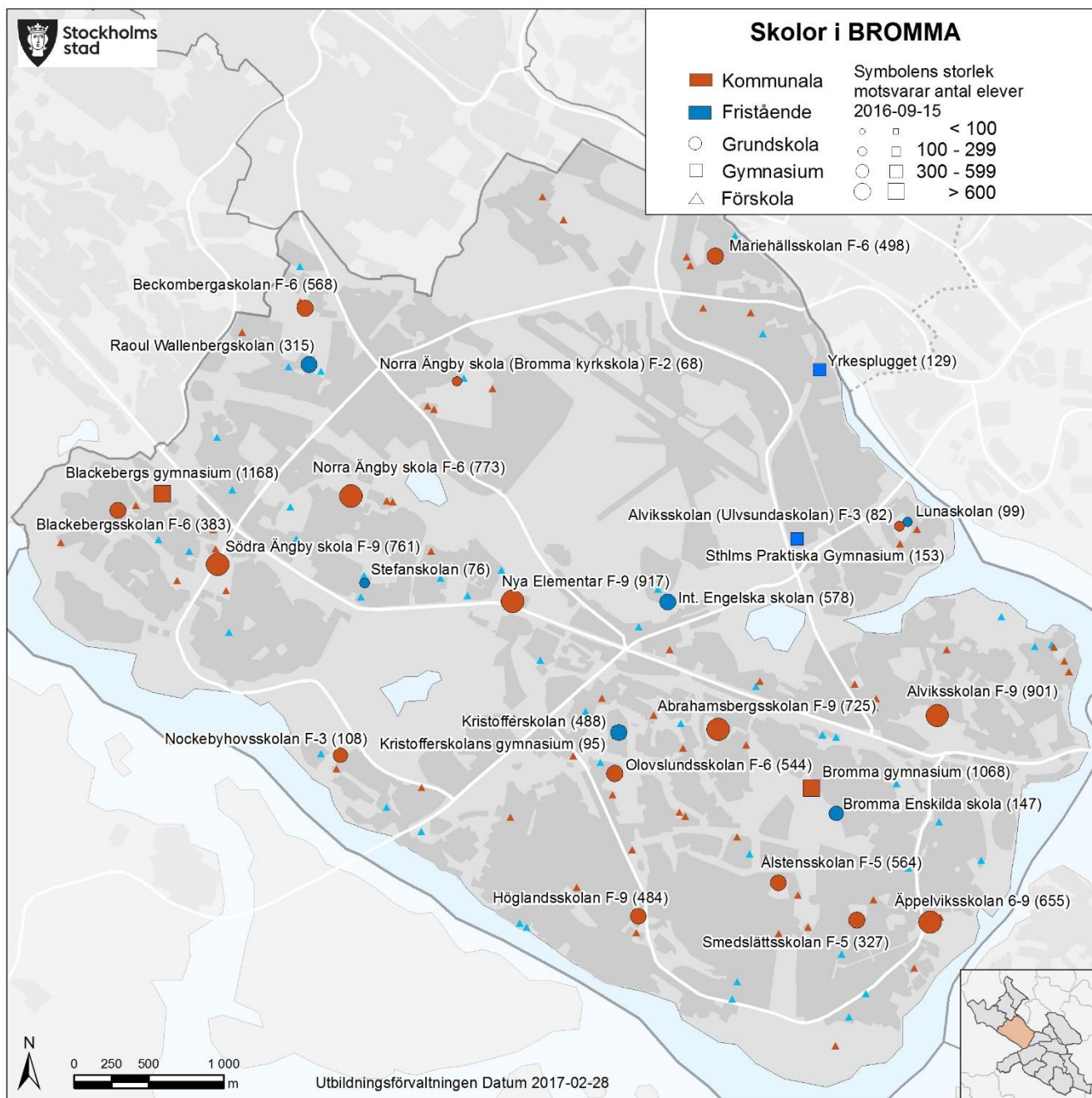
Stadsdelsnämndsområden, SDO

I de följande kapitlen redovisas behovsanalys, förändringar under tre kommande åren samt plan för 2020 till 2025 och till 2040. Det bör uppmärksammas att:

- Befolkningsprognosen bygger på verkligt befolkningsantal 2015-12-31 och prognos till 2025.
- Elevantalsprognoserna bygger på verkligt elevantal september 2016 och beskriver prognostiserat elevantal till 2025 både i kommunala och fristående skolor. Prognosen tar inte hänsyn till asylsökande.
- För att bättre kunna visa befolkningsökning i förhållande till elevantalsökning i samma figur, är beräknat befolkningstal för 2016 använt i figuren (istället för verkligt befolkningsantal 2015-12-31 som är utgångspunkt för alla kalkylerna i själva texten).

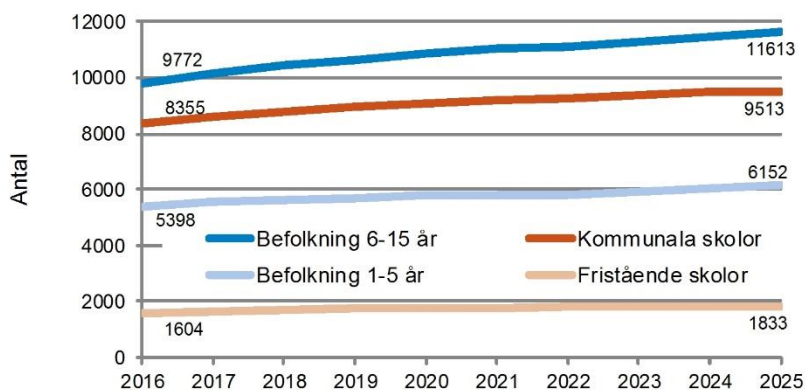
Stadsdelsnämndsområdeskartan redovisar kommunala grundskolors total elevantal.

Redovisningen av fristående grundskolor omfattar endast elever boende i Stockholms stad. De fristående grundskolornas verkliga elevantal är därför normalt högre, än vad som redovisas på kartan. För gymnasieskolorna redovisas samtliga inskrivna elever.

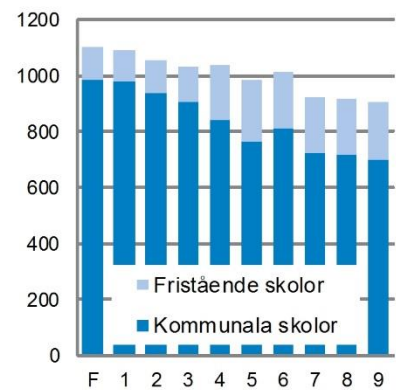

Befolknings- och elevantalsprognoser 2016-2025 för Bromma

Prognosen för fristående skolor avser endast elever folkbokförda i Stockholm

Elevantal 2016 per årskurs och regi

Bromma

Behovsanalys

Stadsutveckling

Antal bostäder 2015: 34 800

Antal nya bostäder fram till år 2025: 8 000 (+ 23 %)

Bromma beräknas få den fjärde största ökningen av antalet bostäder i staden under 2016-2025. Överlägset störst ökning bedöms ske i Mariehäll med 1 500 bostäder fram till år 2020 och 800 till 2025. Fram till år 2020 kommer det också att byggas ett stort antal bostäder i Beckomberga, Blackeberg, Norra Ängby, Riksby och Nockebyhov. Senare under prognosperioden, 2021-2025 kommer program för bostadsbyggandet i centrala Bromma, Alviksstrand, Ulvsunda industriområde samt Södra Solvallastaden att starta.

Befolkningsprognos

Befolkningsantal 6-15 år 2016: 9 430

Befolkningsantal 6-15 år 2025: 11 610

Befolkningsökning 2016-2025: 2 180 barn (+23 %)

Befolkningsökning 2018-2020: 690 barn (+7%)

Brommas befolkning i åldrarna 6-15 är bland de snabbast växande i Stockholms stad. Redan 2017 förväntas antalet barn och unga i Bromma vara över 10 000. Förändringen är dock geografiskt polariserad. Mest markant är ökningen i Mariehäll, som förväntas vara stadens snabbast växande område med 1 280 barn och unga fram till år 2025. Kraftig ökning är det också i Blackeberg och Brommaplan. Detsamma gäller Beckomberga, Ulvsunda, Alvik och Traneberg, där antalet förväntas öka med över 100 procent från dagens nivå. Däremot bedöms antalet 6-15-åringar minska i områdena kring Ålsten, Nockeby och Äppelviken.

Elevprognos

Elevantal F-9 2016: 9 960

Elevantal F-9 2025: 11 340

Ökning i elevantalet 2016-2025: 1 390 (+14 %)

Ökning i elevantalet 2018-2020: 360 (+3 %)

Den förväntade elevantalsökningen i Bromma är den näst största 2018-2020 med 360 elever och den tredje största under åren 2016-2025 i Stockholms stad. Elevantalet förväntas att öka speciellt i de lägre årskursarna. Antal elever i Södra Bromma förväntas minska, i motsats till Mariehäll där behovet av skolplatser fram till år 2020 fördubblas. I Södra Ängby och Blackeberg kommer behov av skolplatser att öka kraftigt under 2016-2025 och så även i Alvik och centrala Bromma, men där framförallt mot slutet av prognosperioden.

Elevpendling

Av 6-15 åringar som bor i SDO:

88 % går i skolan i SDO

84 % går i kommunal skola

Av elever som går i skolan i SDO:

16 % bor i annat SDO

Nettopendling +500

Bromma har stadens högsta andel elever som går i skolan i sitt SDO och i kommunal skola.

Det går 500 fler elever i stadsdelsnämndsområdets skolor än där bor. Störst utpendling sker till Kungsholmen och Norrmalm. Speciellt de fristående skolorna på Kungsholmen lockar

elever från Bromma. Elever som bor i Bällsta har Sundbyskolan i Spånga-Tensta sin närmaste skola och många pendlar dit. Över 50 procent av de som pendlar in kommer från Hässelby-Vällingby.

Det finns sex fristående grundskolor i Bromma. 50 procent av elever i dem bor i annat SDO, speciellt i Hässelby-Vällingby och Spånga-Tensta. Det är endast fristående Bromma enskilda skola som tar nästan alla sina elever lokalt.

Förändringar under de kommande åren

Skola	Färdig	Kapacitetsförändring	Vad pågår och/eller kapacitetsförändring	Varför?	Konsekvenser under byggtiden
Abrahamsbergsskolan	2020	90 elever (1p 7-9)	Värmesystem samt spill- och tappvattensystem behöver bytas	Renovering initierad av SISAB, utbf passar på med ev. anpassningar	Inga kända
Beckombergsaskolan	2019	0	Tillskapande av grupprum	Grupprum saknas då dessa gjorts om till alltför små klassrum	Inga, oanvända ytor tas i anspråk
Blackebergsskolan	2019-2020	Se nedan	Stambyte, renovering av ventilation, utbyte av el samt anpassning av bef. lokaler	Renoveringsbehov samt ökning av antal elever i området.	Evakuering
Blackebergsskolan	2021-2022	343 - 417	Nybyggnation	Kapacitetsökning (4p F-6 alt. 3p F-9, omställbart)	Evakuering
Högländsskolan	2020	0	Anpassningar i befintlig byggnad	Brister i funktion	Begränsad tillgänglighet i matsal, oklart övrigt evakueringsbehov
Högländsskolan	2022	0	Paviljongersättning samt utbyggnad matsal.	Paviljongens bygglov löper ut, för liten matsal.	Begränsad tillgänglighet i matsal, oklart övrigt evakueringsbehov
Mariehällsskolan	2017	Cirka 84 elever	Förskolelokaler ställs om för skola.	Utlåningstiden till förskola går ut 170630	Inga kända
Mariehällsskolan	2018-2019	300 elever (180 2018 och 120 2019)	Inhyrning av tillfälliga lokaler	Hanterar Mariehälls stora elevantalsökning tills att ny skola är färdigställd	Inga
Nya Elementar	2020-2021	Cirka 300 elever	Utbyggnad matsal, rivning av paviljong samt permanent utbyggnad. Nedmontering av två paviljonger uppställda - 16 resp. -17.	Behov av kapacitetsökning i området under perioden	Evakueringspaviljonger uppställda.
Olovslundsskolan	2020	Utredning pågår	Säkerställa kökskapacitet	Köket är för litet, arbetsmiljöanmärkning	Matleverans från annan skola el. leverantör

Tabell: Förändringar 2017-2020

Plan för 2020 till 2025

Abrahamsberg, Högländsskolan, Olovslundsskolan och Nockebyhovsskolan

Prognosen för området visar ett stabilt elevantal, till och med något minskande under mitten av prognosperioden, för att sedan öka de sista åren. Planer på bostadsbyggnation runt Nockebyhov och Olovslund ligger sannolikt bakom ökningen, därav utredningen om en kapacitetsökning av Nockebyhovsskolan (se tabell ovan). Beroende på utvecklingen kan även en utbyggnad av Olovslundsskolan behöva utredas. Behovet av denna ökade kapacitet uppstår enligt prognosen omkring år 2024. Vad gäller högstadiet kan Abrahamsbergsskolan enligt tidigare gjord analys av kapacitetsverktyget öka med ytterligare en parallell med hjälp av mindre anpassningar. Specialsalar och matsal har tillräcklig kapacitet för det.

Nya Elementar, Norra Ängby, Beckomberga och Bromma Kyrkskola

Prognosen för området visar ett något minskande elevantal för låg- och mellanstadiet. Nya Elementar har hanterat det kortsiktiga ökande behovet, och beroende på utvecklingen finns Bromma kyrkskola som en enhet för potentiell kapacitetsminskning. Högstadietkapaciteten på sikt behöver bevakas. Förvaltningen överväger en volymstudie för ny 7-9 skola mellan Beckomberga och Blackeberg för att möta behovet i området, som uppstår år 2019-2020, och uppgår år 2025 till ytterligare fyra paralleller. Se också nedan för alternativ/kompletterande utbyggnad av Blackebergsskolan.

Södra Ängby skola och Blackebergsskolan

Prognosen för området visar på ett något minskande elevantal för låg- och mellanstadiet (från en topp år 2020) och ett ökande för högstadiet. Planer finns för utbyggnad av Blackebergsskolan till en fullstor treparallellig F-6 (har tre paralleller idag men med små klasser) alternativt en fullstor fyrparallellig med omställbarhet till treparallellig F-9.

Äppelviksskolan, Ålstensskolan och Smedslättsskolan

Prognosen för området visar ett stadigt minskande elevantal över hela perioden, med undantag för Smedslättsskolan som ligger stabilt. Tankar har funnits att göra Ålstensskolan och Smedslättsskolan till F-6 skolor och låta Äppelviksskolan vara en ren 7-9 skola, alternativt Smedslättsskolan F-3, Ålstensskolan F-6 och Äppelviksskolan 4-9. Det som behöver hanteras inom en snar framtid är en permanent ersättning för den sista paviljongen på Ålstensskolan, där en permanent lösning behöver vara på plats till år 2023.

Den vikande prognosen kan förhoppningsvis göra att dessa skolor fungerar som en mindre ventil mot övriga skolor längre bort längs med 12:ans spårvagnslinje.

Alviksskolan och Ulvsundaskolan

Prognosen för området visar ett stadigt ökande elevantal över perioden, i alla årskurser. Alviksskolan har åtta klassrum i tillfälliga paviljonger som använts som evakuering för renoveringen av hus A, som nu är klar. Paviljongerna får stå kvar som överkapacitet dels för områdets elevantalsökning men också för möjligheten att hantera överbelastning i andra områden, exempelvis Mariehäll. Alviksskolan har tio grupper elever med hörselnedsättning (en parallell F-9), med 9-17 elever per grupp, och har därmed varierande mellan fyra och fem paralleller F-9. Ulvsundaskolan hör organisatoriskt ihop med Alviksskolan med en parallell F-3. Skolan delar byggnad med den fristående Lunaskolan.

Mariehäll

Prognosen för området visar ett kraftigt ökande elevantal över perioden. Arbeta pågår med att lokalisera ny plats för permanent F-9-skola i Mariehäll, och kortsiktigt behövs tillfälliga lösningar. Detta arbete bedrivs i en fokusgrupp bestående av flera förvaltningar och stadsledningskontoret. Det pågår också ett flertal bostadsplaner i närområdet som påverkar skolbehovet. I remissyttranden har nämnden avstyrkt fortsatt bostadsbyggnation till dess att skolsituationen är löst. Stadsbyggnadsnämnden har tagit hänsyn till utbildningsnämndens yttrande och ingen ytterligare bostadsbyggnation sker förrän skolsituationen är löst.

Nya områden

Ullsuda; skola finns men inte mycket mark som är stadens. Stora utbyggnadsplaner finns i Ullsunda industriområde, Solvalla, Alviksstrand och Riksby. I Ullsunda finns idag en skola F-3, men i övrigt är fastigheterna privata, vilket gör att andra former för skoluppförande måste beaktas (exempelvis köp av eller byte av fastigheter, inhyring). Oklart om tidplaner men skolor planeras i takt med och anslutning till de nya bostäderna, och behoven uppstår sannolikt i slutet av prognosperioden. Mer om detta nedan. Den totala ökningen av elever i Bromma beror helt på de nya områden som byggs. I södra Bromma, längs 12:ans spårvagnslinje, ökar antalet elever under prognosperioden marginellt, men det är utifrån en påtaglig minskning från dagens nivå till år 2020, och jämfört med år 2017 visar prognosen en minskning till år 2025.

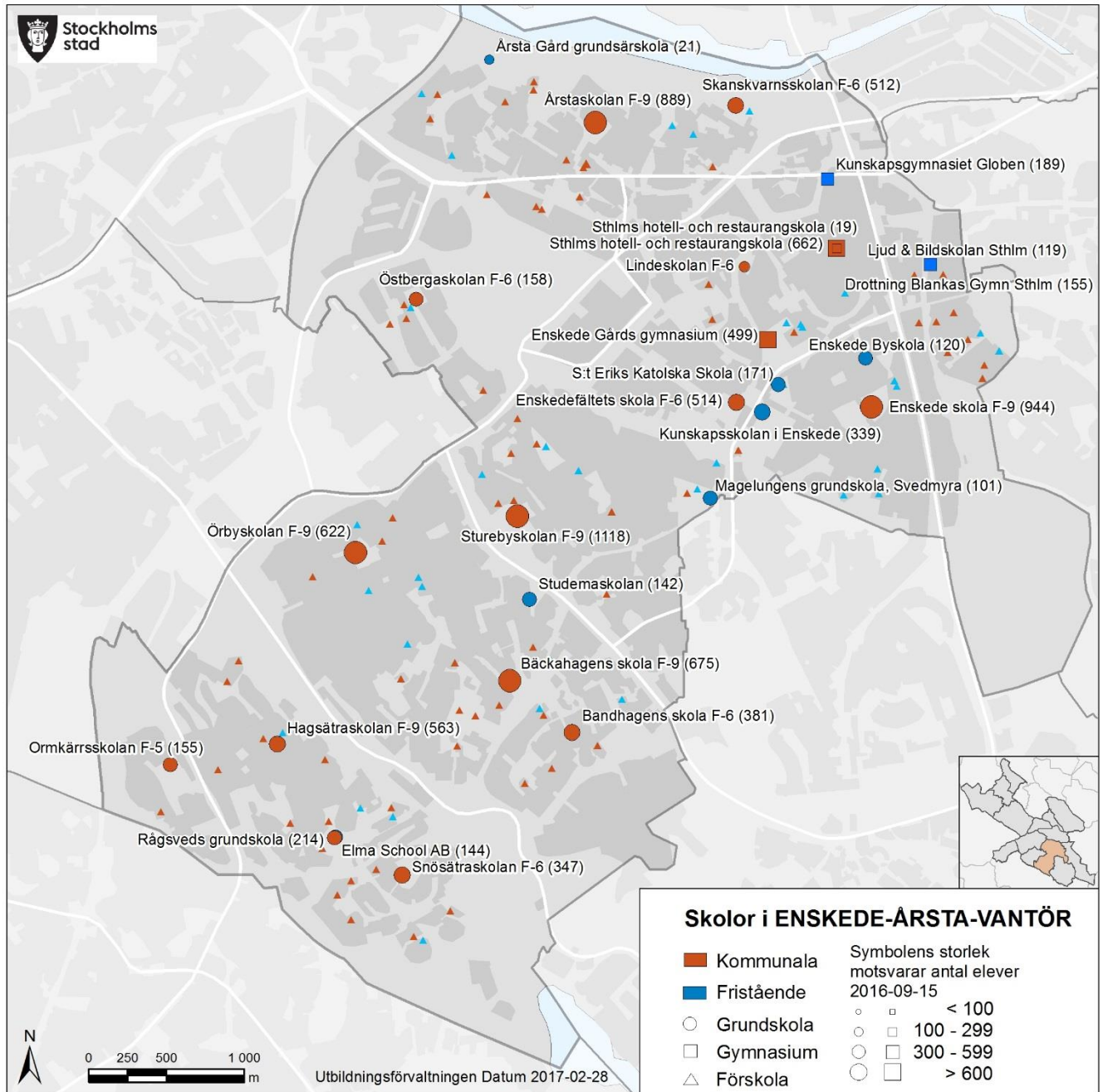
Plan 2026 till 2040

Inom ramen för SAMS-arbetet ser utbildningsförvaltningen ett behov av 6-8 skolor motsvarande 5 400-7 200 elevplatser.

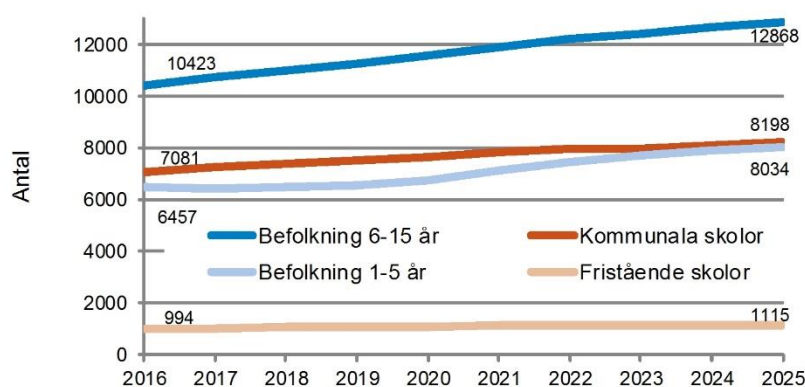
- Alviks strand: en skola enligt prognosen. Om det byggs mer än 3 000 bostäder inom Alviksprogrammet behövs det två skolor
- Brommaplan-Riksby: en eller två skolor. Nybyggnadsplaner bör följas upp noggrant
- Västra Bromma: en skola (någonstans i området mellan Beckomberga och Blackeberg)
- Mariehäll, Solvalla och Ullsunda industriområde: tre skolor

Alla dessa skolor finns även med ovan, under Plan för 2020-2025. Tidplan och storlek på skolorna är beroende av tidplanen och omfattningen av områdenas bostadsbyggande. Undantaget är Mariehäll, där behovet av en ny skola uppstår på kortare sikt.

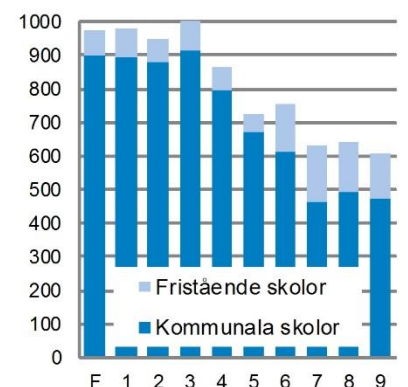
Elevantalsminskningen i södra Bromma som nämndes i Plan 2020-2025 beror på demografiska orsaker. Under perioden 2025-2040 återgår sannolikt nivåerna till dagens, när generationsväxlingen går i motsatt riktning.

Befolknings- och elevantalsprognoser 2016-2025 för Enskede Årsta Vantör
Prognosen för fristående skolor avser endast elever folkbokförda i Stockholm

Elevantal 2016 per årskurs och regi

Enskede-Årsta-Vantör

Behovsanalys

Stadsutveckling

Antal bostäder 2015: 46 400

Antal nya bostäder fram till år 2025: 9 600 (+ 21 %)

Fram till år 2020 kommer det att byggas över 3 000 bostäder i stadsdelsnämndsområdet. 90 procent av dessa är belägna inom centrala Årsta, Årstastråket, Enskede Gård, Bandhagen, Högdalen och Stureby. Efter 2020 fortsätter bostadsbyggandet i Årstastråket, Enskede Gård och Bandhagen, för att sedan fortsätta på Årstafältet och i Slakthusområdet.

Befolkningsprognos

Befolkningsantal 6-15 år 2015: 10 100

Befolkningsantal 6-15 år 2025: 12 870

Befolkningsökning 2016-2025: 2 770 barn (+27 %)

Befolkningsökning 2018-2020: 830 barn (+8%)

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämndsområde har flest barn och unga i Stockholm, både idag och år 2025. Ökningen i antal barn i SDO förväntas vara den största efter Hägersten-Liljeholmen under åren 2016-2025. Störst ökning sker i de norra delarna – Årsta, Årstafältet, Johanneshov, Östberga och Enskede Gård – och kring Bandhagen-Högdalen. Gamla Enskede och Örby är områden som förväntas tappa befolkning i åldrarna 6-15 år.

Elevprognos

Elevantal F-9 2016: 8 080

Elevantal F-9 2025: 9 310

Ökning i elevantalet 2016-2025: 1 240 (+15 %)

Ökning i elevantalet 2018-2020: 290 (+3 %)

Den förväntade elevantalsökningen i Enskede-Årsta-Vantör åren 2016-2025 tillhör de snabbast växande i Stockholms stad. Elevantalet ökar i alla årskurser. Sett till genomsnittet förväntas elevantalet under de närmaste åren öka kraftigare i de högre årskurserna och mot slutet av prognosperioden sker ökningen i de lägre årskurserna. Behov av utbildningsplatser kommer att öka i Bandhagen-Högdalen, Enskedefältet och Årsta. Elevantalet i södra Vantör kommer att minska.

Elevpendling

Av 6-15 åringar som bor i SDO:

69 % går i skolan i SDO

80 % går i kommunal skola

Av elever som går i skolan i SDO:

13 % bor i annat SDO

Nettopendling -2 200

Det bor 2 200 fler elever i stadsdelsnämndsområdet än antalet elever som går i områdets skolor. Över 30 procent av 6-15-åringarna som bor i området pendlar ut till andra SDO, i antal stadens högsta utpendling. Störst utpendling sker till Södermalm men också till de andra angränsande stadsdelsnämndsområdena. På skolnivå är det Hammarbyskolan i Skarpnäcks stadsdelsnämndsområde som tar emot flest elever, över 40 procent av skolans elevantal bor i Enskede-Årsta-Vantör. Sjöängsskolan i Älvsjö får stort elevtillskott från Östberga. Den relativa inpendlingen till SDO är den tredje lägsta i staden. Främst sker inpendling från Farsta (42 procent) och Skarpnäck (11 procent).

Cirka 80 procent av eleverna boende i stadsdelsnämndsområdet går i kommunal skola, den tredje högsta andelen i Stockholms stad.

Det finns åtta fristående grundskolor i Enskede-Årsta-Vantör. Nästan 50 procent av eleverna i de fristående skolorna bor i annat SDO, särskilt i Farsta och Skarpnäck. Elma school, Enskede byskola och Studemaskolan tar in elever lokalt. Samtidigt väljer många barn och unga i Enskede-Årsta-Vantör en fristående skola på Södermalm eller i Hägersten-Liljeholmen. Internationella Engelska skolan kommer att starta i Årsta från höstterminen 2017 och kommer troligtvis att påverka elevpendlingen inom och till Årsta.

Förändringar under de kommande åren

Skola	Färdig	Kapacitetsförändring	Vad pågår och/eller kapacitetsförändring	Varför?	Konsekvenser under byggtiden
Bandhagens skola	Ht 2022	Cirka 520 elevplatser främst åk 7-9, inkl. grundskola.	Utredning om- och tillbyggnation för att inrymma högstadium.	Behov av fler utbildningsplatser. Integrera grundskolan.	Evakuering.
Bandhagen-Högdalen	Ev. ht 2018	Ev. tillfälligt kapacitetstillskott.	Planering.	Behov av fler utbildningsplatser från förskoleklass.	
Bäckahagens skola	Ht 2021	Cirka 270 elevplatser främst åk 7-9. + 30 elevplatser i grundskola.	Utredning inför genomförandebeslut för om- och tillbyggnation.	Behov av fler utbildningsplatser. Integrera och utöka grundskolan.	Evakuering.
Enskedefältets skola	Ht 2020	90 elever.	Utredning om- och tillbyggnation.	Myndighetsanmärkning angående ventilation och toaletter. Paviljongavveckling och avveckling av extern lokal.	Evakuering till Lindeskolan från vt 17.
Enskede skola	Ht 2021	90 elever i åk 7-9.	Utredning om- och tillbyggnation.	Paviljongavveckling och avveckling av externa lokaler.	Evakuering
Hagsåtraskolan	Inte satt.	0	Utredning kök.	Enligt förvaltningens köksprioritering.	Skolorna måste köpa mat.
Rågsveds grundskola	Ht 2017	0	Verksamhetsanpassningar: toaletter och integrera fritids F-6.	Anpassa lokaler för F-6.	
Rågsveds grundskola	Ht 2019	0	Utredning kök och ventilation hus B.	Underhållsprojekt initierat av SISAB.	Intern evakuering.
Skansvarnsskolan	Ht 2022	Cirka 338 elevplatser främst i åk 7-9. Cirka 60 elevplatser för rörelsehindrade och grundskola.	Utredning om- och tillbyggnation.	Behov av utbildningsplatser åk 7-9. Integrera rörelsehindrade och grundskola.	Evakuering.
Skansvarnsskolan	Inte satt.	0	Utredning för tidigare lagd evakuering av rörelsehindrade och grundskola åk 7-9.	Möjlighet för integrering åk 7-9 och samtidigt evakuera inför byggprojekt.	
Snösåtraskolan	Vt 2017	0	Paviljongetablering.	Tillfällig kapacitet till dess att utbyggnad är färdigställd. Avveckling av extern lokal.	
Snösåtraskolan	Ht 2019	0	Utredning om- och tillbyggnation.	Paviljongavveckling och avveckling av extern lokal. Gymnastiksal initierat av SISAB.	
Sturebyskolan	Ht 2020	90 elever åk 7-9.	Utredning om- och tillbyggnation.	Paviljongavveckling. Behov av fler utbildningsplatser åk 7-9.	Evakuering.
Årstaskolan	Ht 2017	360 elevplatser åk 7-9.	Paviljongetablering intill Värmdö gymnasium.	Årstaskolan fylls med fler elever i F-6 med anledning av befolkningsutvecklingen i området.	
Ostbergaskolan	Ht 2018	0	Verksamhetsanpassning från mottagnings- till tillagningskök.	Underhållsprojekt initierat av SISAB.	

Orbyskolan	Ht 2017	140 elevplatser främst åk 7-9.	Paviljongetablering.	Tillfällig kapacitet i samband med genomfartsboende samt till dess att närliggande skolors högstadium är utbyggda.	
------------	---------	-----------------------------------	----------------------	---	--

Tabell: Förändringar 2017-2020

Plan för 2020 till 2025

En ny skolenhet i Lindeskolan startar när Enskedefältets skola kan flytta tillbaka till den befintliga skolan efter om- och tillbyggnationen. Lindeskolan kan senast starta upp höstterminen 2021 för att kunna avlasta Årstaområdet.

I Bandhagen-Högdalen behövs fler utbildningsplatser. Förvaltningen måste till en början säkerställa antalet elevplatser i närområdet till Bäckahagens skola och Bandhagens skola. Elevpendlingen från Rågsved-Hagsätra till Bandhagen-Högdalen kommer därmed att avta. Behovet växer underifrån med fler elever till förskoleklass och det kommer att behövas en ny skola. Planering pågår för tillfälliga lösningar i området till dess att en långsiktig lösning finns. Förvaltningen har inte hittat någon placering för en ny skola utan ser över Micasas fastighet Hemsystemen. En utveckling av Hemsystemen bygger på rivning och nyetablering av Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnds vård- och omsorgsboende, trygghetsboende och förskola. Ett alternativ är att bygga en ny skola intill befintliga Bäckahagens skola, vilket kräver bland annat anläggning av nya vägar. Då finns ingen yta kvar för tillfälliga lösningar i paviljonger till dess att en ny skola är färdigställd. Om ingen lösning finns kommer elever att hänvisas till södra Vantör.

Stadens stadsutvecklingsområden Årstafältet och Årstastråket fortgår. Detaljplan pågår för en ny skola i Steningeparken färdigställd år 2022 och en ny skola på Årstafältet färdigställd år 2023.

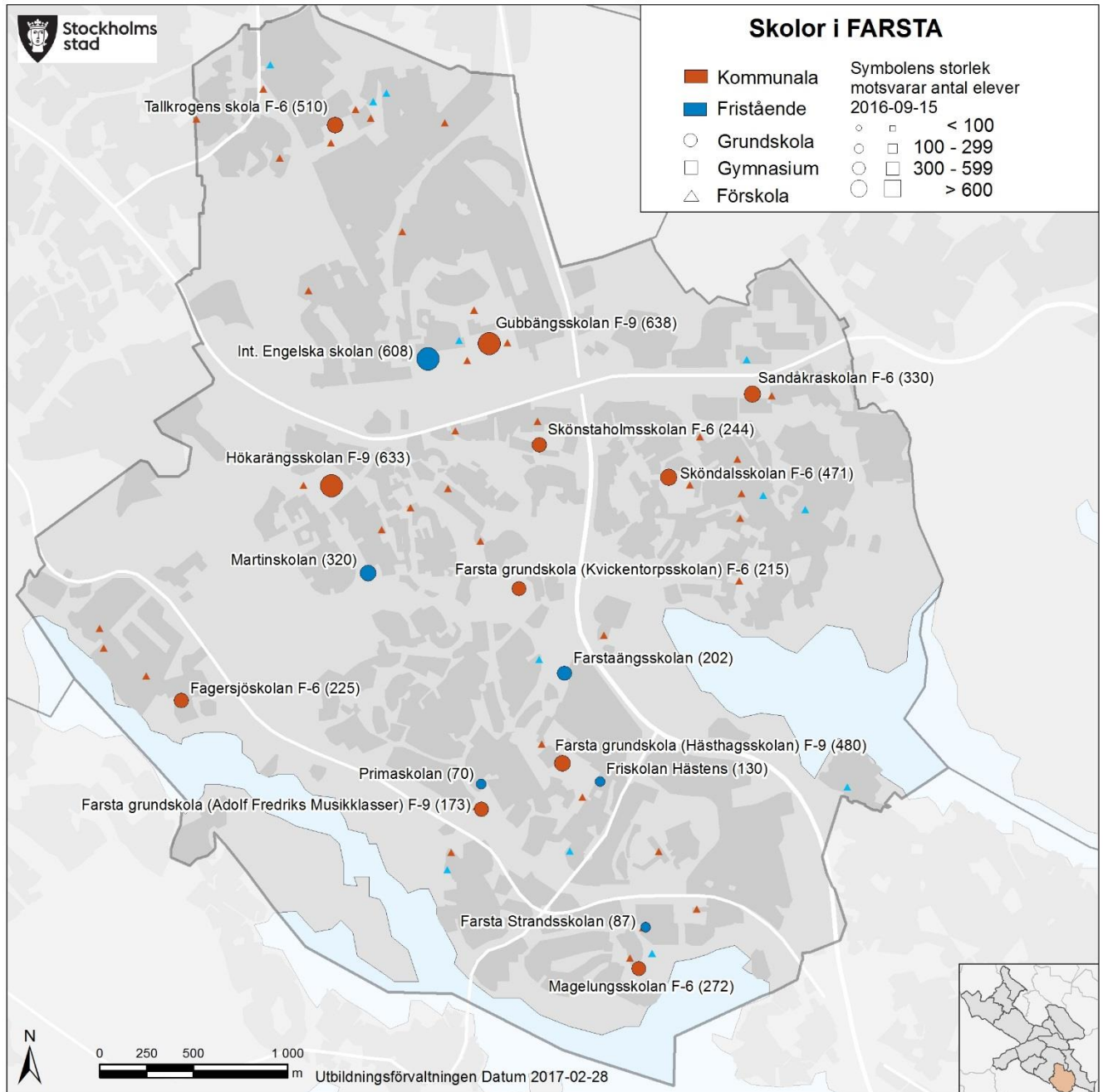
En ny skola planeras i Slakthusområdet till år 2030 i samband med utvecklingen av Söderstaden.

Plan 2026 till 2040

I samband med stadsutvecklingsprojektet på Årstafältet planeras ytterligare två skolor mellan åren 2028-2038.

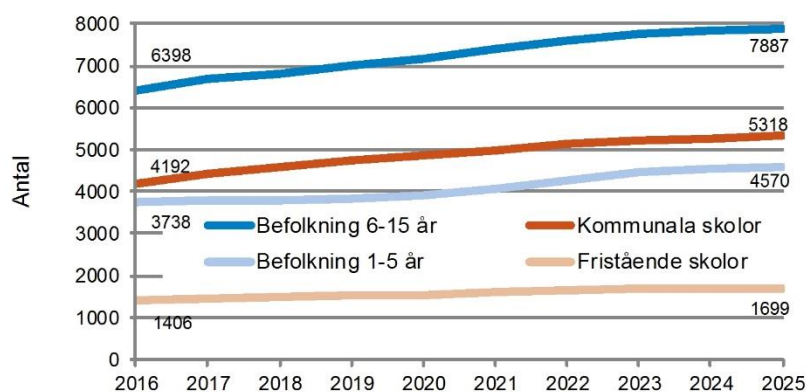
Staden planerar att utveckla Rågsved-Hagsätra med 3 000 nya bostäder och mer service. Förvaltningen ser ett behov av minst en ny skola i samband med programmet Rågsved-Hagsätra.

Nya skolor planeras i samband med Älvsjöprogrammet, se kapitel Älvsjö stadsdelsnämndsområde.

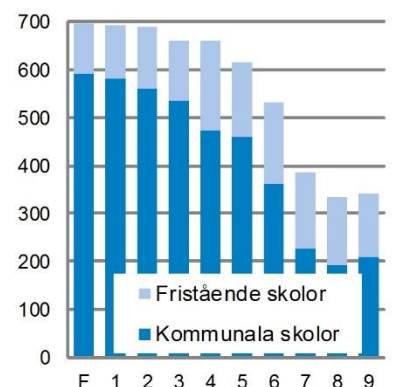

Befolknings- och elevantalsprognoser 2016-2025 för Farsta

Prognosen för fristående skolor avser endast elever folkbokförda i Stockholm

Elevantal 2016 per årskurs och regi

Farsta

Behovsanalys

Stadsutveckling

Antal bostäder 2015: 25 900

Antal nya bostäder fram till år 2025: 5 700 (+ 22 %)

Fram till år 2020 kommer det att byggas cirka 2 000 bostäder i stadsdelsnämndsområdet varav en stor del byggs i centrala Farsta och Sköndal. Mot slutet av prognosperioden kommer programarbetet för Tyngdpunkt Farsta att starta som innebär 8 000 nya bostäder för Farsta med fokus på centrala Farsta, Farsta strand och Larsboda. Bostadsbyggandet kommer att accelerera också i Stora Sköndal.

Befolkningsprognos

Befolkningsantal 6-15 år 2015: 6 080

Befolkningsantal 6-15 år 2025: 7 890

Befolkningsökning 2016-2025: 1 810 barn (+30 %)

Befolkningsökning 2018-2020: 470 barn (+7%)

Antal barn och unga i Farsta kommer att ha den näst största relativa ökningen i Stockholms stad och förväntas öka än kraftigare under den senare delen av prognosperioden. Ökningen är störst i Larsboda och Stora Sköndal tillsammans med de centrala delarna av Farsta. I Tallkrogen, Skönstaholm och Norra Sköndal förväntas antalet barn och unga minska eller hålla sig på dagens nivå.

Elevprognos

Elevantal F-9 2016: 5 600

Elevantal F-9 2025: 7 020

Ökning i elevantalet 2016-2025: 1 420 (+25 %)

Ökning i elevantalet 2018-2020: 330 (+5 %)

Den förväntade elevantalsökningen i Farsta 2016-2025 är den näst största absoluta och relativa ökningen i Stockholms stad och antas redan fram till år 2020 vara den tredje största i staden. En stor del av ökningen bedöms ske i de högre årskurserna, följaktligen förväntas årskurs 7-9 öka med 63 procent fram till år 2025, den absolut största relativa ökningen i staden. Behov av skolplatser kommer att öka kraftigt i centrala Farsta och även i Hökarängen och Sköndal.

Elevpendling

Av 6-15 åringar som bor i SDO:

74 % går i skolan i SDO

68 % går i kommunal skola

Av elever som går i skolan i SDO:

16 % bor i annat SDO

Nettopendling -700

Farsta ligger nära stadens genomsnitt av 75 procent när det gäller andel elever som går i skolan i sitt SDO, men det finns stor obalans mellan de yngre barn som stannar och ungdomar i speciellt årskurs 7-9 som pendlar ut.

Det bor 730 fler elever i stadsdelsnämndsområdet än det går i områdets skolor. Störst utpendling sker till Enskede-Årsta-Vantör och Södermalm. Inpendling till Farsta är bland de lägsta i staden och sker i stort sett från Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck.

Fristående skolor är populära för barn och ungdomar i Farsta, både i Farsta och i innerstaden. Det finns sex fristående grundskolor i Farsta och de flesta av dem tar in elever lokalt. Största inpendlingen till Farsta sker till Internationella Engelska skolan i Enskede som tar in nästan hälften av sina elever utanför SDO. Samtidigt väljer många barn och unga i Farsta en fristående skola på Södermalm eller i Enskede-Årsta-Vantör.

Förändringar under de kommande åren

Skola	Färdig	Kapacitetsförändring	Vad pågår och/eller kapacitetsförändring	Varför?	Konsekvenser under byggtiden
Fagersjöskolan	Ht 2022	cirka 170 platser	Utredning pågår inför kapacitetsökning. Tot 392 platser.	Utbf Ökat elevunderlag i området.	Tillfälliga paviljonger för att klara behovet tills utbyggnaden är klar.
Gubbängsskolan		Nej	Utredning av verksamhetsanpassningar i samband SISABs renovering påbörjas.	SISAB + Utbf	Behov av evakuering utreds i projektet.
Hästhagsskolan (Farsta grund)	Ht 2022	cirka 480 platser	Utredning pågår inför kapacitetsökning. Tot 900 platser.	Utbf Ökat elevunderlag i området.	
Hästhagsskolan (Farsta grund)	Se ovan	Se ovan	Ventilationsåtgärder. Samordnas med utbyggnadsprojektet.	SISAB	
Hökarängsskolan	Ht 2019	cirka 75 platser	Verksamhetsanpassningar i samband SISABs renovering. Kapacitetsökning med. Tot 710 platser.	SISAB + Utbf	Delevakuering till Kvickentorpsskolan 2017-2019.
Kvickentorpsskolan (Farsta grund)	Ht 2025	cirka 340 platser	Utredning påbörjas inför kapacitetsökning. Tot 900 platser.	Utbf Ökat elevunderlag i området.	Evakuering 2023-2025
Sandåkraskolan	Ht 2022	cirka 230 platser	Utredning pågår inför kapacitetsökning. Tot 588 platser.	Utbf Ökat elevunderlag i området	Evakuering 2019-2022. Tillfälliga paviljonger för behovet i närtid.
Skönstaholm	Ht 2021	cirka 150 platser	Verksamhetsanpassningar i samband SISABs renovering. Kapacitetsökning. Tot 392 platser.	SISAB + Utbf	Evakuering i paviljonger på skolans fastighet 2019-2021.
Tallkrogens skola			Ventilationsåtgärder 2019.	SISAB	

Tabell: Förändringar 2017-2020

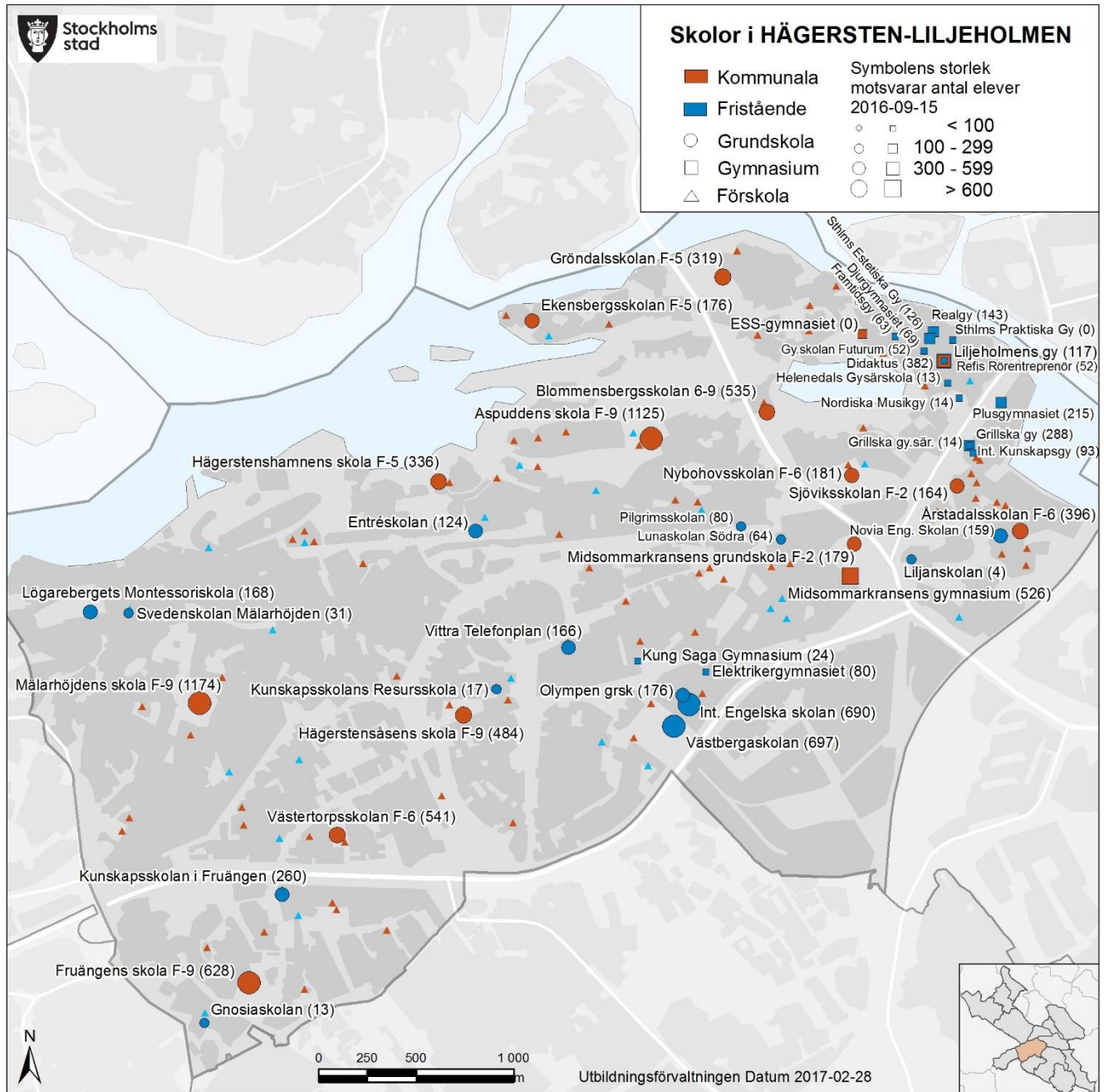
Plan för 2020 till 2025

Under perioden 2020-2025 planeras utbyggnaden av både Hästhagsskolan och Kvickentorpsskolan vara klar. Därutöver behövs två till tre nya skolor vid utvecklingen av området Stora Sköndal, varav minst en kommer att inrymma årskurserna 7-9. Vid utvecklingen av Tyngdpunkt Farsta behövs kapacitet motsvarande två fullstora skolor för årskurserna F-9. Placeringar för de nya skolorna föreslås i området vid före detta Telias fastighet.

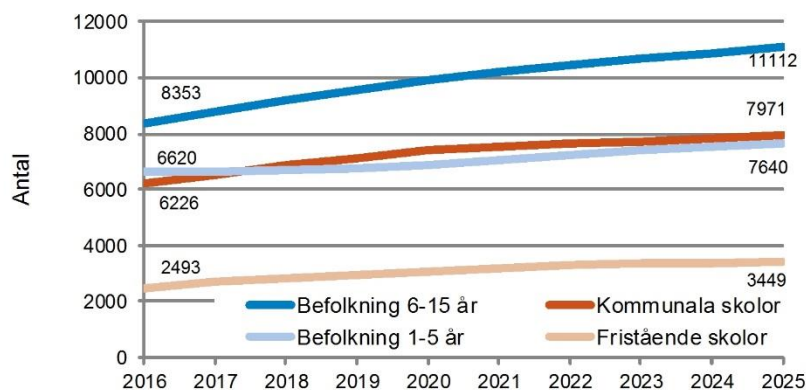
Plan 2026 till 2040

Se under rubriken Plan för 2020 angående den långsiktiga planeringen. Tidplanen för utbyggnaden av de nya skolorna är beroende av utbyggnadstakten av bostäder i området.

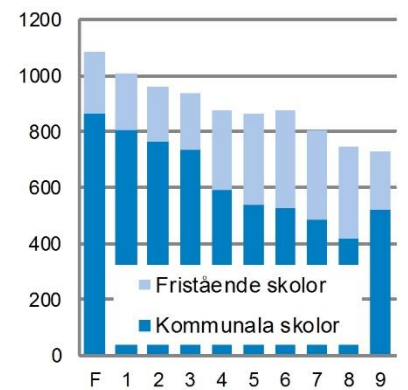
Exploateringskontoret har lyft att bostadsbyggnation i Gubbängen och Hökarängen kan bli aktuell. Om den genomförs kommer skolkapaciteten att behöva utökas även där och behovet av skolplatser kommer då att utredas för området.

Befolknings- och elevantalsprognoser 2016-2025 för Hägersten-Liljeholmen
Prognosen för fristående skolor avser endast elever folkbokförda i Stockholm

Elevantal 2016 per årskurs och regi

Hägersten - Liljeholmen

Behovsanalys

Stadsutveckling

Antal bostäder 2015: 42 300**Antal nya bostäder fram till år 2025: 10 000 (+ 24 %)**

Hägersten-Liljeholmen kommer att få stadens största ökning av antal bostäder under 2016-2025 och näst störst ökning fram till år 2020 efter Östermalm. Den påtagligaste ökningen bedöms ske i Liljeholmen med 3 900 bostäder fram till år 2025. I Gröndal och på Telefonplan kommer ett stort antal bostäder att färdigställas fram till år 2020 och därefter, under perioden 2021-2025 kommer bostadsbyggandet att fortskrida på Telefonplan och startas i Aspudden och Västberga.

Befolkningsprognos

Befolkningsantal 6-15 år 2015: 7 770**Befolkningsantal 6-15 år 2025: 11 110****Befolkningsökning 2016-2025: 3 340 barn (+43 %)****Befolkningsökning 2018-2020: 1 120 barn (+13%)**

Hägersten-Liljeholmen är det stadsdelsnämndsområde i Stockholm som förväntas att öka sin befolkning i åldrarna 6-15 år mest under perioden 2016-2025. Speciellt ökningen under planeringsperioden 2018-2020 kan ses som en utmaning utifrån planeringsperspektiv. Liljeholmen, Telefonplan och Aspudden hör alla till de delområden i Stockholms stad som förväntas öka antal barn och unga mest under de kommande tio åren, totalt med över 2 000. En stor ökning väntas även i Gröndal och Fruängen. Antal barn i Mälärhöjden förväntas däremot att minska.

Elevantalsprognos

Elevantal F-9 2016: 8 720**Elevantal F-9 2025: 11 420****Ökning i elevantalet 2016-2025: 2 700 (+31 %)****Ökning i elevantalet 2018-2020: 760 (+8 %)**

Elevprognosen för Hägersten-Liljeholmen visar stadens snabbaste elevökning både fram till år 2020 och 2025. Elevantalsökningen för årskurs 7-9 är den största i antal i Stockholms stad med en ökning på 1 000 elever. Störst lär också ökningen av förskoleklass elever vara. Tydligast behov av att öka antal elevplatser är i de nya skolorna i Liljeholmen och Midsommarkransen. Behov av nya elevplatser är också stort i Aspudden och Fruängen. Prognosen visar även en stor ökning av antalet elever i fristående skolor runt Liljeholmen och Telefonplan. Det är dock osäkert om skolorna kan ta den förväntade ökningen och därmed kan elevtrycket på nya kommunala skolor vara större än prognosen visar.

Elevpendling

Av 6-15 åringar som bor i SDO:

84 % går i skolan i SDO

75 % går i kommunal skola

Av elever som går i skolan i SDO:

22 % bor i annat SDO

Nettopendling +700

Hägersten-Liljeholmen har stadens tredje högsta andel elever som går i skola i sitt SDO.

Det går 700 fler elever i stadsdelsnämndsområdets skolor än där bor. Störst utpendling sker till Södermalm men också Norrmalm, Östermalm och Älvsjö lockar elever. Inpendling till SDO är stor och speciell till de fristående skolorna. Främst sker inpendling från Enskede-Årsta-Vantör, Skärholmen och Älvsjö.

I Hägersten-Liljeholmen går 30 procent av eleverna i fristående skola. Det är stadens näst högsta andel. Det finns 15 fristående skolor i området och många tar in elever lokalt. Speciellt Västbergaskolan tar in elever väldigt lokalt och har tydlig påverkan på intaget i området. Nästan hälften av de fristående skolorna är resurs- eller grundsärskolor och tar in elever från hela staden.

Förändringar under de kommande åren

Skola	Färdig	Kapacitetsförändring	Vad pågår och/eller kapacitetsförändring	Varför?	Konsekvenser under byggtiden
Aspuddens skola		Nej	Köksprojekt	SISAB renovering	
Aspuddens skola		Nej	Fler toaletter ska inrättas. Utredning pågår.	Utbf	
Blommensbergsskolan		Nej	Utredning pågår för verksamhetsanpassningar i samband SISABs renovering.	SISAB + Utbf	Evakuering
Ekensbergsskolan	Ht 022	cirka 55 platser	Utredning pågår inför nybyggnation pga av rivning av befintlig byggnad. Tot cirka 230 platser.	SISAB + Utbf	Evakuering
Ekensbergsskolan	Se ovan	Se ovan	Ventilationsprojekt hus A. Viss verksamhetsanpassning. Utredning pågår.	SISAB + Utbf	Evakuering
Fruängens skola			Diskinlämningen ska åtgärdas.	Utbf	
Gröndalsskolan	Ht 2022	cirka 500 platser	Utredning pågår inför kapacitetsökning. Tot 900 platser.	Utbf. Ökat elevunderlag i området.	Evakuering
Gröndalsskolan	Se ovan	Se ovan	Ventilationsprojekt hus A-C. Vissa verksamhetsanpassningar. Utredning pågår.	SISAB + Utbf	
Kilaberg	Ht 2018	Efter evakueringsperioden kommer lokalerna att utgöra en kapacitetsökning	Inhyrning inledningsvis för evakuering av Blommensbergsskolan Tidplan evakuering 2018-2020.	Utbf	
Midsommarkransens tillfälliga	Ht 2018	cirka 200 platser	Paviljonger för kapacitet tills nya skolan blir klar. Tidplan 2018 – 2021.	Utbf. Ökat elevunderlag i området.	
Midsommarkransens nya grundskola	Ht 2021	cirka 900 platser	Ny skola för 900 elever åk F-9. Färdigställd 2021.	Utbf Ökat elevunderlag	
Mälarhöjdens skola	Ht 2022	Nej	Ny idrottshall. Preliminär tidplan 2022.	Utbf	Delvis
Nybohovsskolan	Ht 2024	cirka 700 platser	Detaljplaneändring pågår för kapacitetsökning. Totalt cirka 900 platser.	Utbf Ökat elevunderlag	Evakuering
Sjöviksskolan	Ht 2019	cirka 1100 platser	Ny skola för cirka 1100 elever åk F-9.	Utbf Ökat elevunderlag	
Västertorpsskolan	Ht 2019	cirka 240 platser.	Pågående kapacitetsökning. Totalt cirka 780 platser.	Utbf Ökat elevunderlag	
Årstadalsskolan	Ht 2018	cirka 140 platser	Inhyrning av externa lokaler för att klara kapacitet till 2019. Tidplan 2017-2019.	Utbf Ökat elevunderlag	

Tabell: Förändringar 2017-2020

Plan för 2020 till 2025

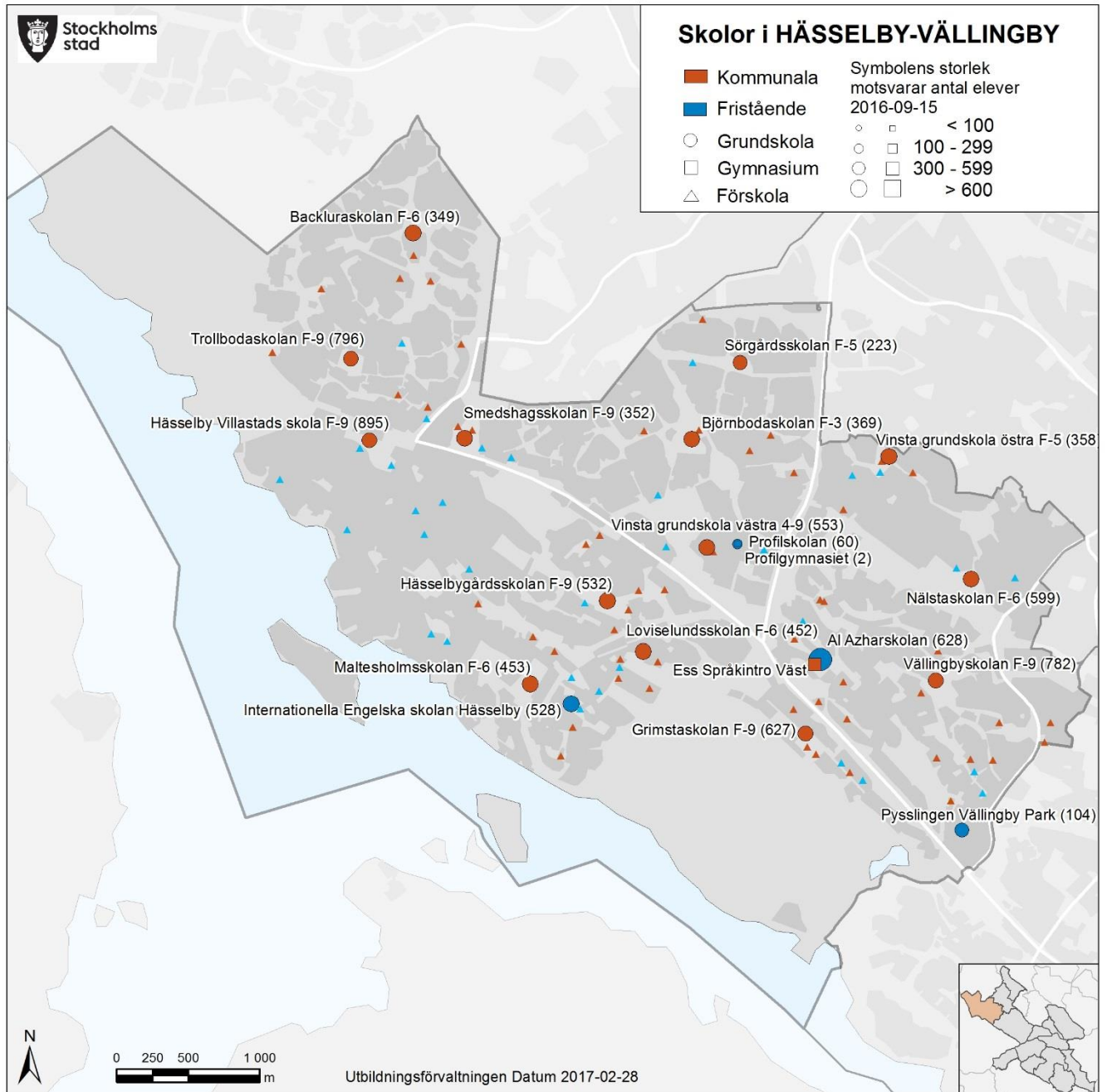
I Midsommarkransen pågår planering för en ny grundskola för årskurserna F-9 som kommer att vara färdigställd till år 2021. Sjöviksskolan har då stått klar sedan år 2019 och kommer att

ha kapacitet att fylla på med elever under ett antal år. En utökning av Blommensbergsskolan ska utredas med anledning av att detaljplanen för en ny skola vid Trekanten inte vann laga kraft. Vidare kommer inhyrningen i Kilaberg att till och med år 2027 bidra till att klara kapaciteten i området. Vid utvecklingen av Lövholmens verksamhetsområde kommer det att behövas en ny skola, men där är tidplanen osäker utifrån att planläggningen av området är beroende av beslut angående flytten av Cementas verksamhet.

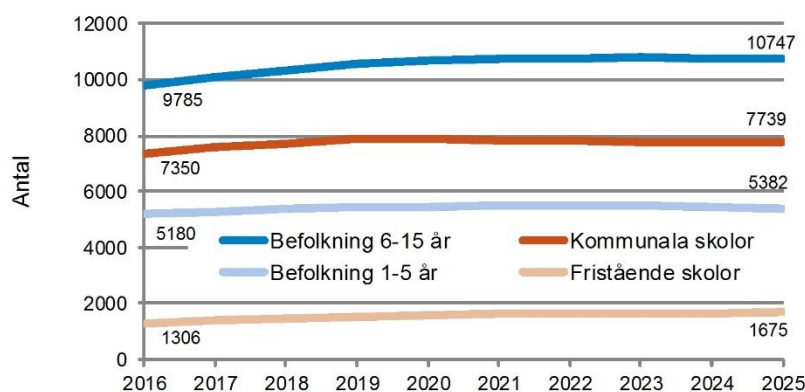
Utredningar för utbyggnad av Gröndalsskolan och Nybohovsskolan pågår. Vilken kapacitetsökning dessa utbyggnader kan bidra med kommer att fastställas i utredningarna. Preliminära tidplaner är för Gröndalsskolan inflytt år 2022 och för Nybohovsskolan år 2024.

Plan 2026 till 2040

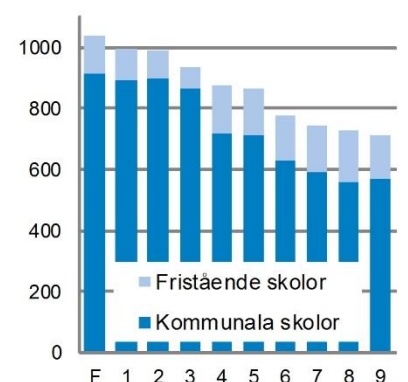
Utöver Sjöviksskolan, Midsommarkransens grundskola och utbyggnaden av Gröndal och Nybohovs skolor kommer kapacitet motsvarande tre nya skolor att behövas i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämndsområde fram till år 2040. I norra Liljeholmen kring år 2025, vid Telefonplan år 2027 och i södra delen av stadsdelsnämndsområdet kring år 2035.

Befolknings- och elevantalsprognoser 2016-2025 för Hässelby-Vällingby
Prognosen för fristående skolor avser endast elever folkbokförda i Stockholm

Elevantal 2016 per årskurs och regi

Hässelby-Vällingby

Behovsanalys

Stadsutveckling

Antal bostäder 2015: 30 400

Antal nya bostäder fram till år 2025: 2 500 (+ 8 %)

Bostadsbyggandet i Hässelby-Vällingby är bland det lägsta i antal i Stockholms stad. Planerat bostadsbyggande är koncentrerat till de närmsta åren och 2 000 bostäder planeras till Råcksta, södra Vällingby samt till Hässelby Gård och Hässelby strand. Under prognosperiodens senare del sker bostadsbyggandet mest i Hässelby villastad.

Befolkningsprognos

Befolkningsantal 6-15 år 2015: 9 410

Befolkningsantal 6-15 år 2025: 10 750

Befolkningsökning 2016-2025: 1 340 barn (+14 %)

Befolkningsökning 2018-2020: 600 barn (+6%)

Hässelby-Vällingbys genomsnittliga befolkningsökning i åldrarna 6-15 år beräknas vara lite lägre än staden i övrigt. Trots det förväntas antalet barn och unga i Hässelby-Vällingby bli fler än 10 000 under år 2017. Förändringen i antalet barn och unga är dock polariserad. Ökningen sker nästan uteslutande i de sydöstra delarna av stadsdelsnämndsområdet med fokus på områdena kring Råcksta, Södra Vällingby, Hässelby strand och Hässelby torg. Motpolen är Smedshagen och Nälsta, där antalet beräknas minska.

Elevprognos

Elevantal F-9 2016: 8 660

Elevantal F-9 2025: 9 420

Ökning i elevantalet 2016-2025: 760 (+9 %)

Ökning i elevantalet 2018-2020: 320 (+3 %)

Den förväntade elevantalsökningen i Hässelby-Vällingby är bland de största i Stockholms stad fram till år 2020, därefter antas det minska. Stadsdelsnämndsområdet är det enda i Stockholm där elevantalet beräknas minska kontinuerligt under ett par års tid (efter år 2020). Detta är till största delen baserat på att antalet förskoleklass elever förväntas minska något fram till år 2022. Dessutom är den förväntade ökningen av elever i årskurs 7-9 bland de lägsta i staden. Behov av nya skolplatser förväntas vara störst i områdena Hässelby strand och Hässelby torg. Nystartade fristående skolan Vällingby Park (som kommer att ta in elever i årskurs F-6 när den är fullt utbyggd) medverkar till en lägre elevantalsökning i de kommunala skolorna i Vällingby och Grimsta än ökningen för barn och unga i området för övrigt.

Elevpendling

Av 6-15 åringar som bor i SDO:

78 % går i skolan i SDO

79 % går i kommunal skola

Av elever som går i skolan i SDO:

12 % bor i annat SDO

Nettopendling -1 000

Andel barn och ungdomar i Hässelby-Vällingby som går i skolan i sitt stadsdelsområde är lite över stadens genomsnitt på 75 procent.

Det bor 1 000 fler elever i stadsdelsnämndsområdet än det går i områdets skolor. Utpendlingen till andra stadsdelsnämndsområden är stadens näst högsta i antal med över 2 000 elever. Störst utpendling sker till Bromma och Spånga-Tensta, både till de kommunala skolorna som ligger nära stadsdelsnämndsområdets gräns, som Blackebergsskolan, Spånga grundskolan och till fristående skolor. Inpendling till Hässelby-Vällingby är den näst lägsta i staden och sker i stort sett från Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta. Kommunala Vinsta grundskola östra tar också in en del elever från Spånga.

Det finns fyra fristående grundskolor i Hässelby-Vällingby. Detta låga antal gör att andelen elever i fristående skolor är bland de lägsta i staden. Majoriteten av eleverna i dessa skolor bor inom stadsdelsnämndsområdet, dock tar Al Azharskolan in många elever också från Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta.

Förändringar under de kommande åren

Skola	Färdig	Kapacitetsförändring	Vad pågår och/eller kapacitetsförändring	Varför?	Konsekvenser under byggtiden
Backluraskolan	Utredning pågår	0	Ventilationsåtgärder i kök med start under 2017	Brister finns i köket som påverkar inneklimatet i köket negativt	Skolan löser mat vid behov. Projektid cirka 2-3 veckor
Backluraskolan	Utredning pågår	0	Eventuell permanent kapacitetsökning (som nu finns i paviljong) genom att anpassa en förskola till skollokaler. Utredning pågår. planerad projektstart 2017	För att behålla kapacitet som nu är i paviljong	Inga
Björnbodaskolan	Beroende på Stadsmuséet (klassificering av byggnaden, eller inte)	0	Rivning av B-huset (inte gymnastiksalen)	Byggnaden är otjänlig och för att bereda plats för en ny skolbyggnad	Elever redan evakuerade till paviljong samt andra skolor
Vinsta grundskola västra	Ht 2018	cirka 100 elever (7-9)	Eventuell inhyrning i ytterligare lokaler samt öka kapacitet i hemkunskapssal	Kapacitetsökning	Inga
Hässelbygårdsskolan	Ht 2018	0	Anpassning av Hus D	Ställa om fritidslokaler till skollokaler	Evakuering krävs
Maltesholmsskolan	Vt 2019	Utredning får utvisa	Åtgärder i kök och matsal	Köket är på prioriteringslistan*. Renoveringsbehov är stort samt behov av att utöka matsal	Evakuering krävs
Nälstaskolan	Ht 2019	cirka 280 elever (F-6)	Om-, ny- och tillbyggnation pågår	Kapacitetsökning	Delvis evakuering.
Vällingbyskolan	Ht 2020	cirka 280 elever (F-9)	SISAB påbörjar underhållsarbete. Utbf är del i projekt för att åtgärda kök/matsal. Köket är på prioriteringslistan*. Skolan planeras öka kapacitet med en ytterligare parallell	Skolan har ett stort renoveringsbehov. Köket är på prioriteringslistan*. Kapacitetsökning	Någon form av evakuering krävs. Utredning ska utvisa om det är möjligt med intern evakuering
Grimstaskolan	Vt 2018	Utredning pågår	Ombyggnad av kök och matsal i samband med underhållsarbete. Projektet pågår	Underhåll och verksamhetsanpassningar	Intern evakuering

Tabell: Förändringar 2017-2020

* Se avsnittet om prioriterade kök

Plan för 2020 till 2025

Vinsta grundskola västra

Hyresvärden (Atlasmuren) och utbildningsförvaltningen har diskuterat hyresavtalet och båda parter är positiva till förlängning efter avtalets utgång, 2019-06-30. Del av arbetet med Förbifart Stockholm är förlagt i nära anslutning till skolan och konsekvenserna som detta medför för skolverksamheten är ännu inte till fullo kända. Det finns osäkerheter kring skolans fortsatta verksamhet då det pågår ett detaljplanearbete för fortsatt skolverksamhet. Skolan kommer även att utsättas för buller i samband med bygget av Förbifart Stockholm. Tills det klargjorts om skolan kan vara kvar eller inte, görs inga omfattande åtgärder. Om skolan kan vara kvar på längre sikt kan den verka som evakueringsluss för kommande skolprojekt, bland annat på Björnbodaskolan, Sörgårdsskolan samt Vinsta grundskola östra där det finns planer för ny- och ombyggnationer. Om inte, måste ny plats för Vinsta grundskola västra hittas. Utredning vad gäller ny lokalisering, på kort och lång sikt, ska påbörjas snarast.

Björnbodaskolan

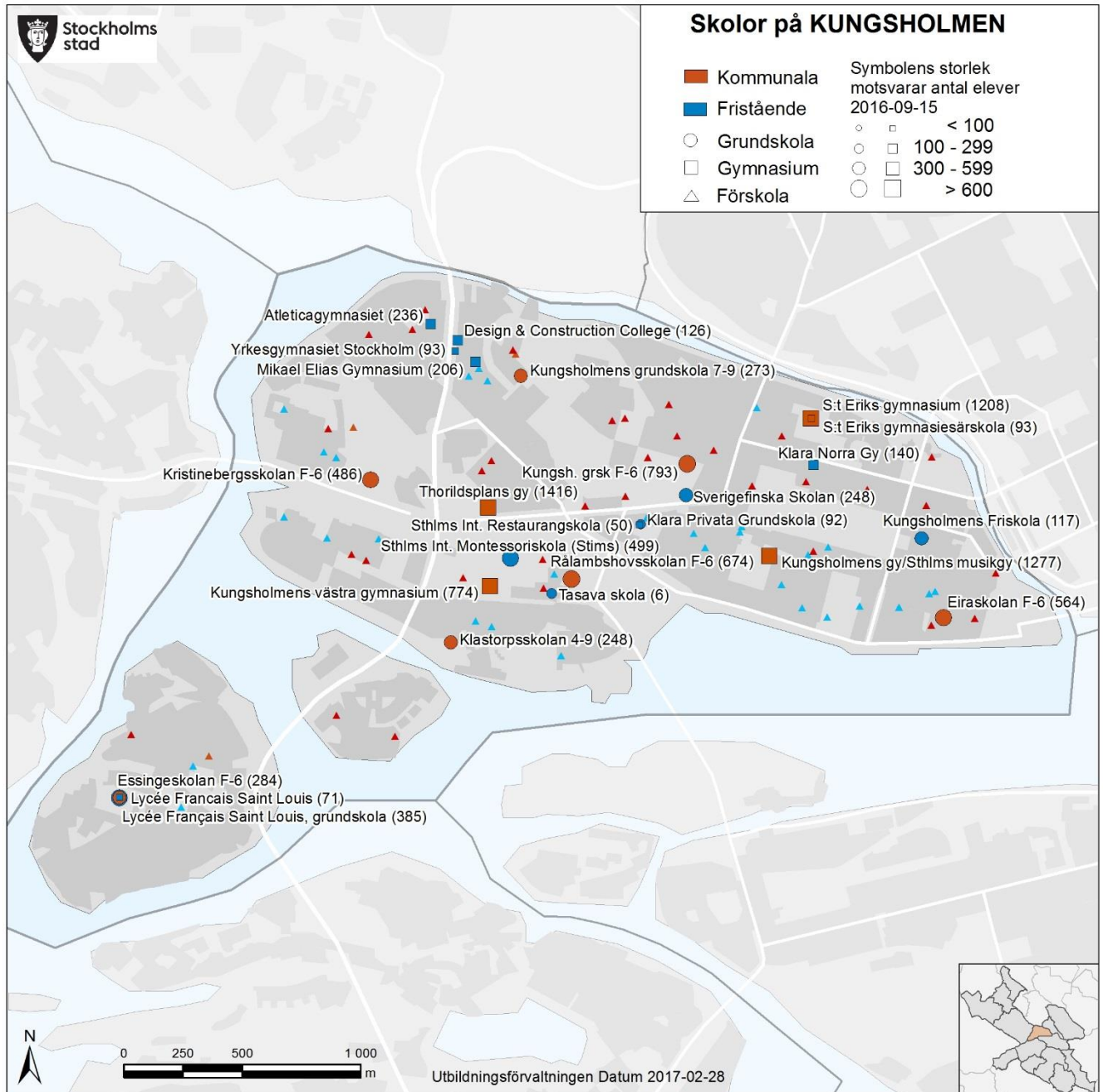
Arbete påbörjat med utredning och planering för ny skolbyggnad. Utgångspunkten är att tillskapa en skola för 1 200 elever, F-9. Arbetet är i ett tidigt skede. SISAB är informerade och detaljplanearbete ska påbörjas. Ambitionen är att detta projekt skyndas på då behovet av skolan är stort. I dagsläget bedrivs verksamheten i en stor paviljong i två våningar, dessutom är åk 4-6 evakuerade till Vinsta grundskola västra.

Plan 2026 till 2040

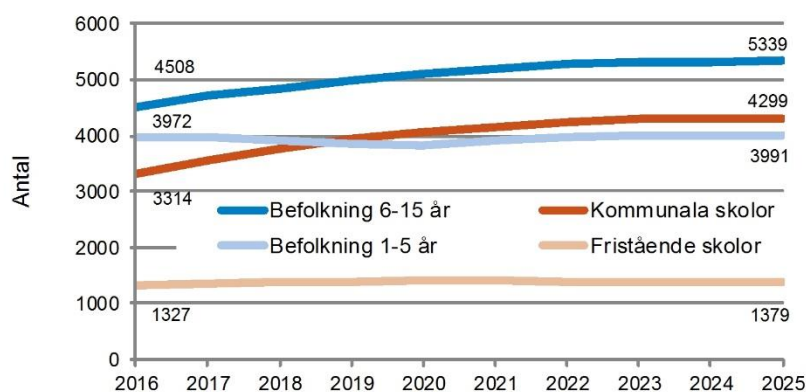
Identifierat behov enligt behovsanalys (i SAMS) fram till år 2040 är två nya skolor. En på kortare sikt och en mot slutet av prognosperioden. Utöver ovanstående kan eventuellt Vinsta grundskola västra, på längre sikt, komma att ersättas beroende på hur arbetet med Förbifart Stockholm utvecklas. Kapaciteten i skolan måste värnas även om den eventuellt inte kan vara kvar på nuvarande plats.

Det stora behovet kommer att koncentreras kring bostadsbyggnationen i sydöstra delen av stadsdelsnämndsområdet. Behoven ser även ut att öka i Hässelbyområdet.

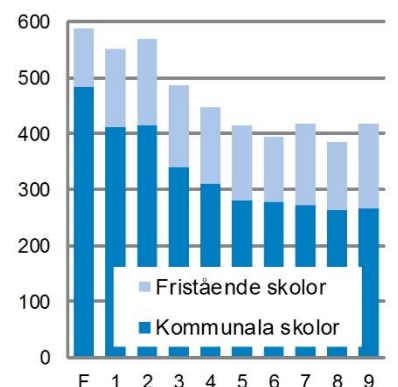
Under planeringsperioden kommer Sörgårdsskolan samt Vinsta grundskola östra att utredas vidare för att på sikt öka kapaciteten.

Befolknings- och elevantalsprognoser 2016-2025 för Kungsholmen
Prognosen för fristående skolor avser endast elever folkbokförda i Stockholm

Elevantal 2016 per årskurs och regi

Kungsholmen

Behovsanalys

Stadsutveckling

Antal bostäder 2015: 40 700**Antal nya bostäder fram till år 2025: 2 500 (+ 6 %)**

Planerat bostadsbyggande på Kungsholmen är det näst lägsta till antalet i Stockholms stad. Fokus är områdena Stadshagen och Lilla Essingen och planen är att bostäderna uppförs i jämn takt under prognosperioden.

Befolkningsprognos

Befolkningsantal 6-15 år 2015: 4 270**Befolkningsantal 6-15 år 2025: 5 340****Befolkningsökning 2016-2025: 1 070 barn (+25 %)****Befolkningsökning 2018-2020: 370 barn (+8%)**

Kungsholmen hör till de stadsdelsnämndsområden där antalet barn och unga förväntas att öka relativt sett mest. Antal barn förväntas mer än fördubblas i Stadshagen och öka kraftigt också i Kristineberg och Lilla Essingen. Stora Essingen och östra delarna av Kungsholmen förväntas däremot att tappa befolkning i åldrarna 6-15 år.

Elevantalsprognos

Elevantal F-9 2016: 4 640**Elevantal F-9 2025: 5 680****Ökning i elevantalet 2016-2025: 1 040 (+22 %)****Ökning i elevantalet 2018-2020: 310 (+6 %)**

Elevantalet kommer att öka kraftigt på Kungsholmen under de närmsta åren för att därefter minska och lägga sig på en stabil nivå fram till år 2025. Jämfört med stadens genomsnitt kommer ökningen i elevantal att vara störst i årskurserna F-6. Ökningen för 7-9 är måttlig i antal, men relativt sett bland de största i staden. Framförallt Kristineberg och Stadshagen har behov av ett utökat antal elevplatser.

Elevpendling

Av 6-15 åringar som bor i SDO:

79 % går i skolan i SDO

73 % går i kommunal skola

Av elever som går i skolan i SDO:

25 % bor i annat SDO

Nettopendling +200

Andel barn och ungdomar som går i skolan i sitt stadsdelsnämndsområde är mindre än stadens genomsnitt med 75 procent på Kungsholmen.

Det går 200 fler elever i stadsdelsnämndsområdets skolor än vad som bor där. Utpendling från Kungsholmen är den lägsta i staden och sker i stort sett endast till de övriga delarna av innerstaden. Speciellt fristående skolor i Norrmalm och Östermalm lockar elever från Kungsholmen. Främst sker inpendling från Bromma. I övrigt är inpendlingen jämnt fördelad på stadsdelsnämndsområdena.

Det finns sex fristående grundskolor på Kungsholmen. Det är dock bara Kungsholmens Friskola som tar in elever lokalt. De övriga fristående skolorna har antingen pedagogisk eller språklig inriktning och tar därför in elever från hela staden.

Förändringar under de kommande åren

Skola	Färdig	Kapacitetsförändring	Vad pågår och/eller kapacitetsförändring	Varför?	Konsekvenser under byggtiden
Eiraskolan	Beräknas färdigställt 2021.	+ 100 elevplatser.	Ombyggnation av kök och matsal samt multiarena med kapacitetsökning till tre parallella F-6.	Behov av fler utbildningsplatser.	Evakuering.
Essingeskolan	Inte satt.	0	Utredning om kapacitetsökning med tillskapande av fler klassrum.	Behov av klassrum.	Ännu inte utrett.
Klastorpsskolan	Vt 2019	0	Verksamhetsanpassning av kökets flöden.	Utförs i samband med SISABs underhållsarbete.	Evakuering.
Konradsberg	Ht 2018	+ 800 elevplatser.	Ny grundskola. Gymnasiet kommer att vara i samma fastigheter. Möjlighet finns att "växla" kapacitet mellan grundskola och gymnasiet.	Behov av fler utbildningsplatser.	Omflyttning i befintligt bestånd under ombyggnation.
Rålambshovsskolan	Inte satt.	+ 350 elevplatser.	Utredning under 2017 kring ombyggnation av kök och matsal.	Möjlighet till fler utbildningsplatser utan fler åtgärder.	Ännu inte utrett.
Externa lokaler	Ht 2018	Inte utrett	Utredning om inhyrning i lokaler för att säkerställa utbildningsplatser för F-3 klasser på Kungsholmen.	Enligt prognos saknas platser för F-3 klasser från och med 2018.	Ännu inte utrett.

Tabell: Förändringar 2017-2020

Plan för 2020 till 2025

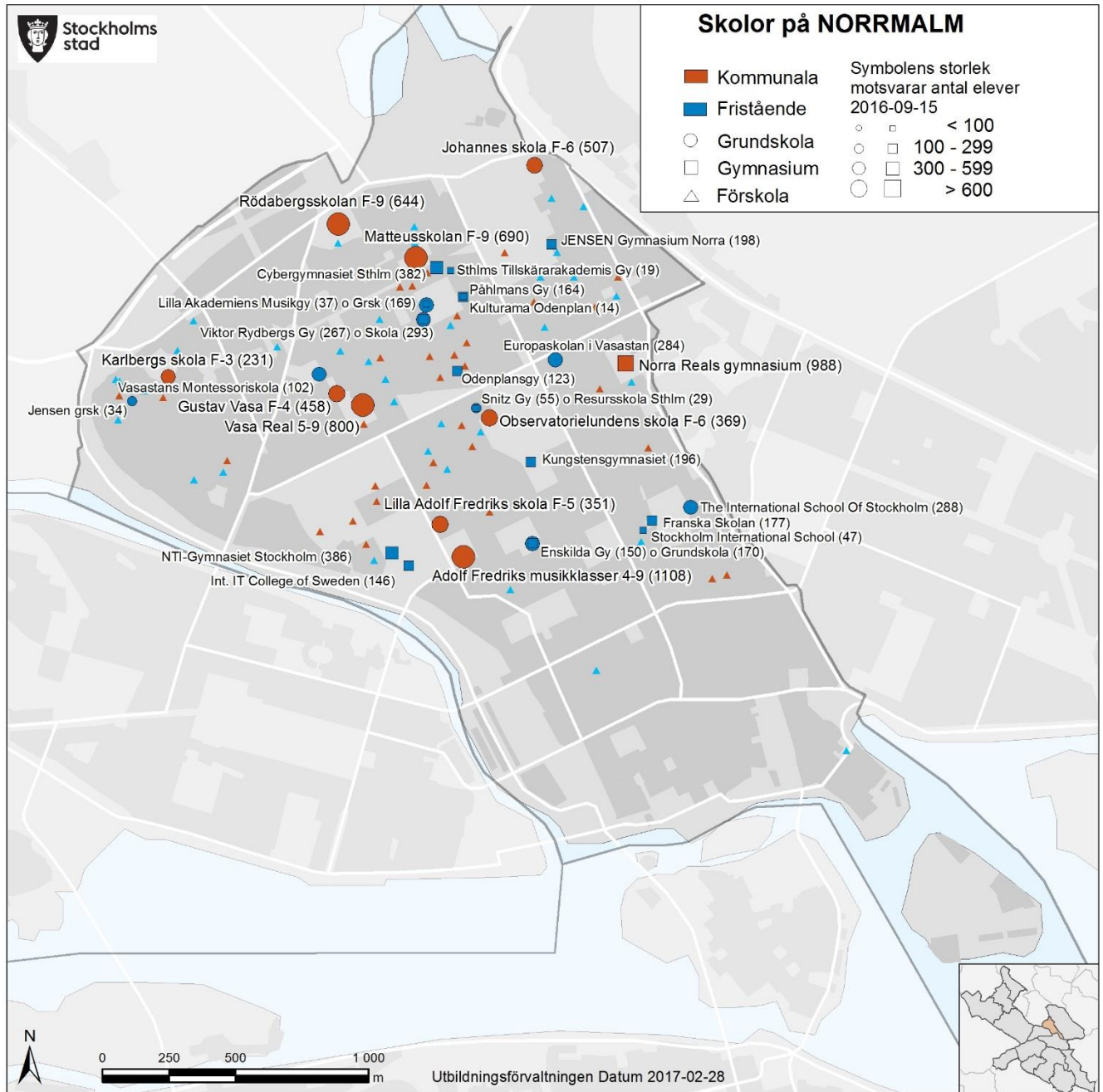
Vid Stadshagens IP planeras byggandet av 1 900 bostäder och en F-6 skola för cirka 650 elever. Byggandet av skolan vid Stadshagsklippan är beroende av att en ny 11-spels fotbollsplan byggs någon annanstans på Kungsholmen. Detta med anledning av att den nya grundskolan planeras byggas på den befintliga fotbollsplanen vid nuvarande Stadshagens IP. I Fredhällsparken pågår ett separat planarbete för den nya fotbollsplanen.

Som det ser ut idag kan skolan vara klar tidigast år 2023. I planprocessen är det viktigt att hålla bostadsbyggandet och skolbyggandet synkroniserat.

Plan 2026 till 2040

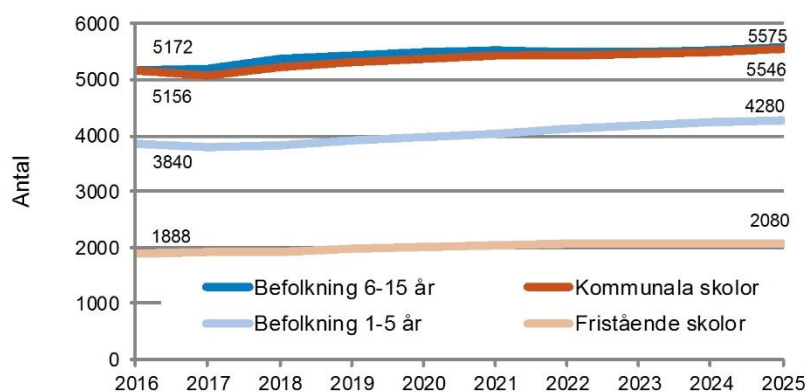
Enligt behovsanalys fram till år 2040 behövs inga nya skolor utöver de som redan är beslutade. Behovsanalysen är baserad på att det inte byggs några nya bostäder i Marieberg. Planerad stadsutveckling i Marieberg har lagts på is då möjlig nybyggnation är kopplat till gränsvärden i bullernivåer och framtiden för Bromma flygplats.

Om bullerbegränsningen lyfts kan det planerade bostadsbyggandet i Marieberg fortgå. Detta innebär att behovet av skolor ska ses över i relation till bostadsbyggandet.

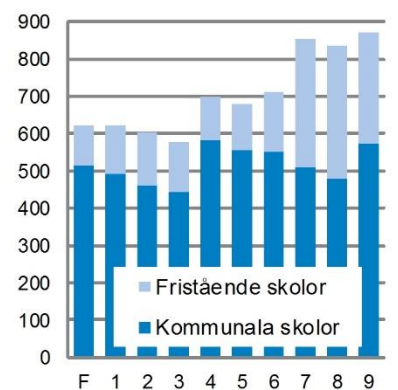

Befolknings- och elevantalsprognoser 2016-2025 för Norrmalm

Prognosen för fristående skolor avser endast elever folkbokförda i Stockholm

Elevantal 2016 per årskurs och regi

Norrmalm

Behovsanalys

Stadsutveckling

Antal bostäder 2015: 38 900**Antal nya bostäder fram till år 2025: 3 700 (+ 10 %)**

Bostadsbyggandet i Norrmalm är bland de lägsta i antal i Stockholms stad. Planerat bostadsbyggande är koncentrerat till norra delen av stadsdelsnämndsområdet och då till Hagastaden, som under de närmaste åren tvärtom är ett av de snabbast växande delområdena i Stockholms stad.

Befolkningsprognos

Befolkningsantal 6-15 år 2015: 4 950**Befolkningsantal 6-15 år 2025: 5 580****Befolkningsökning 2016-2025: 630 barn (+13 %)****Befolkningsökning 2018-2020: 300 barn (+6%)**

Norrmalms befolkning i åldrarna 6-15 förväntas ha en begränsad ökning under planeringsperioden 2018-2020 och därefter ligga stabilt med bara en liten ökning. Befolkningsökningen sker uteslutande i de norra delarna av Norrmalm och är till stora delar kopplade till den nybyggnation som sker i Hagastaden. Den största ökningen av barn och unga väntas dock först efter år 2025. I de centrala delarna av Norrmalm antas däremot en liten minskning av barn och unga.

Elevantalsprognos

Elevantal F-9 2016: 7 040**Elevantal F-9 2025: 7 630****Ökning i elevantalet 2016-2025: 580 (+8 %)****Ökning i elevantalet 2018-2020: 220 (+3 %)**

Elevantalsprognosen för Norrmalm visar på ett nästan stabilt antal elever fram till år 2025 och det gör Norrmalm till ett av Stockholms stadsdelsnämndsområden med lägst elevantalsökning. Den svaga utvecklingen på Norrmalm är i stort sett relaterad till att antalet elever i 7-9 förväntas öka långsammare än i staden i övrigt. Den procentuella ökningen är bland de lägsta i staden för F-6 och den minsta i 7-9.

Behov av nya elevplatser är störst i Vasastaden medan elevantalet förväntas att minska litet på södra Norrmalm. Mot slutet av prognosperioden finns ett stort behov av nya elevplatser i de lägre årskurserna i Hagastaden.

Elevpendling

Av 6-15 åringar som bor i SDO:

78 % går i skolan i SDO

74 % går i kommunal skola

Av elever som går i skolan i SDO:

43 % bor i annat SDO

Nettopendling +2000

Andel barn och ungdomar som går i skola i sitt SDO är i Norrmalm lite över stadens genomsnitt på 75 procent.

Det går 2 000 fler elever i stadsdelsnämndsområdets skolor än där bor. Norrmalm har således en kraftig inpendling av barn från andra stadsdelsnämndsområden. Över 40 procent av

eleverna i skolorna på Norrmalm kommer från annat stadsdelsnämndsområde, främst från Östermalm. Också flöden från Södermalm, Kungsholmen och Bromma är stora. Överlägset störst utpendling sker till Östermalm och då både till kommunala och fristående skolor.

Elevantalsprognosen för Norrmalms kommunala skolor är högre än befolkningsprognosen. Detta förklaras med att inom Norrmalms stadsdelsnämndsområde finns ett flertal skolor som har elever från hela Stockholm. Av de kommunala skolorna tar Adolf Fredriks musikklasser emot cirka 1 000 elever från andra stadsdelsnämndsområden. Johannesskolan tar in en del elever från Östermalm. Alla nio fristående skolor i Norrmalm tar in elever från hela staden.

Generellt har stadsdelsnämndsområde Norrmalm problem med ett stort antal lämnande skolor och få mottagande skolor, samt ökande kullar som vuxit underifrån under flera års tid vilket resulterar i extra stora avgående kullar från lämnande skolor. Elevprognosen bygger på nuvarande ålderstruktur och därför underskattas effekten av de växande kullarna underifrån. Efterfrågan på elevplatser bedöms därför öka mer än prognosen visar.

De kommunala skolorna bedöms i praktiken vara fulla innevarande läsår 2016/2017. Inför läsåret 2017/2018 försvinner dessutom elevplatser genom avveckling av paviljong på Vasa Real. På kort sikt (cirka tre år), kommer situationen inom Norrmalms stadsdelsnämndsområde därför att vara kritisk och tillfälliga kapaciteter behövs, fram tills planerade nya permanenta kapaciteter öppnar för verksamhetsstart. Redan till hösten 2017 behöver kapaciteterna inom stadsdelen kompletteras. Förvaltningen är också beroende av att samtliga skolor fyller klasserna och samverkar kring intaget.

Förändringar under de kommande åren

Skola	Färdig	Kapacitetsförändring	Vad pågår och/eller kapacitetsförändring	Varför?	Konsekvenser under byggtiden
Adolf Fredriks Musikklasser	Utredning december 2017.	Nej.	Utredning av kökets upprustningsbehov under 2017.	SISAB planerar genomföra köksrenovering inom 5 år.	
Enkehuset	Utredning augusti 2017. Tidigast färdigställd juni 2020.	Kapacitetsökning upp till 360 elever.	Utredning förutsättningar för förvärv av det s.k. Enkehuset i kvarteret Heimdall.	Kan användas för evakuering, alternativt tillfälligt komplettera kapaciteten fram till nya skolenheter står klara och därefter bli gymnasium, alternativt komplettera Karlbergs kapacitet om inte projekt Vasen (se nedan) förverkligas.	
Gustav Vasa	Tidigast färdigställd juni 2021.	Kapacitetsökning 180 elever.	Utbyggnad för F-6. Matsal och paviljong rivs. Ersätts av flervåningsbyggnad. Tillagningskök.	Förvaltningen eftersträvar F-9 skolor och där så inte är möjligt F-6 skolor. Gustav Vasa är idag en F-4 skola. Blir F-6 skola.	Evakuering matsal samt paviljong. Byggetablering innebär minimal skolgård.
Johannes skola	Preliminärt augusti 2018.	Verksamhetskapaciteten oförändrad.	Ventilations och ev. köksbyggnad. Utökad matsalskapacitet. Preliminärt färdigställd 2017/18.	SISAB underhåll ventilation och ev. kök. Behov justera flöden i kök mm. Matsalen har idag lägre kapacitet än skolans verksamhetskapacitet.	Evakuering, löses internt samt med tält för idrott.

Karlberg	Färdigställd juni 2017.	Kapacitetsökning 50-60 elever.	Påbyggnad av befintlig paviljong med en andra våning.	Vasa Real kan inte ta emot årskurs 4 under tiden om- och utbyggnads projekt pågår. Karlberg är idag F-3 skola, blir tillfälligt F-4 skola.	Befintlig paviljong kan inte användas under etablerings-tiden.
Lilla Adolf Fredriks skola	Färdigställd december 2018.	Nej.	Verksamhetsanpassningar för F-6 organisation.	Förvaltningen eftersträvar F-9 skolor och där så inte är möjligt F-6 skolor. Lilla Adolf Fredrik är idag en F-5 skola. Blir F-6 skola. Verksamhetsanpassningar.	
Lilla Adolf Fredrik skola	Utredning december 2017.	Nej.	Utredning behov åtgärda kök under 2017.	Köket bedömdes vid inventeringen 2010/11 inte vara ändamålsenligt, t.ex. inte linjära flöden.	
Matteus skola	Preliminärt augusti 2019.	Verksamhetskapaciteten oförändrad.	Ombyggnad kök, och utbyggnad matsal. Utredning kapacitetsökning antal WC:s och ev. ventilation. Sker preliminärt läsåret 2018/19.	SISAB underhåll kök. Matsalen har idag lägre kapacitet än skolans verksamhetskapacitet. Antalet WC:s är för litet utifrån dagens krav, ev. även ventilation.	Ev. evakuering matsal.
Observatorielundens skola	Preliminärt december 2019.	Nej.	Ansökan ändra detaljplan till skolverksamhet. Ansökan görs 2017 och beräknas ta 2 år.	Observatorielundens skola har idag 3 olika lokaler för sin verksamhet, varav 2 har tillfälligt bygglov. Önskvärt att kapaciteten permanentas.	
Observatorielundens skola	Färdigställd juni 2018.	Kapacitetsökning 180 elever.	Inhyrning och lokalanpassning av det s.k. Lamellhuset.	Skolan utökas med årskurs 7-9 genom inhyrning.	
Rödabergsskolan	Preliminärt juni 2021.	Kapacitetsökning 290 elever.	Preliminärt färdigställd under läsåret 2020/2021.	Prognostiserad elevökning. Skolan byggs ut. Fullstor idrottshall.	Evakuering, dels internt och dels paviljong vid Dannemorgatan.
Tillfälliga lokaler	Färdigställd augusti 2017.	Kapacitetsökning 84 elever.	Tillfällig lokallösning. Olika alternativ utreds parallellt, preliminärt tillfällig ettårig förhyrning i kv. Vasen.	Tillfälliga lokaler för tre F-klasser behöver tillskapas till hösten 2017.	
Tillfälliga lokaler	Färdigställd juni 2018.	Kapacitetsökning cirka 200 elever.	Tillfälliga skollokaler. Behålls t.o.m. 2021. T.ex. paviljong vid f.d. Sveaplans gymnasium eller extern inhyrning på annat sätt.	Tillfälliga lokaler för fyra F-klasser och tre årskurs 1 (tillfälligt inhyrt i Vasen läsåret 2017/18 enligt preliminär plan) behöver tillskapas inför hösten 2018.	
Vasa Real	Genomförs juni-augusti 2017.	Kapacitetsminskning 60 elever.	Paviljong avvecklas sommaren 2017.	Skolan ska byggas ut, på den plats där paviljongen står idag.	
Vasa Real	Färdigställd januari 2020.	Kapacitetsökning 430 elever.	Utbyggnad och verksamhetsanpassning. Byggstart 2017.	Prognostiserad elevökning. Skolan byggs ut. Verksamhetsanpassningar i befintliga lokaler för att matcha ny organisation.	Evakuering matsal under del av byggtiden. Byggetablering innebär minimal skolgård.

Tabell: Förändringar 2017-2020

Med föreslagna åtgärder enligt tabellen ovan bedöms nödvändig kapacitet för att klara de kommande tre läsåren vara säkrad. Eventuellt kan problem ändå uppstå, om inflyttningen i Hagastaden genererar ett större elevunderlag än vad prognosen visar. Risken bedöms som relativt stor i och med att prognosen endast räknat med 13 barn per 100 invånare i inflyttningsklara bostäder, vilket är ett relativt lågt värde.

Plan för 2020 till 2025

Ny skola i före detta Sveaplans gymnasium. Enheten planeras som en F-6 skola med 630 elever. Tidigast år 2020 kan ombyggnation påbörjas, vilket skulle innebära tidigast färdigställd år 2022.

Ny skola i Hagastaden etapp 2, på tomt väster om Wenner-Gren Center. Grundidén är en större byggnad med flera skolverksamheter och samverkan kring idrott och matsal. Den kommunala skolenheten planeras som en 7-9-skola med 630 elever i sju paralleller. Alternativt, om 3 paralleller kan anordnas på annat sätt, för 360 elever i årskurs 7-9 och cirka 300 gymnasieplatser. Totalt planeras upp till 1 660 elevplatser. Eventuellt kan det bli aktuellt med förskola, diskussion med stadsdelsförvaltningen pågår. För närvarande pågår detaljplanearbetet och en fördjupad volymstudie. Tidigast färdigställd år 2023.

Eventuell möjlighet att på lång sikt utöka Johannes skola med årskurs 7-9, en elevökning med 270 elever. Innebär i så fall att alternativet med ett mindre kommunalt högstadium och en kommunal gymnasieskola på Hagatomten är genomförbart. Ingen tidplan framtagen ännu, tidigast färdigställd år 2024.

Ersättningslokal för Karlbergsskolan. Karlbergsskolans lokalsituation är komplicerad, då lokalerna är utspridda. Diskussioner förs med stadsdelsförvaltningen och stadsledningskontoret avseende eventuellt möjligt övertagande av kvarteret Vasen för nybyggnation av skola. Beslut om framtida användning har ännu inte tagits. Utredning av frågan kommer att ske under planeringsperioden. Föreslagen skolgårdslösning är en känslig frågeställning. Om alternativet är genomförbart är avsikten att Karlberg går från att vara en 2-3-parallellig F-3/4-skola, till en 3-parallellig F-6-skola. Behovet uppstår i samband med inflyttning i Hagastaden etapp 3 från år 2021 och framåt, ett område vars yngre elever inte bör hänvisas ända till Sveaplan på grund av avståndet. Ingen tidplan framtagen ännu, tidigast färdigställd år 2024.

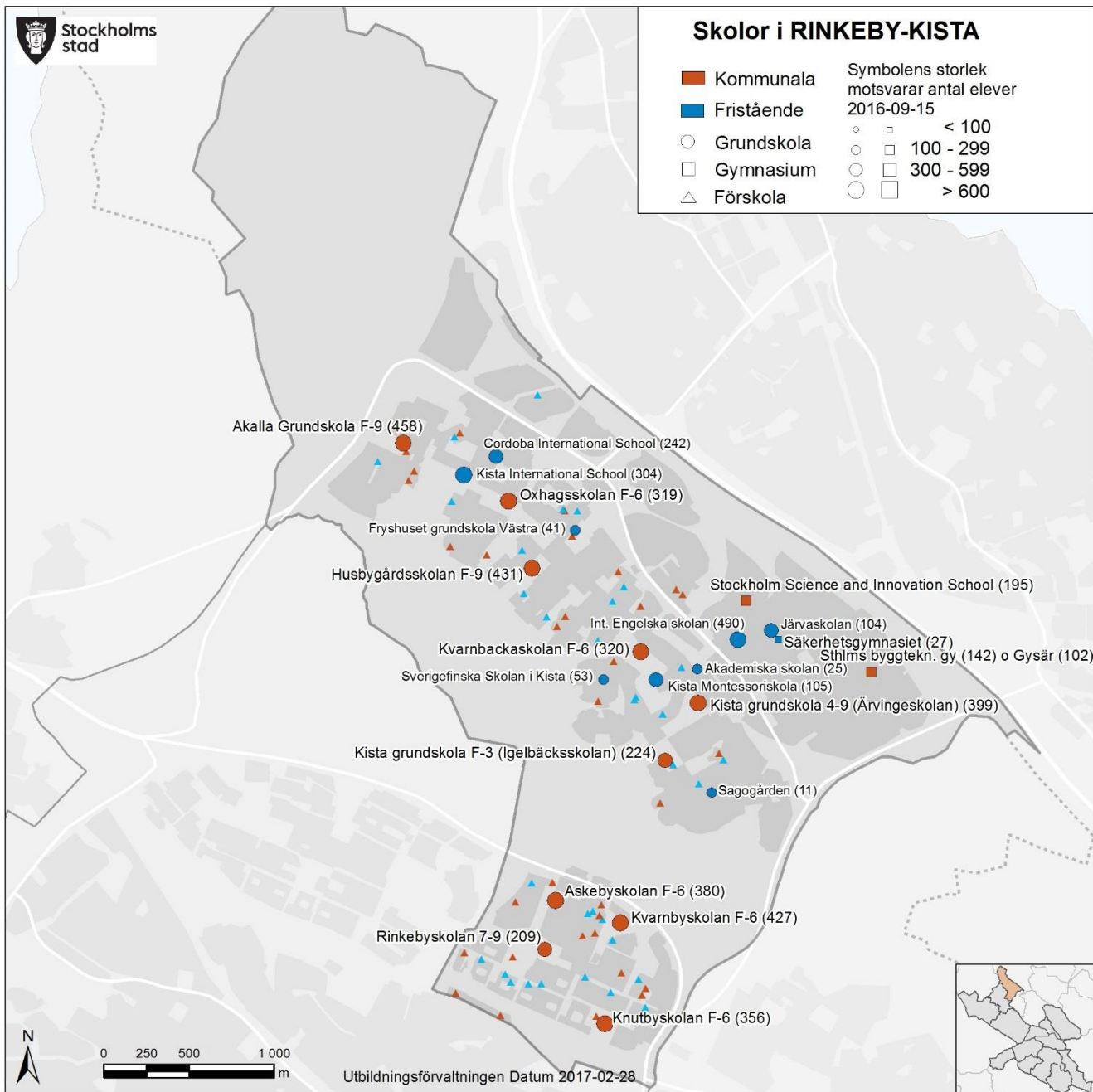
Sammantaget bedöms tillgången på elevplatser att vara tillräcklig med ovanstående åtgärder, på tio års sikt. Förslagen ovan förutsätter att mark- och fastighetsfrågor löses, nödvändiga detaljplaneändringar går igenom, och bygglov beviljas. Det finns risk att projekten inte går att genomföra eller att de tar längre tid. Projekten ovan är beskrivna utifrån när de tidigast bedöms kunna genomföras och kapaciteten tas i drift.

Plan 2026 till 2040

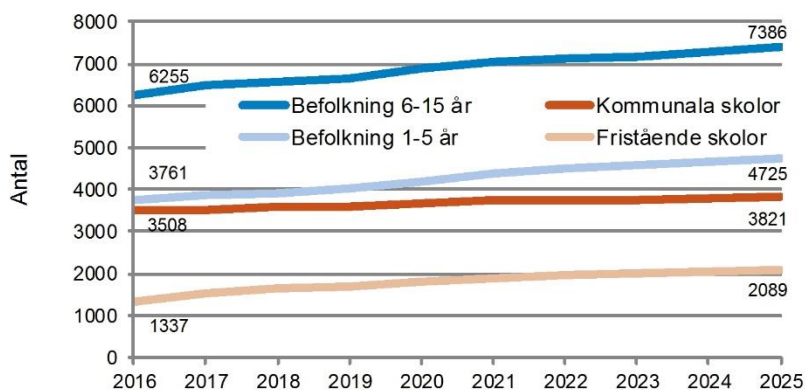
Bedömningen är att ovanstående åtgärder är tillräckliga för att täcka in behovet i stadsdelsnämndsområde Norrmalm fram till år 2040.

Den samordnade grundskoleplaneringen år 2040 identifierade behov av en ny skola för cirka 900 elever, utöver beslutade kapacitetsökningar (vilket inkluderar utbyggnad av Vasa Real, Rödaberg, ny skola vid Sveaplan med mera). Inom stadsdelsnämndsområdet är det dock svårt att tillskapa en så stor kommunal enhet, varför behovet lämpligen fördelas på flera lösningar. Utbildningsförvaltningen förslag är därför en ny skola i Hagastaden för 630 grundskoleelever

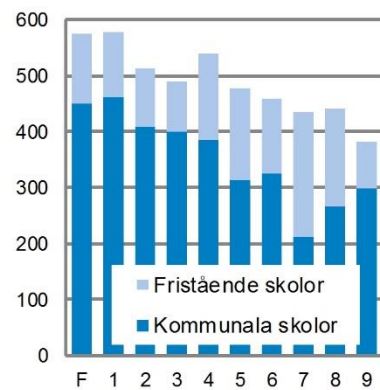
och kapacitetsökning av Karlbergsskolan med cirka 400 elever genom flytt till ersättningslokaler. Alternativt en mindre grundskola i Hagastaden kompletterat med gymnasieplatser och utökad kapacitet på Johannes skola, motsvarande 360 respektive 270 elever, samt Karlbergsskolan med ersättningslokaler, enligt ovan. Därutöver ser förvaltningen ett behov av att komplettera högstadiekapaciteten inom stadsdelsnämndsområdet, vilket bland annat sker genom att säkra Observatorielundens skola som F-9 enhet.

Befolknings- och elevantalsprognoser 2016-2025 för Rinkeby-Kista
Prognosen för fristående skolor avser endast elever folkbokförda i Stockholm

Elevantal 2016 per årskurs och regi

Rinkeby-Kista

Behovsanalys

Stadsutveckling

Antal bostäder 2015: 18 500**Antal nya bostäder fram till år 2025: 5 700 (+ 31 %)**

Jämfört med det existerande bostadsbeståndet är den förväntade ökningen av antal bostäder i Rinkeby-Kista bland de största i Stockholms stad. Antal bostäder förväntas att öka med nästan en tredjedel under kommande tio år. Fram till år 2020 kommer 2 400 nya bostäder byggas. Tyngdpunkten av nybyggnation kommer att vara i norra Kista.

Befolkningsprognos

Befolkningsantal 6-15 år 2015: 6 110**Befolkningsantal 6-15 år 2025: 7 390****Befolkningsökning 2016-2025: 1 280 barn (+21 %)****Befolkningsökning 2018-2020: 420 barn (+6%)**

Den relativa ökningen i Rinkeby-Kistas befolkning i åldrarna 6-15 är jämförbar med genomsnittet i Stockholms stad fram till år 2025. Förändringen i antalet barn och unga är dock kraftigt polariserad. Kista Gård utmärker sig med att vara stadens näst snabbast växande delområde med en ökning av 800 barn fram till år 2025. Antalet barn ökar också i Kvarnby och Nedre Kista. I områdena kring Husby och Södra Rinkeby däremot, bedöms antalet 6-15-åringar minska. Denna prognos tar inte i beaktning de potentiella planerna för bostadsbyggande (Stockholmshusen) i Akallaområdet och således finns de inte heller med i elevantalprognosen. Se nedan under stycket ”Potentiell ny skola i Akalla”.

Elevprognos

Elevantal F-9 2016: 4 850**Elevantal F-9 2025: 5 910****Ökning i elevantalet 2016-2025: 1 070 (+22 %)****Ökning i elevantalet 2018-2020: 270 (+5 %)**

Elevprognosen för Rinkeby-Kista visar på en stor relativ ökning fram till år 2020 och 2025. Den relativa ökningen är speciellt snabb för årskurs F-6, den näst snabbaste i Stockholms stad. Ökningen i årskurs 7-9 är mer måttlig, mer likt stadens genomsnitt. Elevantalet förväntas öka kraftigt i Kista, öka en del i Husby Akalla och minska i Rinkeby. I Kista kan ökningen ses både i kommunal och fristående skola. Det är dock svårt att förutse hur elevantalet i de nystartade fristående skolorna, Internationella Engelska skolan Kista från år 2015 och Järvaskolan från år 2016, kommer att utveckla sig på sikt. De fristående skolornas påverkan på elevernas rörelsemönster gör elevantalprognoserna till viss del svårtolkade då dessa mönster kan vara flyktiga. Elever/föräldrar påverkas av marknadsföring, för att sedan ”ångra” sitt val efter en kort tid på skolan m.m.

Elevpendling

Av 6-15 åringar som bor i SDO:

67 % går i skolan i SDO

59 % går i kommunal skola

Av elever som går i skolan i SDO:

15 % bor i annat SDO

Nettopendling -1300

Rinkeby-Kista har stadens lägsta andel elever som går i skola i sitt stadsdelsnämndsområde och näst lägsta andelen av barn och unga som går i kommunala skolor.

Rinkeby-Kista har stadens näst lägsta nettopendling. Den tredje största utpendlingen sker mest till andra kommuner, över 800 barn och ungdomar. Inom Stockholm är det Spånga-Tensta och Hässelby-Vällingby och då speciellt de fristående skolorna som lockar elever. Inpendling till Rinkeby-Kista är näst minst i staden och då är det speciellt elever från Spånga-Tensta som lockas av de fristående skolorna i Kista.

Det finns nio fristående grundskolor i Rinkeby-Kista. Hälften av dessa skolor har etablerat sig under de senaste åren. Antal och andel elever i fristående skolor förväntas öka under de kommande åren. Många elever i Rinkeby-Kista som både bor och går i skolan i området väljer en fristående skola speciellt i årskurs 7-9.

Förändringar under de kommande åren

Skola	Färdig	Kapacitetsförändring	Vad pågår och/eller kapacitetsförändring	Varför?	Konsekvenser under byggtiden
Husbygdsskolan	Start under 2018 enligt SISABs underhållsplan. Färdigställande inte fastställt.	0	Ombyggnation av tak och eventuellt ventilation.	Enligt SISABs underhållsplan	Kommer kräva någon form av evakuering
Kista grundskola (Igelbäcksskolan)	Ht 2018	0	Ytskiktrensning i kök med uppstart 2017	Enligt SISABs underhållsplan, samt på UtbF:s lista över prioriterade kök*	Kommer kräva någon form av kökevakuering
Kista grundskola (Ärvingeskolan)	Vt 2017	0	Projekt pågår. Anpassning till 4-9 skola samt bygga över innergård och skapa bibliotek.	Renovering och anpassning av kök enligt beställning från UtbF. Köket är på prioriteringslistan*	Ingen evakuering krävs
Kvarnbackaskolan	Vt 2018	Under utredning	Takombyggnad samt ytskiktrensning. Utreder möjligheten till tillagningskök ska utredas. Projektstart februari 2017, kök anpassas i sista etappen med beräknat	Enligt SISABs underhållsplan, samt utredning åt UtbF om kapacitetshöjande åtgärder för kök. Köket är på prioriteringslistan*	Förmodligen internevakuering vid ytskiktrensningarna. Det ska utredas hur man ska lösa matserveringen
Oxhagsskolan	Vt 2020	0	Ombyggnation av tak och ventilation med start under 2019. Möjligt färdigställande 2020	Enligt SISABs underhållsplan	Kommer kräva någon form av evakuering

Tabell: Förändringar 2017-2020

* Se avsnittet om prioriterade kök

Plan för 2020 till 2025

Akalla grundskola F-9, Oxhagsskolan, Husbygdsskolan

Elevantalsprognoserna visar inga dramatiska förändringar, det finns dessutom ett visst kapacitetsöverskott i skolorna vilket möjliggör viss ökning av elevantalen. Inget ökat kapacitetsbehov i någon större omfattning bedöms i detta område baserat på elevprognoser samt kapacitetssimuleringar.

Potentiell ny skola i Akalla

Det finns enligt stadsbyggnadskontoret potential i Akalla/Husby för att bygga 1 500-2 000 hyresrätter men det finns, för tillfället, ingen process för dessa bostäder. Dessa eventuellt kommande bostäder ger således inget avtryck i elevantalsprognosen för området. Däremot är ambitionen hög för att bygga dessa bostäder och 500 av dem skulle kunna byggas redan till år 2025, sedan ytterligare 500 bostäder till år 2030 och ytterligare 500-1 000 bostäder därefter till år 2040. Detta kan beroende på byggnadstakt, när bostäderna färdigställs och hur många barn som flyttar in i området generera kapacitetsbrist kring år 2030 i det tidigaste scenariot, och eventuellt runt år 2040 i ett annat scenario. Arbete pågår med att säkra möjligheten till skolverksamhet i området med bakgrund i dessa tillkommande bostäder. Bland annat utreds möjligheten att ta över fastigheten där Kista International School (före detta Akallaskolan) har sin verksamhet idag.

Potentiell ny skola på Dalhagens BP

Dalhagens BP, en del av Akalla 4:1, med intilliggande skogsparti utgör ett område som har goda förutsättningar för en framtida skola. Området är idag en öppen idrottsyta som redan är markanvisad för idrottshall. Exploateringskontoret kommer att lyfta ett beslut om markanvisning till Exploateringsnämnden för att möjliggöra en planstart med stadsbyggnadskontoret i mars/april 2017. Skolan planeras stå färdig runt år 2025.

Kvarnbackaskolan, Kista grundskola (Ärvingeskolan), Kista grundskola (Igelbäcksskolan), Kista Ängsskolan

I hela stadsdelsnämndsområdet kommer befolkningen i åldrarna 6-15 år att växa till ungefär 8 800 personer år 2040 från dagens cirka 6 300 personer, och det kan till största del tillskrivas Kistaområdet, vilket också syns i elevantalet som väntas öka här. Det är framförallt den starka utvecklingen av nya bostäder i Kista som förutspås under de kommande åren som trycker upp behovet. Skolorna i Kistaområdet har kapacitet att öka sitt elevantal till viss del på kort sikt så behovet kommer framförallt att uppstå efter år 2030, då Kista Äng som planeras färdigställas år 2021 ökar kapaciteten i området, annars skulle bristen på skolplatser inträffa tidigare.

Askebyskolan, Kvarnbyskolan, Rinkebyskolan, Knutbyskolan

Totalt sett visar prognosen ett något minskat elevantal (grundskolebarn). Detta varierar över alla skolor. Askebyskolan och Kvarnbyskolan visar en liten uppgång under de närmaste åren, medan Knutbyskolan och Rinkebyskolan visar ett något minskande elevantal. Alla beskrivna skolor utom Rinkebyskolan är F-6-skolor där prognoserna för respektive skola tar ut varandra. Dessutom finns det utrymme för att utöka elevantalet i några av dessa skolor. Det bör således inom dessa tre skolor inte uppstå någon kapacitetsbrist. Elevprognosen för Rinkebyskolan visar en avtagande utveckling, där det dessutom i skolan finns överkapacitet. Enligt prognoser och kapaciteter ska det inte uppstå kapacitetsbrist i detta område under kommande tio år.

Community Schools

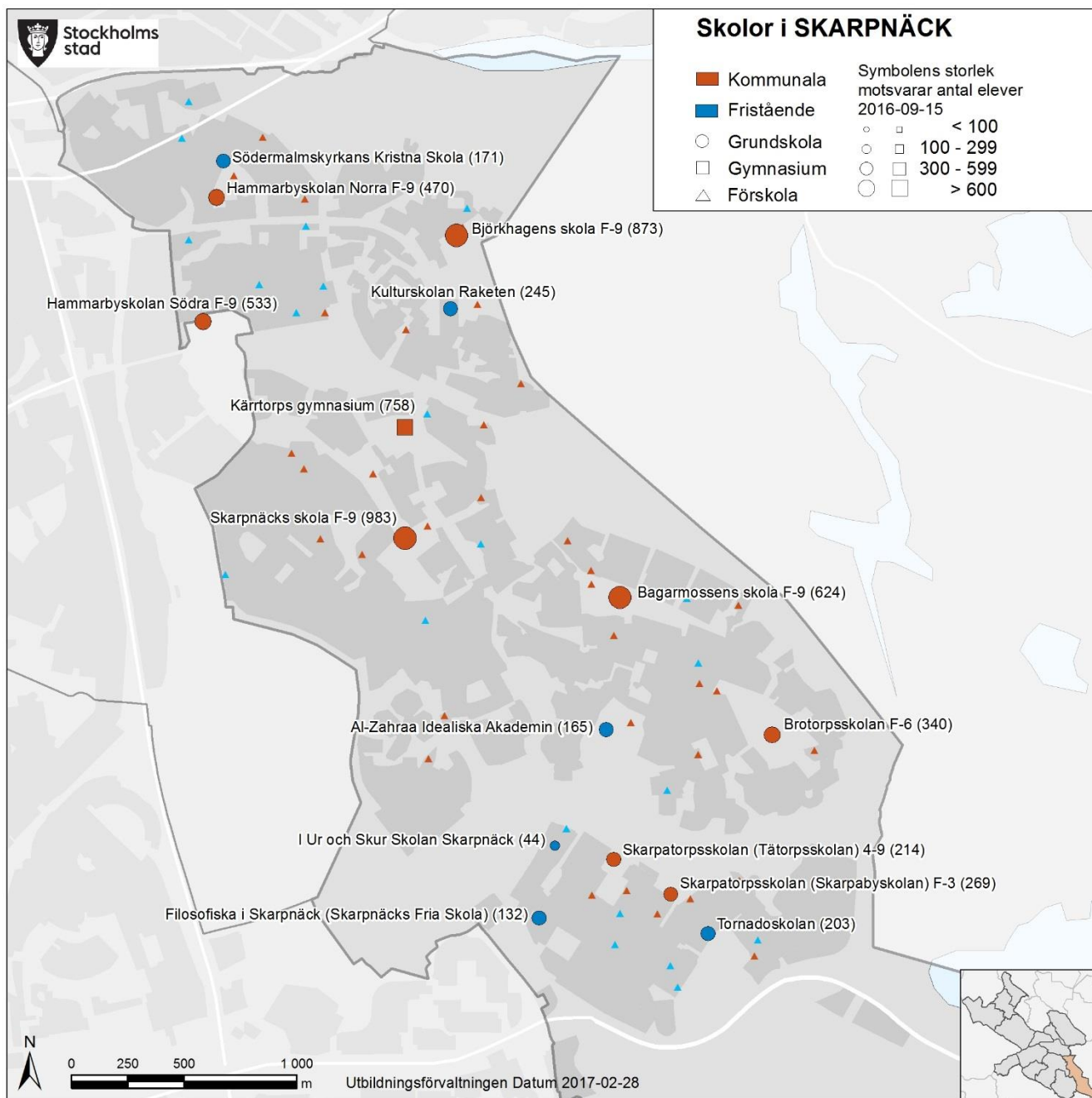
Stadsdelsförvaltningen har tillsammans med utbildningsförvaltningen fått i uppdrag av kommunfullmäktige att samverka i utredningen av möjligheten att skapa Community Schools.

Plan 2026 till 2040

Identifierat behov i stadsdelsnämndsområdet enligt behovsanalys (i SAMS) fram till år 2040 är två nya skolor. Men det är framförallt den starka utveckling i Kista som förutspås under de kommande åren som trycker upp behovet. Det är således tydligt att det är i Kistaområdets skolor som elevantalet prognosticeras att öka medan skolorna i Rinkeby samt Akalla/Husby förväntas möta en vikande eller ett väldigt svagt ökande elevunderlag, däremot finns osäkerheter kring bostadsplanerna i Akallaområdet. Om dessa planer blir verklighet kommer ett behov att uppstå i Akalla år 2030 eller 2040 beroende på färdigställandetakt och antal barn som verkligen flyttar in.

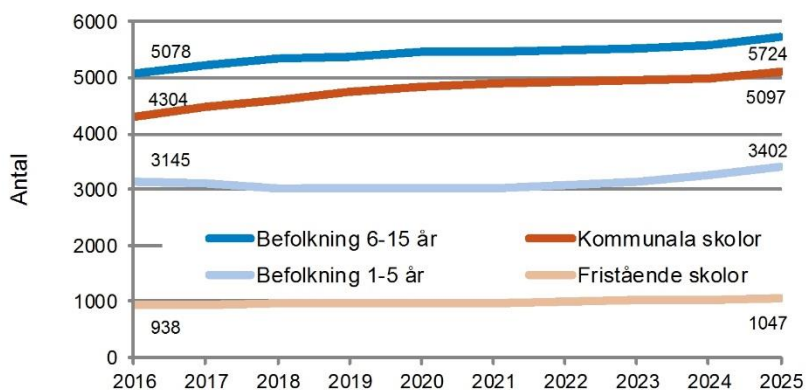
Inom ramen för SAMS-arbetet ser utbildningsförvaltningen ett behov av två skolor, utöver detta finns ett eventuellt kommande behov för ytterligare en skola.

- Kista äng är redan beslutat (planerat färdigställande år 2021) och är utöver behovsanalysens två nya skolor. Det är också möjligt att bygga ytterligare en våning på Kista äng och öka den blivande skolans kapacitet från 630 elever till cirka 800.
- Planeringsarbete pågår för en eventuell skola på Dalhagens BP med möjligt färdigställande till omkring år 2025. Enligt elevantalsprognosen jämfört med kapacitet kommer ytterligare behov för en skola i Kista att uppstå kring år 2035.
- Beroende på de potentiella bostadsplanerna i Akalla, så kan kapacitetsbrist uppstå kring år 2030 eller år 2040. Möjlig plats för skola bör säkerställas för det eventuellt kommande behovet.

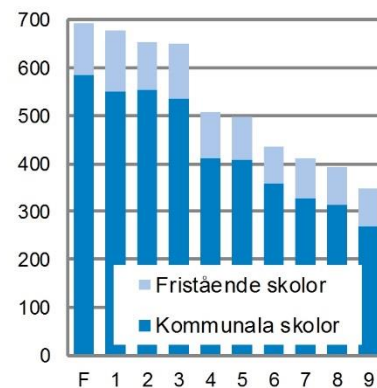

Befolknings- och elevantalsprognoser 2016-2025 för Skarpnäck

Prognosen för fristående skolor avser endast elever folkbokförda i Stockholm

Elevantal 2016 per årskurs och regi

Skarpnäck

Behovsanalys

Stadsutveckling

Antal bostäder 2015: 21 700

Antal nya bostäder fram till år 2025: 2 800 (+ 13 %)

Bostadsbyggandet i Skarpnäck är det lägsta i antal i Stockholms stad fram till år 2020 och fortsätter att vara lågt fram till år 2025. Mot slutet av prognosperioden och strax därefter kommer antalet bostäder dock att öka när program för både Hammarbyhöjden-Björkhagen (2 300-2 700 bostäder) och Bagarmossen-Skarpnäck (3 500 bostäder) startar.

Befolkningsprognos

Befolkningsantal 6-15 år 2015: 4 960

Befolkningsantal 6-15 år 2025: 5 720

Befolkningsökning 2016-2025: 770 barn (+15 %)

Befolkningsökning 2018-2020: 220 barn (+4%)

Skarpnäcks befolkning i åldrarna 6-15 förväntas ha en lägre tillväxttakt än stadens genomsnitt under kommande tio år. Initialt är det Hammarbyhöjden, Björkhagen och Bagarmossen som har en tydlig befolkningsökning, men år 2025 och framåt räknar man med en generell ökning i stadsdelsområdet och då i relation till de byggprogram som startar upp. Enskededalen, som har ett högt antal elever som går i Hammarbyskolan, förväntas möta en minskning av antalet barn och unga under perioden.

Elevantalsprognos

Elevantal F-9 2016: 5 240

Elevantal F-9 2025: 6 140

Ökning i elevantalet 2016-2025: 900 (+17 %)

Ökning i elevantalet 2018-2020: 250 (+4 %)

Ökningen i elevantalet i Skarpnäck följer stadens genomsnittliga utveckling. Antal förskoleklass elever kommer att hålla sig på stabil nivå, med en liten nedgång fram till år 2021 och en liten ökning därefter. Ökningen i antal elever årskurs 1-6 är lite långsammare än i staden i genomsnitt, men i årskurs 7-9 hör den relativa ökningen till de största framförallt till år 2020. Hammarbyhöjden, Björkhagen och Bagarmossen förväntas få den mest märkbara elevantalsökningen.

Elevpendling

Av 6-15 åringar som bor i SDO:

80 % går i skolan i SDO

75 % går i kommunal skola

Av elever som går i skolan i SDO:

22 % bor i annat SDO

Nettopendling +150

Andel barn och ungdomar som går i skolan i sitt SDO är bland de högsta i staden i Skarpnäck.

Det går 150 fler elever i stadsdelsnämndsområdets skolor än det bor där. Exkluderas Hammarbyskolan som tar in över 400 elever, eller 40 procent av skolans elevantal, från Enskede-Årsta-Vantör, blir utpendlingen större än inpendlingen. Störst utpendling sker till Södermalm, cirka en tredjedel. Utpendlingen är stor också till Enskede-Årsta-Vantör och

Farsta där Internationella Engelska skolan lockar elever. Främst sker inpendling från Enskede-Årsta-Vantör, även utöver de elever som går i Hammarbyskolan, och från Farsta.

Det finns sex fristående grundskolor i Skarpnäck, varav fyra framför allt tar in elever lokalt. Al-Zahraa Idealiska Akademin och Södermalmskyrkans Kristna Skola tar in elever från hela staden.

Förändringar under de kommande åren

Skola	Färdig	Kapacitetsförändring	Vad pågår och/eller kapacitetsförändring	Varför?	Konsekvenser under byggtiden
Ny skola (Bergholmsbacken)	2027	1200	Utredning påbörjas för skola om cirka 1200 elever.	Kapacitetsökning. UtbF.	Inga.
Ny skola (Hammarby backe)	2023	1200	Utredning påbörjas för skola om cirka 1200 elever.	Kapacitetsökning. UtbF.	Inga.
Björkhagens skola	2020	150	Om- och tillbyggnation av kök, färdigställt 2020.	Kapacitetsökning. UtbF.	Köket är obrukbart.
Brotorpskolan	2021	300	Utredning för tillbyggnation.	Kapacitetsökning. UtbF.	Evakuering.
Hammarbyskolan Södra	2024	200	Utredning för rivning av idrottsbyggnad och nybyggnation.	Samplanering med idrottsförvaltningen om en ny idrottshall möjliggör rivning av befintlig idrottsbyggnad. Kapacitetsökning. UtbF.	Inga.
Skarpnäcks skola			Utredning för ny-, till- och ombyggnation, ventilationsarbete.	Kapacitetsökning och verksamhets-anpassningar. UtbF/SISAB.	Evakuering.

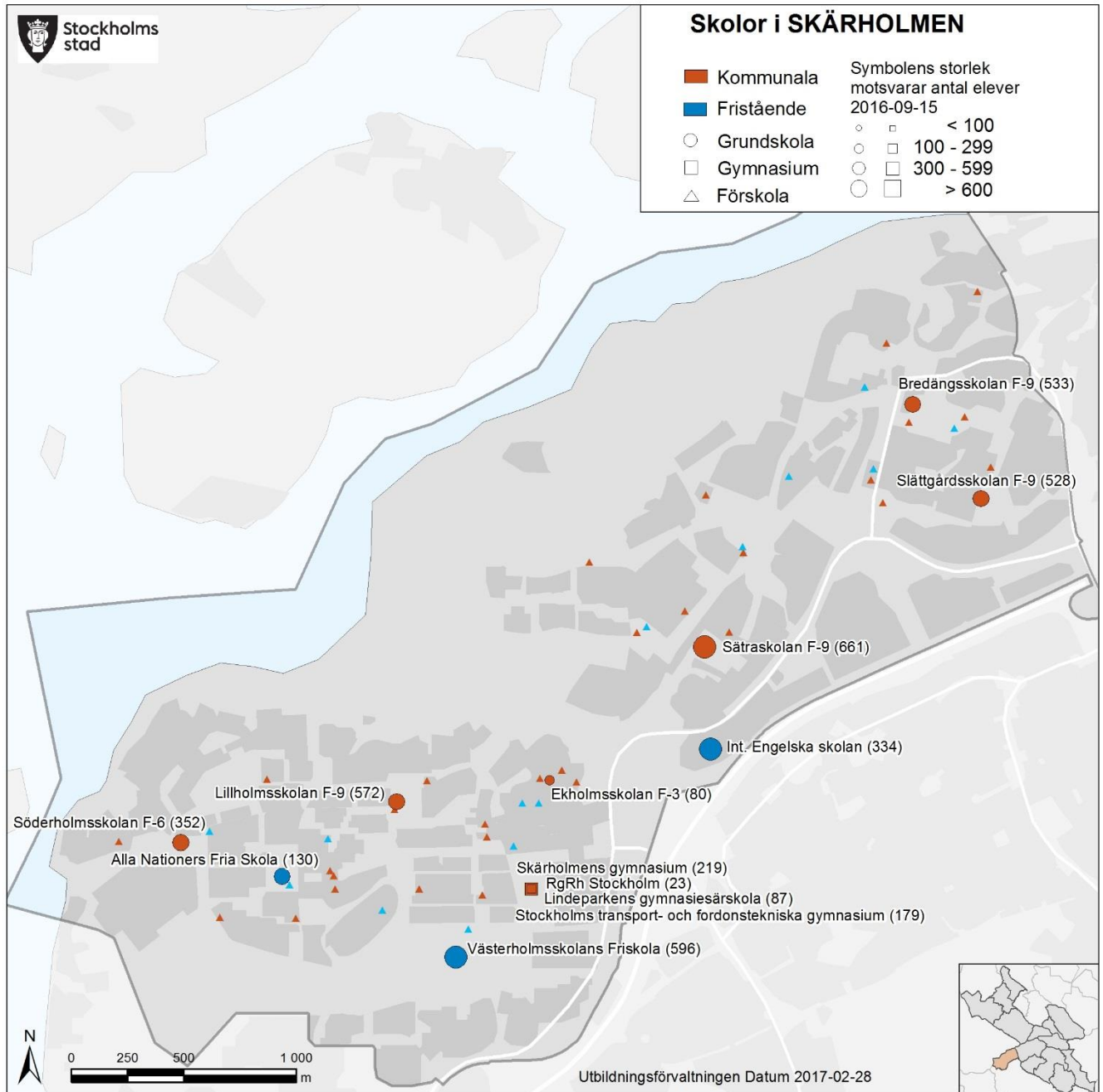
Tabell: Förändringar 2017-2020

Plan för 2020 till 2025

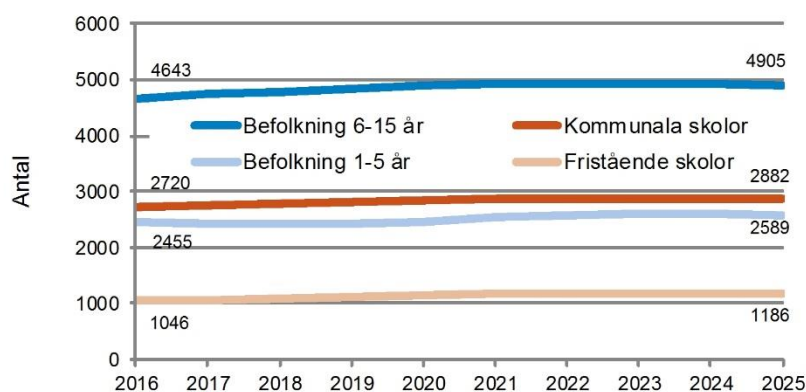
Bedömningen av takten för nybyggnation av bostäder i stadsdelsnämndsområdet skiljer sig väsentligt mellan befolkningsprognosen och exploateringskontorets antaganden. Förvaltningen förbereder för kapacitetsökning motsvarande två skolor mellan åren 2020-2025/2028. En ny skola färdigställs i Hammarby backe. Skolan får även kapacitet för att ta emot högstadiel elever från Hammarby sjöstad. Kapacitetsökningar planeras även i Bagarmossen och Skarpnäck, antingen genom färdigställandet av en ny skola i Bergholmsbacken eller genom kapacitetsökningar på befintliga skolor.

Plan 2026 till 2040

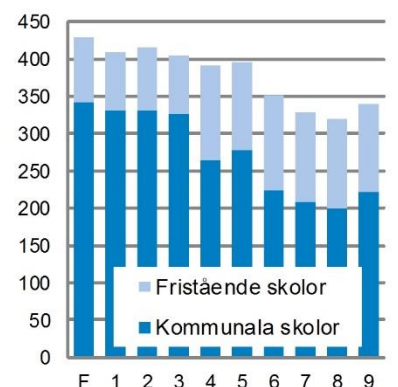
Kapacitet motsvarande en skola färdigställs i Bagarmossen-Skarpnäck.

Befolknings- och elevantalsprognoser 2016-2025 för Skärholmen
Prognosen för fristående skolor avser endast elever folkbokförda i Stockholm

Elevantal 2016 per årskurs och regi

Skärholmen

Behovsanalys

Stadsutveckling

Antal bostäder 2015: 13 600**Antal nya bostäder fram till år 2025: 1 900 (+ 14 %)**

Under de senaste åren har det byggts få bostäder i Skärholmen och planerat bostadsbyggande är också det lägsta i antal bostäder fram till år 2025. I stadens utbyggnadsstrategi pekas Skärholmen ut som ett av tre fokusområden med stor bostadspotential och inom projektet Fokus Skärholmen finns ambitionen att över 4 000 nya bostäder ska byggas inom stadsdelsnämndsområdet, delvis efter år 2025.

Befolkningsprognos

Befolkningsantal 6-15 år 2015: 4 520**Befolkningsantal 6-15 år 2025: 4 910****Befolkningsökning 2016-2025: 390 barn (+9 %)****Befolkningsökning 2018-2020: 140 barn (+3%)**

Förväntad ökning av antalet barn och unga 6-15 år i Skärholmen är den lägsta i Stockholms stad under åren 2016-2025 och under åren 2018-2020 är det den näst lägsta. De områden som ökar mest är Vårberg och centrala Bredäng. Antalet barn och unga förväntas minska i centrala Skärholmen.

Elevprognos

Elevantal F-9 2016: 3 770**Elevantal F-9 2025: 4 070****Ökning i elevantalet 2016-2025: 300 (+8 %)****Ökning i elevantalet 2018-2020: 110 (+3 %)**

Skärholmen har stadens lägsta elevantalsökning fram till år 2025. Elevantalet förväntas vara på en stabil nivå de kommande tio åren, förutom en liten svacka år 2022 och 2024. Ökningen beräknas ske i årskurs 7-9 och detta med en fjärdedel. Övriga årskurser blir kvar på dagens nivå. Sättra är det område som ökar mest. I Skärholmen-Vårberg förväntas elevantalet i fristående skolor öka, medan de kommunala tappar elever.

Elevpendling

Av 6-15 åringar som bor i SDO:

75 % går i skolan i SDO

64 % går i kommunal skola

Av elever som går i skolan i SDO:

9 % bor i annat SDO

Nettopendling -800

Av de barn och ungdomar som bor i Skärholmen går 75 procent även i skola i Skärholmen. Det är på samma nivå som stadens genomsnitt.

Det bor 800 fler elever i stadsdelsnämndsområdet än det går i områdets skolor. Störst utpendling sker till Hägersten-Liljeholmen men också till Södermalm och andra kommuner. Inpendling till Skärholmen är den lägsta i staden och är jämnt fördelad från andra stadsdelsnämndsområden och annan kommun.

Över 30 procent av elever boende i Skärholmen går i fristående skolor, den näst högsta andelen i staden. 20 procent av dessa elever väljer någon av de tre fristående skolorna som finns i Skärholmen – Västerholmsskolans Friskola, Internationella Engelska skolan Skärholmen och Alla Nationers Fria skola. De fristående skolorna i Skärholmen tar alla in elever lokalt.

Förändringar under de kommande åren

Skola	Färdig	Kapacitetsförändring	Vad pågår och/eller kapacitetsförändring	Varför?	Konsekvenser under byggtiden
Lillholmsskolan	Ht 2021	+ 30 elevplatser i grundskola.	Utredning om- och tillbyggnation.	Paviljongavveckling och avveckling av externa lokaler. Grundskola.	Evakuering.
Lillholmsskolan	Vt 2018	0	Ventilationsåtgärder i hus B.	Underhållsprojekt initierat av SISAB.	6 klasser är evakuerade till lokaler på Österholmsskolan.
Slättgårdsskolan	Ht 2020	0	Utredning om- och tillbyggnation.	Paviljongavveckling.	Evakuering.
Söderholmsskolan	Ht 2017	0	Verksamhetsanpassningar hus A, B och D.	Paviljongavveckling och avveckling av en extern lokal.	
Söderholmsskolan	Inte satt än.	+ 449 elevplatser.	Ny detaljplan för att möjliggöra kapacitetsökning.	Paviljongavveckling och avveckling av externa lokaler. Kapacitetsökning i samband med nya bostäder.	Evakuering.

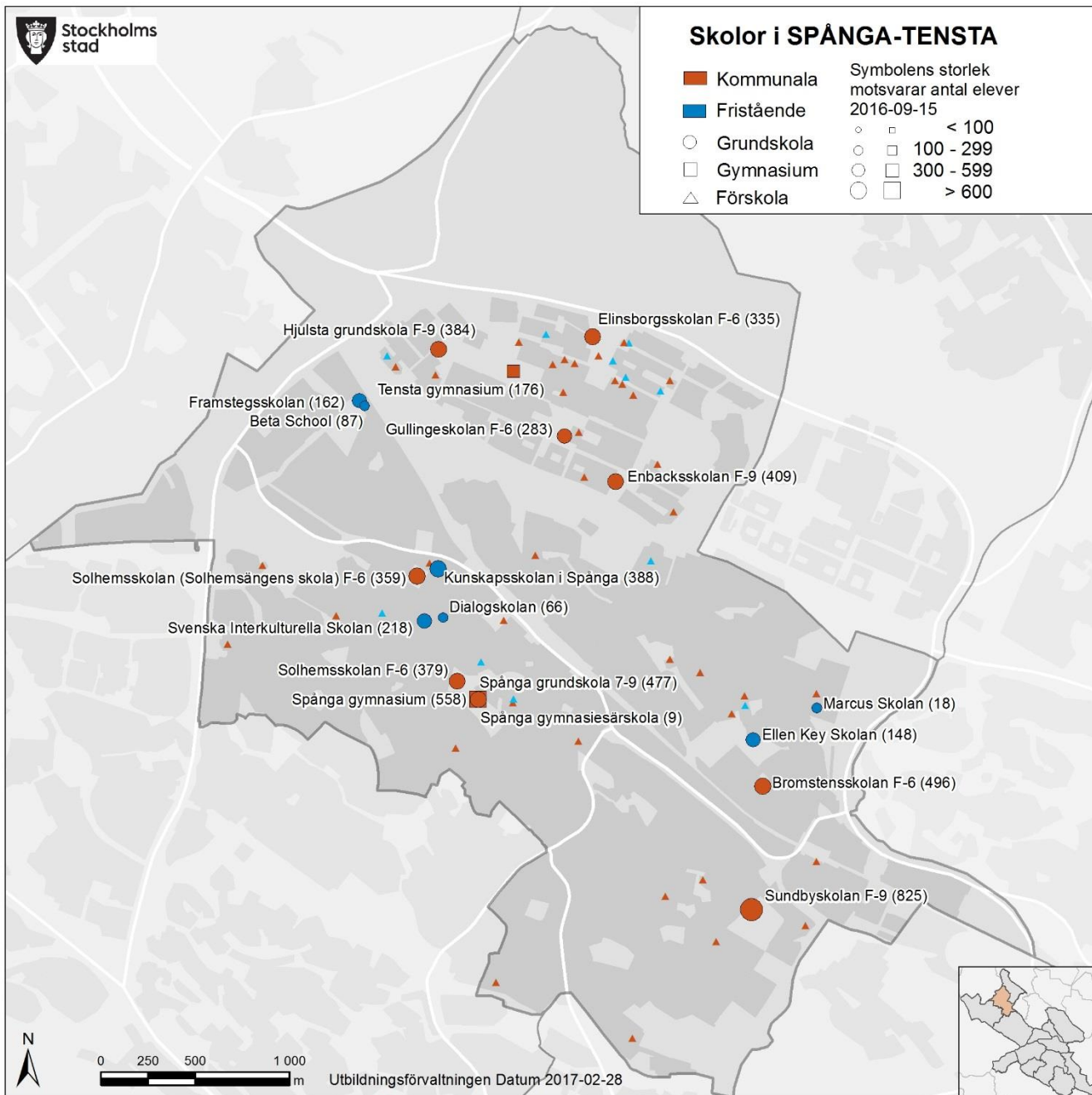
Tabell: Förändringar 2017-2020

Plan för 2020 till 2025

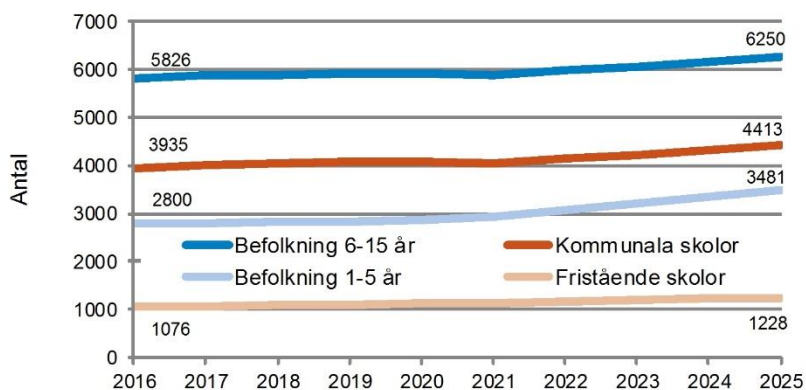
I samband med stadens utvecklingsprojekt Fokus Skärholmen planerar förvaltningen att bygga en ny skola på fastigheten Tankebyggarorden intill Sätra IP. Byggnation kan påbörjas årsskiftet 2024/2025 när tillfälliga boenden avvecklas från platsen. Detaljplan för skola finns och skolan behöver färdigställas till år 2027.

Plan 2026 till 2040

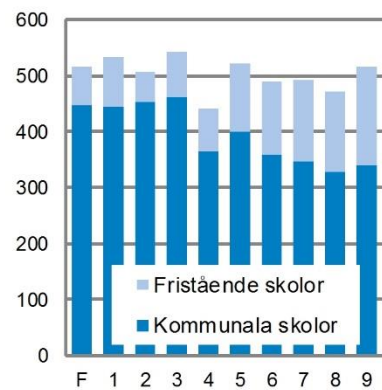
Inom staden pågår projektet Fokus Skärholmen med ambitionen att bygga över 4 000 nya bostäder i Vårberg, Skärholmen, Sätra och Bredäng. Utöver en ny skola intill Sätra IP behövs ytterligare två nya skolor fram till 2040. Förvaltningen ser tillsammans med SISAB över en ny skoltomt nära Vårbergs IP och en ny skoltomt mellan Bredäng och Mälarhöjden till cirka 2030. Inga tomter är fastställda och tidplan för nya skolor är avhängigt produktionen av nya bostäder.

Befolknings- och elevantalsprognoser 2016-2025 för Spånga-Tensta
Prognosen för fristående skolor avser endast elever folkbokförda i Stockholm

Elevantal 2016 per årskurs och regi

Spånga-Tensta

Behovsanalys

Stadsutveckling

Antal bostäder 2015: 13 300**Antal nya bostäder fram till år 2025: 4 200 (+ 31 %)**

Spånga-Tenstas bostadsbyggande tillhör de lägsta i antal fram till år 2019 men därefter förväntas arbetet ta fart med Bromstenstaden. Projektet tillsammans med andra närliggande planer gör att den förväntade ökningen av antal bostäder, jämfört med existerande bostadsbestånd i Spånga-Tensta är näst störst i Stockholms stad fram till år 2025.

Befolkningsprognos

Befolkningsantal 6-15 år 2015: 5 750**Befolkningsantal 6-15 år 2025: 6 250****Befolkningsökning 2016-2025: 500 barn (+9 %)****Befolkningsökning 2018-2020: 20 barn (+0%)**

Spånga-Tensta är det stadsdelsnämndsområde i Stockholm som förväntas ha näst lägst ökning av sin befolkning i åldrarna 6-15 år under prognosperioden 2016-2025 och under åren 2018-2020 förväntas antal barn och unga vara oförändrat. Befolkningsökningen sker nästan uteslutande i Norra Bromsten och Sundby med en liten ökning också i Hjulsta. De sydvästra delarna av stadsdelsnämndsområdet och stora delar av Tensta förväntas ha en befolkningsminskning.

Elevprognos

Elevantal F-9 2016: 5 010**Elevantal F-9 2025: 5 640****Ökning i elevantalet 2016-2025: 630 (+13 %)****Ökning i elevantalet 2018-2020: 80 (+2 %)**

Spånga-Tensta har en förväntad elevminskning i årskurs F-6 och en ökning i 7-9 fram till år 2020, dessa motsatser skapar som helhet en stabil elevantalsutveckling under perioden. Därefter, år 2021 till 2025, beräknas en ökning med cirka 100 elever per år. Elevantalet kommer att öka mest i Bromsten samt i Sundby. Sundbyskolan får sin elevantalsökning framförallt i årskurs 7-9, då baserad bland annat på elever från Mariehällsskolan som i Sundbyskolan får sin närmast belägna högstadieskola.

Elevpendling

Av 6-15 åringar som bor i SDO:

68 % går i skolan i SDO

69 % går i kommunal skola

Av elever som går i skolan i SDO:

22 % bor i annat SDO

Nettopendling -750

Spånga-Tensta har stadens näst lägsta andel av elever som går i skola i sitt SDO.

Det bor 750 fler elever i stadsdelsnämndsområdet än det går i områdets skolor. I relation till antal barn och unga i SDO är utpendlingen från Spånga-Tensta den näst största i staden. Överlägset störst utpendling sker till fristående skolor i Bromma och Rinkeby-Kista. Också skolorna i Hässelby-Vällingby samt i andra kommuner lockar elever från Spånga-Tensta. Inpendlingen sker nästan uteslutande till de fristående skolorna från Hässelby-Vällingby och

Rinkeby-Kista och till Sundbyskolan från Bromma. Sundbyskolan tar cirka 20 procent av sina elever från Bromma. Också Vinstaskolan i Hässelby-Vällingby tar in elever från Spånga-Tensta.

Det finns sju fristående grundskolor i Spånga-Tensta. Över hälften av eleverna i dessa kommer från andra stadsdelsnämndsområden och antal elever från andra kommuner är också markant.

Förändringar under de kommande åren

Skola	Färdigställande-datum	Kapacitetsförändring	Vad pågår och/eller kapacitetsförändring	Varför?	Konsekvenser under byggtiden
Bromstensskolan	2021	Integrering av F-klasser samt ytterligare kapacitetsökning med cirka 50 elever.	Ny byggnad för idrott m.m. ersätter befintlig	Organisatoriska fördelar med F-klasser på samma fastighet, samt utbyggnadsbehov för tre parallellers kapacitet	Idrottsfunktionen samt kök och matsal behöver säkerställas
Elinsborgsskolan	2020	0	Ventilationsprojekt samt mögelsanering	Initierat av Sisab pga. icke godkänd OVK	Evakuering
Gullingskolan	Ht 2019	0	Ventilationsprojekt	Låg kapacitet samt bullerproblem, initierat av Sisab	Evakuering
Hjulsta grundskola	2017	0	Avveckling av två paviljonger	Uttjänta och överflödiga lokaler	Avspärrningar del av skolgård
Solhemsskolan	2019	0	Utökning kökskapacitet och utbyggnad matsal	Arbetsmiljöanmärkning kök samt för liten matsal	Kök- och matsalspaviljong etableras under våren -17
Solhemsskolan	2022	0	Utredning om permanent paviljongersättning	Bygglov har gått ut	Evakuering under rivning och uppförande av ny byggnad
Sundbyskolan	Utredning pågår	Cirka 300	Avveckling av paviljonger, nybyggnation, ombyggnad kök och matsal	Behov av kapacitetsökning samt uttjänta paviljonger	Evakuering och avspärrningar på del av skolgård

Tabell: Förändringar 2017-2020

Plan för 2020 till 2025

Spånga-Tensta

Det är stora barriärer mellan Spånga och Tensta. Det är inte bara villaområde kontra flerkonfamiljsbostäder, utan även socioekonomi och geografi. Områdena är rent fysiskt separerade av ängsmark och höjdskillnader, och samtidigt som gröntorna är bra rekreationsområden så fungerar de som osynliga murar. Även tvärkommunikationerna mellan områdena är komplicerande. Detta visar sig också tydligt genom att det är enkelt att röra sig från Tensta mot Spånga men inte tvärtom. En del av denna pendlingsrörelse kommer av elever boende i villaområdet på Solhöjden, som "hör till" Enbacksskolan, men som nästan uteslutande går i Solhemsskolan.

Alla skolor i området har behov av lokalåtgärder, vilka är mer kortsiktiga och beskrivs ovan.

Spånga

Prognosen för området visar ett ökande elevantal, särskilt i slutet av perioden. Anledningen är prognosen för bostäderna i Bromstensstaden, och en planerad kapacitetsökning kopplad till dessa finns i Plan 2026 till 2040 nedan.

Tensta

Elevantalsprognosen för området innebär inga större förändringar. Däremot kan det bli konsekvenser utifrån undanträngningseffekter genom att eleverna inte kan gå kvar i de andra kommunala skolor som de pendlar ut till idag. Det finns samtidigt ett kapacitetsöverskott i dagens lokaler förutsatt att man inte ser det som nödvändigt att skolorna har extra kvadratmeter per elever för socioekonomisk tilldelning.

Plan 2026 till 2040

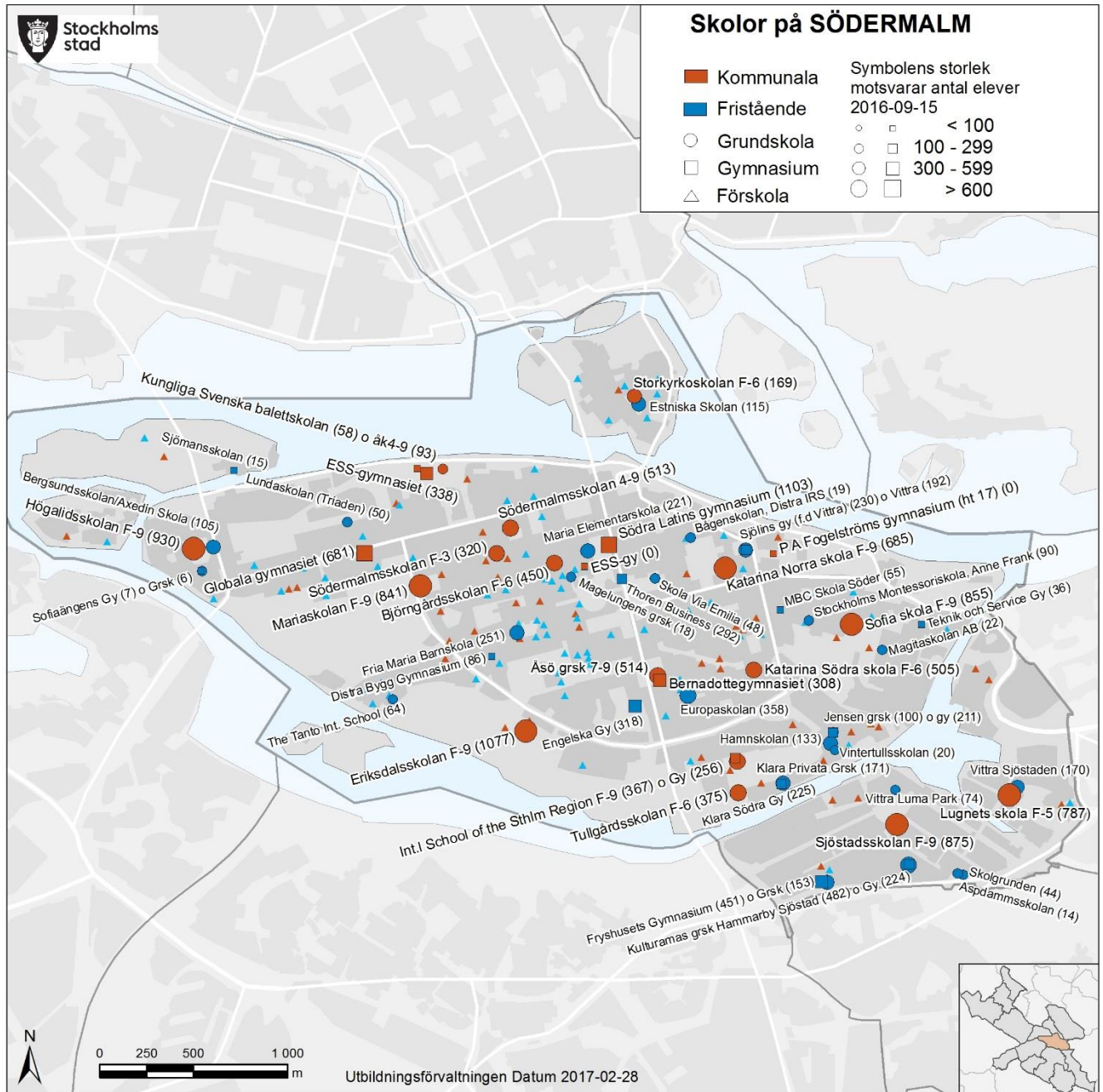
Förslag från utbildningsförvaltningen: två nya skolor

- En ny skola behövs till Bromstensstaden år 2025
- En skola till behövs i området Spångadalen och Bromstensgluggen mot slutet av prognosperioden (år 2030-2035)
- Skolbehovet inom planerad exploatering av Stockholmsporten mellan Hjulsta och Järfälla är utöver behovsanalysen och bör lösas inom programmet.

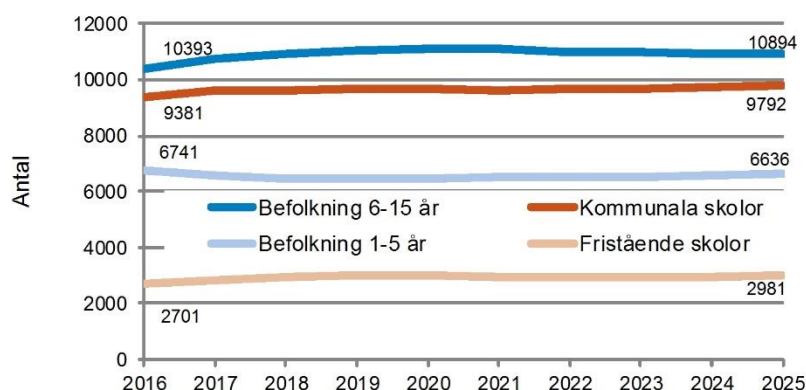
Mest angeläget för Spånga-Tensta är att lösa kommande skolbehov i Bromsten på grund av nybyggnation. Omkring 3 000 bostäder planeras till Bromstensstaden och Ferdinand (på andra sidan av järnvägen) med byggstart år 2019.

Två olika förslag på skolfastigheter finns för att täcka behovet av skolplatser som uppstår, Bromstens IP och Solhems bollplan. Bromstens IP ligger i området och på rätt sida om järnvägen och vägen i förhållande till merparten av bostäderna, och har därför geografiskt ett bra läge. Idrottsplatsen är dock nyligen iordninggjord med nylagt konstgräs, och det stora behovet av spelplaner i området och idrottsplatsens sociala funktion skulle göra Solhems bollplan mer lämpad för exploatering, förutsatt att barriären i form av väg och järnväg hanteras av till exempel en tunnel.

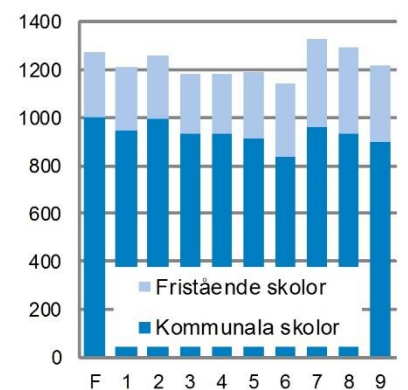
Mot slutet av prognosperioden behövs det en skola till i Spånga, lämpligen lokaliserad mot Spångadalen och det utbyggnadsprojekt som det där finns planer för. Två platser har lokaliserats som möjliga, dels nordost om Spånga IP och dels någonstans i detaljplaneringen av Bromstensgluggen.

Befolknings- och elevantalsprognoser 2016-2025 för Södermalm
Prognosen för fristående skolor avser endast elever folkbokförda i Stockholm

Elevantal 2016 per årskurs och regi

Södermalm

Behovsanalys

Stadsutveckling

Antal bostäder 2015: 68 900

Antal nya bostäder fram till år 2025: 3 700 (+ 5 %)

Jämfört med det existerande bostadsbeståndet är den förväntade ökningen av antal bostäder på Södermalm det lägsta i Stockholms stad. Fram till år 2020 kommer störst ökning ske i Hammarby sjöstad. Mot slutet av prognosperioden kommer bostadsbyggandet att koncentreras till kvarteret Persikan på sydöstra Södermalm samt inom program för Söderstaden i Södra Skanstull.

Befolkningsprognos

Befolkningsantal 6-15 år 2015: 10 030

Befolkningsantal 6-15 år 2025: 10 890

Befolkningsökning 2016-2025: 860 barn (+9 %)

Befolkningsökning 2018-2020: 400 barn (+4%)

Södermalm är det folkrikaste stadsdelsnämndsområdet med 127 000 personer och näst störst när det gäller barn och unga i åldern 6-15 år. Den förväntade ökningen i Södermalms befolkning i åldrarna 6-15 tillhör de lägsta i Stockholms stad. Nästan hälften av den förväntade ökningen kommande tio år hamnar under planeringsperioden 2018-2020. Det innebär att det inledningsvis finns en ökning för att sedan stabiliseras under andra hälften av perioden. Hammarby sjöstad är det område som har störst ökning med cirka 460 barn. Högalid och Södra Sofia är områden som också ökar i nämnvärda volymer. Däremot minskar antalet barn i Gamla Stan och Södra Station.

Elevantalsprognos

Elevantal F-9 2016: 12 080

Elevantal F-9 2025: 12 780

Ökning i elevantalet 2016-2025: 690 (+6 %)

Ökning i elevantalet 2018-2020: 80 (+1 %)

Den förväntade elevantalsökningen på Södermalm fram till år 2020 är den lägsta i Stockholms stad och ökningen fram till år 2025 är den lägsta relativa ökningen i staden. Antal förskoleklass elever förväntas minska fram till 2021 och därefter hålla sig på stabil nivå, vilket gör att antalet elever i årskurs F-6 kommer att minska 2020-2024 med cirka 100 elever per år. Däremot, precis som för staden i övrigt, förväntas elevantalet i årskurs 7-9 öka under hela prognosperioden; först måttligt fram till år 2020 och därefter kraftigare fram till år 2025. Mellan 2020-2025 är ökningen näst störst till antalet i Stockholms stad. Där utmärker sig skolorna i Hammarby sjöstad, Högalid och Skanstull.

Elevpendling

Av 6-15 åringar som bor i SDO:

87 % går i skolan i SDO

76 % går i kommunal skola

Av elever som går i skolan i SDO:

27 % bor i annat SDO

Nettopendling +2000

Södermalm har stadens näst högsta andel elever som går i skola i sitt SDO och den största inpendlingen i antal.

Det går 2 000 fler elever i stadsdelsnämndsområdets skolor än det bor där. I relation till antal barn och ungdomar som bor i Södermalm är utpendling på låg nivå och sker mest till Norrmalm och Östermalm. Elever väljer även fristående skolor i Hägersten-Liljeholmen. Cirka 3 400 elever i skolorna på Södermalm kommer från annat stadsdelsnämndsområde. I åk 7-9 i de kommunala skolorna är det drygt 1 000 elever som bor i ett annat stadsdelsnämndsområde. Inpendlingen sker främst från de södra stadsdelsnämndsområdena Enskede-Årsta-Vantör, Hägersten-Liljeholmen, Farsta och Skarpnäck och är riktad till både kommunala och fristående skolorna.

Det finns 24 fristående grundskolor på Södermalm. Hälften av skolorna har en språklig eller pedagogisk inriktning eller är grundsär- eller resursskolor. Det finns nästan lika många inpendlande elever och Södermalmboende elever i de fristående skolorna. Bergsundsskolan, Fria Maria Barnskolan och Hamnskolan är de fristående skolorna som i stort sett bara har tagit in elever från Södermalm.

Förändringar under de kommande åren

Skola	Färdig	Kapacitetsförändring	Vad pågår och/eller kapacitetsförändring	Varför?	Konsekvenser under byggtiden
Overgripande			Idrottslokaler söks.	Brist på idrottshallar.	Inga.
Ny skola (Lagunen)	Ht 2018	450	Tillfällig uppställning av paviljonger, 420-480 elever, åk 7-9.	Kapacitetsökning. UtbF.	Inga.
Eriksdalsskolan	Ht 2022 Ht 2018	500 10	Utredning för tillbyggnation av matsal, påbörjas 2017. Ombyggnation för CSI-grupper.	Kapacitetsökning. UtbF. Verksamhetsanpassning och kapacitetsökning för centrala grupper med särskild inriktning. UtbF.	Utreds. Internevakuerig.
Högalidsskolan	Ht 2020	0	Rivning och nybyggnad av hus D, anpassning av utemiljön, inflytt ht 20. Externa lokaler avvecklas.	Hus D är tomställt och i dåligt skick. Centrala grupper med särskild inriktning (CSI), som idag är i externa lokaler, ska inkluderas med övrig verksamhet. UtbF/SISAB.	Inga.
Katarina Norra skola	2018	0	Till- och frångänglighetsanpassningar.	Anpassningar för enskilda elever. UtbF.	Inga.
Lugnets skola	Ht 2021	0	Permanent bygglov söks för externa lokaler.	Säkerställande av långsiktig kapacitet i Hammarby sjöstad. UtbF.	Inga.
Mariaskolan	2017	0	Ventilationsarbete, färdigställt 2017.	Minimera draget från tilluftsdonen. SISAB.	Inga.
Sjöstadsskolan	2017	0	Ombyggnad av kök och matsal, färdigställt 2017.	Komplettering av tidigare inhyrning/anpassningar av externa lokaler. UtbF.	Inga.
Sjöstadshallen	Ht 2018	0	Idrottsförvaltningen utreder, i samråd med utbf, möjligheten att sätta upp en ridåvägg i Sjöstadshallen ht 18.	Brist på idrottslokaler i Hammarby sjöstad. UtbF.	Inga.
Storkyrkoskolan	2020	0	Utredning inför ventilationsarbete, stambyte, 2019.	Underhåll och eventuellt standardhöjning. Extern hyresgäst/ UtbF/SISAB.	Evakuering.
Tullgårdsskolan	2022	530-830	Utredning inför om- och tillbyggnation.	Kapacitetsökning till 900-1200 elever. UtbF.	Evakuering.

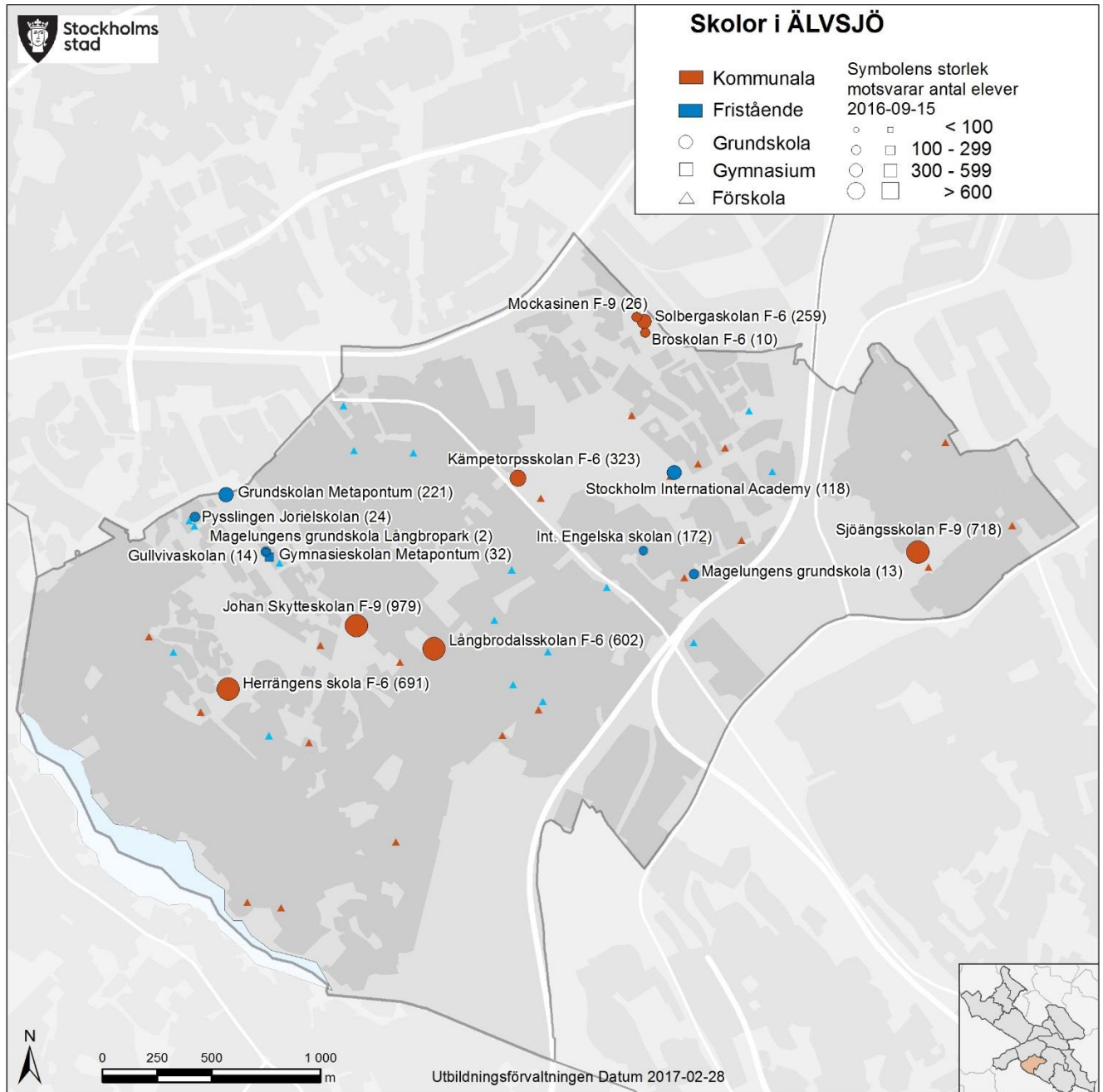
Tabell: Förändringar 2017-2020

Plan för 2020 till 2025

Till- och ombyggnation av Tullgårdsskolan färdigställs och innebär en kapacitetsökning med 500-800 elevplatser. Kapacitetsökningar kan bli nödvändiga på andra befintliga skolor, till exempel Eriksdalsskolan som under år 2017 utreds för kapacitetsökning. En ny skola vid Hammarby backe i Skarpnäcks stadsdelsnämndsområde färdigställs och får kapacitet att ta emot elever i åk 7-9 från Hammarby sjöstad. Utredning av en ny skola i Henriksdalshamnen påbörjas. Det tillfälliga bygglov för Lugnets skolas externa lokaler går ut och ersätts med permanent bygglov alternativt sägs upp.

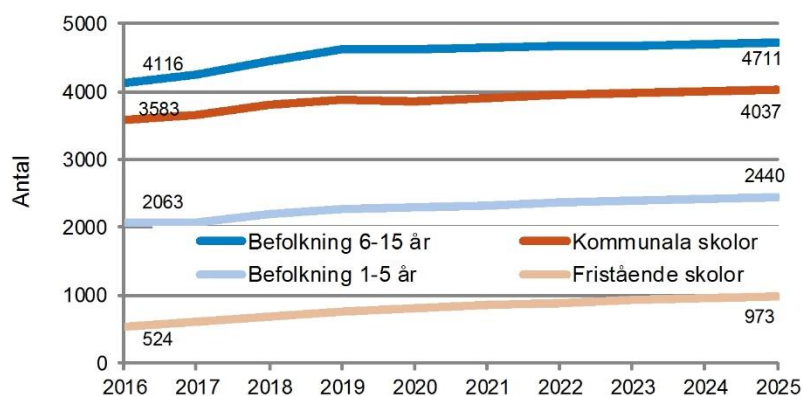
Plan 2025/2028 till 2040

En ny skola i Henriksdalshamnen färdigställs i Hammarby sjöstad. Skolan i Henriksdalshamnen ersätter paviljonguppställningen vid Lagunen och Sjöstadsskolans externa lokaler ("Godsfinkan"), om inte Godsfinkans bygglov blir permanent.

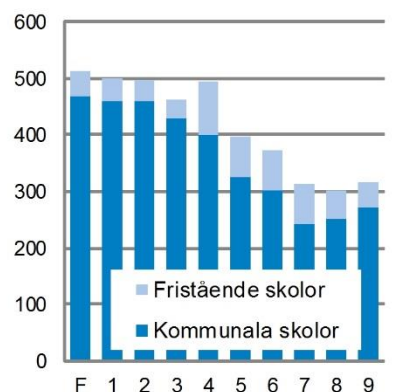

Befolknings- och elevantalsprognoser 2016-2025 för Älvsjö

Prognosen för fristående skolor avser endast elever folkbokförda i Stockholm

Elevantal 2016 per årskurs och regi

Älvsjö

Behovsanalys

Stadsutveckling

Antal bostäder 2015: 10 800

Antal nya bostäder fram till år 2025: 3 500 (+ 33 %)

Älvsjös stadsdelsnämndsområde har det minsta bostadsbeståndet i Stockholms stad. Detta för med sig att Älvsjö trots ett lågt antal bostadsbyggen hamnar i topp när man räknar antal bostadsbyggen i relativa tal fram till år 2025. Flest bostäder kommer att byggas i Solberga och då speciellt kring kabelverket i nära anslutning till Älvsjö centrum. I slutet av prognosperioden förväntas program för Älvsjö-Örby att starta. På längre sikt planeras för totalt 7 000-10 000 bostäder i området.

Befolkningsprognos

Befolkningsantal 6-15 år 2015: 3 970

Befolkningsantal 6-15 år 2025: 4 710

Befolkningsökning 2016-2025: 740 barn (+19 %)

Befolkningsökning 2018-2020: 360 barn (+8%)

Älvsjö har det lägsta antalet barn och unga i Stockholms stad. Under perioden 2018-2020 får området en snabb befolkningsökning, för att därefter mattas av och hålla sig på en nästan oförändrad nivå, möjligen en svag ökning. Antal barn förväntas öka mest i Solberga och Älvsjö centrum. Efter år 2025 sätter utvecklingen fart och då med programmet för Älvsjö-Örby. Långsjö och Herrängen däremot, bedöms tappa befolkning i åldrarna 6-15.

Elevantalsprognos

Elevantal F-9 2016: 4 110

Elevantal F-9 2025: 5 010

Ökning i elevantalet 2016-2025: 900 (+22 %)

Ökning i elevantalet 2018-2020: 170 (+4 %)

Elevantalsökningen i Älvsjö år 2016-2025 är relativt sett bland de snabbaste i Stockholm. En stor del av ökningen bedöms ske i de högre årskurserna. Elevantalsökningen i årskurs 7-9 förväntas vara 47 procent fram till år 2025. Samtidigt förväntas antal förskoleklass elever minska marginellt fram till år 2020 och hålla sig på en stabil nivå därefter. Elevantalet ökar i alla delar av Älvsjö, dock kraftigare i norra delen. Det finns få fristående skolor i Älvsjö, men elevantalet i dessa förväntas öka kraftigt. Fristående Internationella Engelska Skolan i Älvsjö startades hösten 2016 och Grundskolan Metapontum förväntas fördubbla sitt elevantal under prognosperioden.

Elevpendling

Av 6-15 åringar som bor i SDO:

78 % går i skolan i SDO

81 % går i kommunal skola

Av elever som går i skolan i SDO:

24 % bor i annat SDO

Nettopendling + 59

Älvsjö har stadens högsta andel elever som går i kommunal skola.

Det går nästan lika många elever i stadsdelsnämndsområdets skolor som bor där.

Utpendlingen från Älvsjö är den näst lägsta i staden och sker i stort sett endast till Hägersten-

Liljeholmen och då speciellt till de fristående skolorna. Även Södermalm lockar elever. Överlägset störst inpendling sker från Enskede-Årsta-Vantör, både till fristående skolor och till Sjöängsskolan som får ett stort elevtillskott från Östberga. Även Hägersten-Liljeholmen står för viss inpendling.

Det finns sex fristående grundskolor i Älvsjö varav tre är små grundsärskolor. Älvsjö har stadens lägsta antal elever i fristående skolor. Andel elever i fristående skolor förväntas dock att öka kraftigt under de kommande åren. Nästan 80 procent av eleverna i fristående skolor kommer från andra stadsdelsnämndsområden.

Förändringar under de kommande åren

Skola	Färdig	Kapacitetsförändring	Vad pågår och/eller kapacitetsförändring	Varför?	Konsekvenser under byggtiden
Herrängens skola	Ht 2017	+ 70 elevplatser.	Kapacitetsökning med tre parallella F-6 i permanenta byggnader.	Behov av fler permanenta utbildningsplatser.	Evakuering med paviljonguppställning fram till 2023 då elevantalet avtar och permanenta skolbyggnader är tillräckliga.
Johan Skytteskolan	Ht 2019	+ 88 elevplatser.	Ekängen rivs och ersätts med ny byggnad med kapacitet för tre parallella F-6.	Behov av fler utbildningsplatser.	Paviljonger hyrs in på Långbrodals bollplan samt lokaler i Stora Mans i Långbro park.
Johan Skytteskolan	Planeras vara färdig-ställt i slutet av 2019.	Ny idrottsfunktion i södra Älvsjö.	Kapacitetsökning av idrottsfunktion.	I projekt för Långbrodalsskolan har konstaterats att behov av idrott i närområdet behövs.	Inga konsekvenser av idrott under byggnadstiden.
Kämpetorpsskolan	Vt 2020	+ 705 elevplatser.	Kapacitetsökning med tre parallella F-6 och fem parallella 7-9. Renovering av hus A och F. Nybyggnation av hus C, D och E + ny skolgård.	Behov av fler utbildningsplatser med verksamhetsanpassningar i samband med SISABs ventilationsarbete.	Verksamhet evakuerad till Solbergaskolan.
Långbrodalsskolan	Ht 2017	+ 140 elevplatser.	Pågående projekt med kapacitetsökning till F-6 skola med tre parallella.	Behov av fler utbildningsplatser.	Skolan är evakuerad till paviljonger på Långbrodals bollplan samt inhyrda lokaler i Stora Mans i Långbro park.
Långbrodalsskolan	Inte satt.	0	Utredning kök och matsal.	Verksamhetsanpassning i samband med SISABs underhållsarbete.	Evakuering.
Sjöängsskolan	Inte satt.	0	Utredning under 2017 av kök, matsal och idrott.	Verksamhetsanpassning i samband med SISABs underhållsarbete.	Evakuering.

Tabell: Förändringar 2017-2020

Plan för 2020 till 2025

För att Älvsjö ska klara kapaciteten före och efter 2020 är det viktigt att de pågående kapacitetsprojekten håller tidplanen. Projektet på Kämpetorpsskolan riskerar att försenas på grund av fördröjt tillfälligt bygglov för flytt av förskolepaviljong. Vid en eventuell försening är det viktigt att kapaciteten säkerställs med tillfälliga lösningar. Befintliga paviljonger och inhyrda lokaler som i dagsläget svarar för evakuering av elever från Johan Skytteskolan och

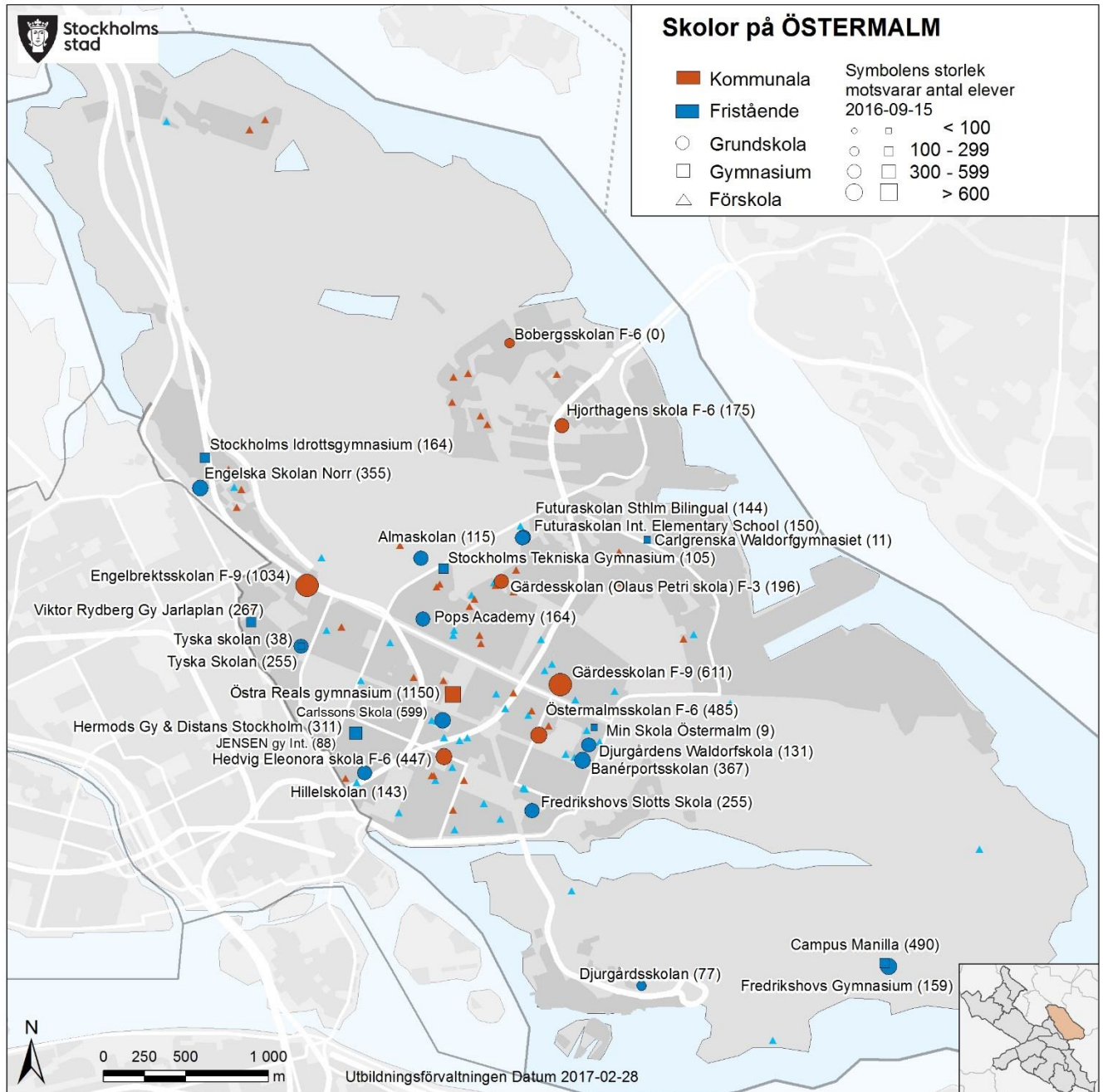
Långbrodalsskolan bör ses över som alternativ för att klara kapaciteten under läsåret 2019/2020.

Under ombyggnationen av Kämpetorpsskolan är skolans elever evakuerade till Solberga-skolan. Efter att Kämpetorpsskolans elever har flyttat ut ur Solberga kommer verksamhetsanpassning av skolans kök och matsal att påbörjas.

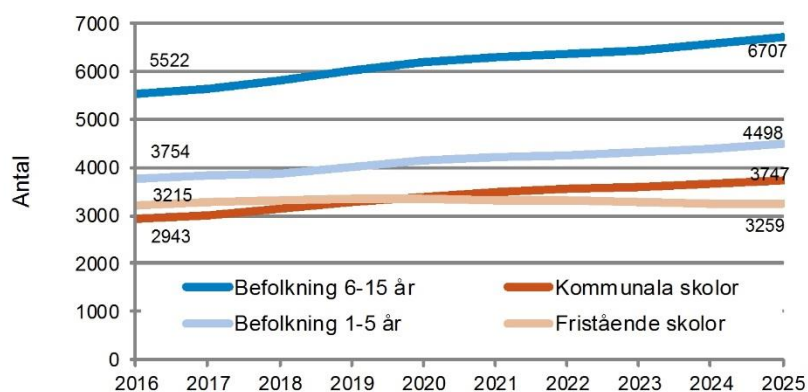
Plan 2026 till 2040

Älvsjöprogrammet för Älvsjö-Örby innehåller 7 000–10 000 bostäder. Inom Älvsjöprogrammet planeras två skolor före år 2040 och två skolor direkt efter. Totalt planeras alltså fyra skolor inom programmet. Om programmet fortsätter som planerat är det viktigt att säkerställa fyra skoltomter för framtida byggnation.

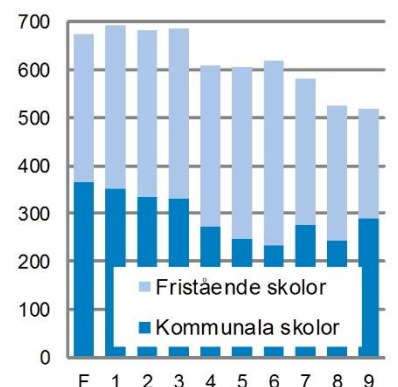
Utöver Älvsjöprogrammet finns ett behov av två nya skolor i Älvsjö till år 2040 varav den första ungefär år 2030. Två tomter har diskuterats som alternativ för placering i norra Älvsjö i närheten av Stockholmsmässan.

Befolknings- och elevantalsprognoser 2016-2025 för Östermalm
Prognosen för fristående skolor avser endast elever folkbokförda i Stockholm

Elevantal 2016 per årskurs och regi

Östermalm

Behovsanalys

Stadsutveckling

Antal bostäder 2015: 39 900

Antal nya bostäder fram till år 2025: 9 000 (+ 22 %)

Östermalm kommer att ha stadens största ökning av antalet bostäder fram till år 2020 samt den tredje största under år 2016-2025. Det är Norra Djurgårdsstaden som kommer att stå för den absolut största delen. Stadsdelsnämndsområdet kommer också att få ett stort tillskott av studentbostäder på Lappkärrsberget och Albano. Mot slutet av prognosperioden kommer bostadsbyggnandet i Södra Värtan att påbörjas.

Befolkningsprognos

Befolkningsantal 6-15 år 2015: 5 250

Befolkningsantal 6-15 år 2025: 6 710

Befolkningsökning 2016-2025: 1 460 barn (+28 %)

Befolkningsökning 2018-2020: 550 barn (+10%)

Östermalms befolkning i åldrarna 6-15 förväntas öka med 28 procent som är den tredje största relativa ökningen i Stockholms stad fram till år 2025. Ökningen förväntas nå en högsta punkt under år 2018-2020, den näst största relativa ökningen i staden. Norra Djurgårdsstaden är ett av Stockholms tyngsta tillväxtområden och förväntas att ha över 800 fler barn år 2025 än idag. Mot slutet av prognosperioden antas antal barn och unga öka kraftigt också på Gärdet och Värtan, detta relaterat till nybyggnation i området.

Elevantalsprognos

Elevantal F-9 2016: 6 160

Elevantal F-9 2025: 7 010

Ökning i elevantalet 2016-2025: 850 (+14 %)

Ökning i elevantalet 2018-2020: 310 (+5 %)

Elevantalet i Östermalm kommer att öka kraftigt fram till år 2020 och mattas av därefter. Framförallt årskurs F-6 ser en ökning och då speciellt i Norra Djurgårdsstaden och i Östermalmsskolans närhet. Antal högstadiel elever förväntas öka kraftigt i de kommunala skolorna. Fristående skolor förväntas få en liten elevtalsminskning.

Elevpendling

Av 6-15 åringar som bor i SDO:

80 % går i skolan i SDO

47 % går i kommunal skola

Av elever som går i skolan i SDO:

31 % bor i annat SDO

Nettopendling + 900

Östermalm är det enda stadsdelsnämndsområde i staden med fler elever i fristående än kommunala skolor.

Östermalm har hög andel elever som går i skola i sitt SDO. Samtidigt har området stadens tredje högsta nettopendling. Överlägset störst utpendling sker till Norrmalm och både till kommunala och fristående skolorna. Speciellt Johannesskolan tar in elever från Östermalm. Främst sker inpendling från Norrmalm, 35 procent. Av de kommunala skolorna tar

Engelbrektskolan in många elever från Norrmalm. I övrigt är inpendlingen stor från Kungsholmen och Södermalm.

Östermalm har en stor andel elever i fristående skola, 50 procent av eleverna boende på Östermalm och 53 procent av de som går i skolan där, går i fristående skola. Det finns 13 fristående skolor på Östermalm. Hälften av skolorna har en språklig eller pedagogisk inriktning. Fem av skolorna tar in elever mest lokalt, Banérportsskolan, Campus Manilla, Carlssons Skola, Djurgårdsskolan och Fredrikshovs Slotts Skola.

Förändringar under de kommande åren

Skola	Färdig	Kapacitetsförändring	Vad pågår och/eller kapacitetsförändring	Varför?	Konsekvenser under byggtiden
Bobergsskolan	Juni 2019.	Kapacitetsökning 900 elever.	Ny skola i Hjorthagen, Norra Djurgårdsstaden.	Elevantalsökning.	
Gårdesskolan	Utredning juni 2018.	Utredning av eventuell möjlig kapacitetsökning.	Ev. utredning om det går utöka kapaciteten inom befintlig fastighet. Utredning 2017/18.	Förväntad framtida elevökning. Behov elevplatser åk 7-9 från 2021, alt lösningar utreds parallellt.	
Hedvig Eleonora	Färdigställd augusti 2020.	Eventuell utökad kapacitet med 84 elever.	Ombyggnad av ventilation. Utredning flöden i kök och matsal. Utredning möjlig utökad kapacitet med 84 elever. Tillgänglighetsåtgärder.	Föreläggande miljöförvaltningen avseende ventilation. Flöden i kök och matsal behöver förbättras. Skolans kapacitet är 3 paralleller F-3 & 2 paralleller 4-6. Förändring att alla paralleller stannar i åk 4, kapacitet saknas. Koordinera åtgärder för att slippa ny evakuering.	Helevakuering.
Hjorthagens skola	Ettapp 2: färdigställd juni 2017. Ettapp 3: utredning september 2017.	Ettapp 2: kapacitetsökning cirka 100 elever. Ettapp 3: ev kapacitetsökning utreds.	Tillfällig paviljong ettapp 2. Kapacitetsökning cirka 100 elever. Färdigställd 2017. Ev. ettapp 3 färdigställd 2018, behov utreds 2017, annars 2019. Ev. utreds, under 2017/18 tillfällig lösning 2021-2024.	Fram till Bobergsskolan öppnar hösten 2019 behövs tillfällig paviljonguppställning. Det är även möjligt med en 3:e ettapp. Föreslås som evakueringslösning för Hedvig Eleonora läsåret 2019/20. Ev. tillfälligt behov 2021-2024.	
Hjorthagens skola	Tidigast färdigställd juni 2024.	Kapacitetsökning cirka 500 elever.	Utredning permanent kapacitetsökning cirka 500 elever. Utredning förutsättningar under 2017/18.	Volymstudie som föreslår permanent utbyggnad till 3 paralleller F-6. Syfte avlasta andra skolor som då kan ta emot fler åk 7-9. Diskussioner med Exploateringskontoret om större skoltomt har inletts.	
Södra Värtan/ Valparaiso	Tidigast färdigställd juni 2024.	Kapacitetsökning 630 elever.	Utredning av förutsättningar för ny skola. Utredning 2017/18.	Förväntad framtida elevökning. Behov elevplatser årskurs 7-9 från 2021. Alternativa lokaliseringar utreds parallellt.	
Östermalmsskolan	Preliminärt juni 2019.	Nej.	Köksrenovering. Preliminärt 2018/19.	SISAB underhåll kök.	Ev. evakueringsbehov.
Östermalmsskolan	Tidigast färdigställd juni 2024.	Eventuell kapacitetsökning cirka 400 elever.	Utredning om det går utöka kapaciteten. Utredning 2017/18.	Förväntad framtida elevökning. Behov från 2021, alt lösningar utreds parallellt.	

Tabell: Förändringar 2017-2020

Plan för 2020 till 2025

Nästa delområde som bebyggs med bostäder inom Norra Djurgårdsstaden är del av Södra Värtan/Valparaiso med inflyttning från år 2021 och framåt. Diskussioner med exploateringskontoret om skoltomt för en skolenhet med cirka 600 elevplatser har inletts. En ny skolenhet kan tidigast stå klar till år 2024, men behov finns redan från år 2021.

Alternativa lösningar till skola i södra Värtan eller Valparaiso är permanent utbyggnad av Hjorthagens skola eller Östermalmsskolan enligt tabellen ovan, samt eventuellt tidigareläggande av skolenhet i Frihamnen. Utredning av olika alternativ under år 2017 och 2018. Tidigast färdigställande år 2024.

Sannolikt behöver platser kompletteras tillfälligt inom stadsdelsnämndsområde Östermalm, fram till ny enhet kan stå klar, på grund av en prognostiserad större brist på platser i årskurs 7-9 från år 2021 enligt 2040-prognosen. Preliminärt föreslås paviljong vid Hjorthagen eller Gärdesskolan för att lösa platsbehovet under en övergångsperiod.

Därefter bebyggs områdena Loudden och Containerhamnen inom Norra Djurgårdsstaden, där inflyttning kan komma att ske från år 2023 och framåt. Med anledning av dessa bostäder planeras en skola i Loudden omkring år 2025 eller senare.

Sammantaget bedöms tillgången på elevplatser att vara tillräcklig med ovanstående åtgärder, på tio års sikt.

Plan 2025/28 till 2040

Ytterligare en skola planeras för Norra Djurgårdsstaden, i området Frihamnen, färdigställande omkring år 2030. Utifrån behovet i södra Värtan kan ett tidigareläggande bli aktuellt enligt ovan till år 2024.

Den samordnade grundskoleplaneringen år 2040 identifierade behov av två nya skolor för cirka 900 elever vardera, utöver beslutade Bobergsskolan. Loudden och Frihamnen har föreslagits som lokalisering.

Eftersom cirka 40 procent av de förväntade bostadsbyggnationerna som inte ingår i underlagen till den tioåriga befolkningsprognosen bedöms ske inom de kommande tio åren (baserat på exploateringskontorets antagande om färdigställandeår), behöver kapaciteterna spridas i tid och geografiskt. Utbildningsförvaltningen föreslår därför tre nya skolor med cirka 600 elever vardera, utöver Bobergsskolan och tillbyggnation av Hjorthagens skola. Lokalisering föreslås till Södra Värtan, Loudden och Frihamnen.